

Koulumatkatuki

15.01.2021

Sisällysluettelo

1 Etuusohje	1
1.1 Asiakkaan kokonaistilanne	1
1.2 Tavoite	2
1.3 Oikeus ja edellytykset	2
1.3.1 Kenelle	3
1.3.1.1 Kenellä ei ole oikeutta koulumatkatukeen	5
1.3.2 Suomessa asuminen ja opiskelu	6
1.3.3 Tuki-aika	7
1.4 Suhde muihin etuuksiin	10
1.5 Hakeminen	12
1.5.1 Vireilletulo	13
1.5.1.1 Lähettäjän vastuu	15
1.5.1.2 Asiakirjan siirto	15
1.5.2 Kuka voi hakea etuutta?	15
1.5.2.1 Henkilö itse	15
1.5.2.1.1 Alle 18-vuotias opiskelija	16
1.5.2.2 Edunvalvoja	16
1.5.2.3 Edunvalvontavaltuutettu	17
1.5.2.4 Asiamies eli valtuutettu	17
1.5.2.5 Lähiomainen tai muu henkilö	18
1.5.2.6 Kunta	18
1.5.3 Hakuaika	18
1.5.4 Lisäselvitysten pyytäminen	19
1.5.5 Hakemuksen peruminen	21
1.6 Määrä	21
1.7 Määräytymisperusteet	23
1.7.1 Waltti-liikenne	24
1.7.2 Joukkoliikenne (Matkahuolto)	25
1.7.3 Koulukuljetus	26
1.7.4 Muu joukkoliikenne	27
1.7.4.1 HSL joukkoliikenneliput	27
1.7.5 Itse järjestetty kulkutapa	31
1.7.6 Yhdistelmämatkat	33
1.7.7 Erityistilanteita	35
1.8 Ratkaiseminen	40
1.8.1 Käsittelypaikka	40
1.8.1.1 Koulumatkatuen käsittelypaikka	42
1.8.2 Esteellisyydestä	42
1.8.2.1 Käsittely- ja ratkaisukielto	42
1.8.2.2 Esteellisyyden toteaminen	43

1.8.3 Kuuleminen	43
1.8.3.1 Milloin asiakasta on kuultava?	43
1.8.3.2 Miten kuullaan?	43
1.8.4 Päätöksen antaminen	43
1.8.4.1 Päätöksensaaajat	44
1.9 Maksaminen	46
1.9.1 Maksuosoite	46
1.9.2 Maksunsaajat	47
1.9.3 Etuusmaksujen peruutukset pankista	48
1.10 Laskutus	48
1.10.1 Laskutuksen aikarajat	51
1.11 Ilmoitusvelvollisuus	51
1.12 Päätöksen oikaisu ja poistaminen	51
1.13 Tarkistaminen	52
1.13.1 Olosuhdemuutokset	53
1.14 Lakkauttaminen	54
1.14.1 Valmistuminen tai opintojen keskeyttäminen	56
1.14.2 Koulumatkatuen väliaikainen keskeyttäminen	57
1.15 Liikamaksu	58
1.15.1 Takaisinperintä	59
1.15.1.1 Takaisinperinnän kohtuullistaminen	59
1.15.1.2 Takaisinperinnän vähäinen määrä	61
1.15.2 Laskutuksen virheet ja erimielisyydet	62
1.16 Muutoksenhaku	62

1 Etuusohje

Etuusohje on toimintaohje, jota käytetään apuna etuuksien ratkaisutyössä. Ohje on ensisijaisesti tarkoitettu Kelan sisäiseen käyttöön. Ohjeen pdf-tiedosto muodostuu automaattisesti Kelan intranetissä olevan etuusohjeen verkkosivuista.

Pdf-muotoisesta etuusohjeesta puuttuvat kaikille ohjeille sisällöltään samanlaiset ohjeet

- päätöksen oikaisu ja poistaminen
- takaisinperintä
- muutoksenhaku.

Näistä on tehty omat pdf-ohjeet.

1.1 Asiakkaan kokonaistilanne

Kun käsittelet asiakkaan opintotuki- tai koulumatkatukihakemusta, sinun tulee ensimmäiseksi kartoittaa asiakkaan kokonaistilanne. Asiakkaalla saattaa olla tarve myös muihin etuuksiin tai elämäntilanteeseen liittyvään neuvontaan.

Selvitä asiakkaasta jo Kelassa oleva tieto

- tarkastele kokonaistilannetta laaja-alaisesti eri näkökulmista: asuminen, perhe, tulot, terveys
- arvioi lisätiedon tarve ja ole tarvittaessa yhteydessä asiakkaaseen
 - valmistaudu puheluun asiakkaalle siten, että voit puhelun aikana pyytää tarvittaessa lisätietoja myös muihin asiakkaalla vireillä oleviin etuuksiin
- huomioi mahdollinen oikeus / vaikutus muuhun etuuteen

Tiedonkulun varmistamiseksi kirjaa tarpeelliset tiedot Oiwaan.

Hahmota asiakkaan kokonaistilanne:

Tutustu asiakkaan tilanteeseen Oiwan koostenäytöllä.

- Katso asiakkaan palvelutiedot (vihreä puhekupla).
- Tarkista asiakkaan etuustiedot sekä vireillä olevat, että ratkaistut hakemukset, kiinnitä huomiota muun muassa:

Sairauspäiväraha

- Maksetaanko tuki itselle vai työnantajalle?
- Miten pitkäksi aikaa päiväraha on myönnetty?
- Mitä päivärahan päättymisen jälkeen?

Yleinen asumistuki

- Onko opiskelijalle myönnetty asumistuki?
- Onko opiskelijalle huomioitu tuloa asumistuessa?

Vanhempainpäivärahat, lasten kotihoidontuki

- Onko päiväraha vähimmäismääräinen?
- Onko ilmoittanut opiskelevansa päivärahakaudella?

- Voiko opintotuen vuosituloraja ylittyä lasten kotihoidontukikaudella?

Työttömyysturva

- Maksetaanko työttömyysturvaa?
- Onko maksussa myös kulukorvaus?

Kuntoutusraha

- Mihin koulutukseen kuntoutusraha on myönnetty?
- Mille ajalle se on myönnetty?

Lapseneläke/koululaiseläke

- Onko eläke niin suuri, että opintotuen tuloraja voi ylittyä?

Toimeentulotuki

- Mitä on otettu tulona huomioon?
- Huomioitu opintoraha, opintolaina?

Onko asiakkaalla muutoksenhakuja vireillä tai paljon muutoksenhakuja etuushistoriassa?

Katso viimeisimmät yhteydenotot.

Tee asiakkaan tämänhetkisestä tilanteesta itsellesi kokonaisnäkemys yllä kerrottujen tietojen, apukysymysten sekä sinulla nyt käsiteltävänä olevan työn asiakirjojen perusteella. Kiinnitä huomiota erityisesti asioihin, jotka voivat vaikuttaa opiskeluun (edistyminen) tai opintotuen saantiin (estäviä etuuksia, vuositulorajan ylitys).

Jos havaitset kokonaistilanteen kartoittamisessa, että asiakkaalla on useita tai isoja ongelmia terveydessä, elämänhallinnassa tai toimeentulossa, hän voi hyötyä moniammatillisesta palvelusta. Lue lisää: Moniammatillinen palvelu.

1.2 Tavoite

Koulumatkatuen tarkoituksena on korvata lukio-opintoja ja ammatillisia opintoja harjoittavien opiskelijoiden päivittäisestä koulumatkasta aiheutuvia kustannuksia. Tuki on määritelty siten, että samalla tuetaan koulukuljetusten järjestämistä ja haja-asutusalueiden julkista liikennettä. Tuen tarkoituksena on myös taata eri kunnissa asuville opiskelijoille samanlainen matkakustannusten vähimmäistuki.

1.3 Oikeus ja edellytykset

Koulumatkatukea myönnetään opiskelijan asunnon ja oppilaitoksen välisten päivittäisten (vähintään 7 yhdensuuntaista matkaa viikossa) koulumatkojen kustannusten korvaamiseksi. Koulumatkatukena korvataan opiskelijan tosiasiallisten koulutyöpäivien matkakustannukset tai arvioidut laskennalliset matkakustannukset. Tukea ei makseta esimerkiksi vain viikonloppuina tapahtuviin kotona käynteihin. Koulumatkatuki voidaan myöntää vähintään yhdelle kalenterikuukaudelle ja

enintään koko lukuvuodeksi (1.8.–31.7.) eli 12 kalenterikuukaudelle. Ennen 1.8.2011 koulumatkatukea on voinut saada enintään yhdeksälle kalenterikuukaudelle lukuvuodessa.

Koulumatkatukeen on oikeus, jos

- yhdensuuntainen koulumatka on vähintään 10 kilometriä ja
- matkakustannukset kuukaudessa ylittävät 54,00 euroa.

Koulumatkalla tarkoitetaan matkaa kotiovelta koulun ovelle. Kuljettavan matkan pituus mitataan kulkukelpoista väylää pitkin, jolla tarkoitetaan maanteitse tai rautateitse kuljettua lyhintä mahdollista matkaa. Matkan pituuden määrittelyssä käytetään apuna internetin reittihakupalveluita esimerkiksi www.fonecta.fi, www.opas.matka.fi, maps.google.fi, [www.maanmittauslaitos](http://www.maanmittauslaitos.fi) (Karttapaikka), reittikartta.net. Reittihakupalvelun tuloksena käytetään opiskelijalle edullisinta mittaustulosta eli pisin matka, jonka reittihakupalveluiden lyhin automatka -valinta antaa, jos lyhin valinta on käytettävissä.

On huomioitava, että reittihakupalvelut eivät mittaa matkaa ns. kotiovelta koulun ovelle, joten opiskelijalla on mahdollisuus esittää reittihaun antamalle pituudelle lisämatkaa. Koulumatkatuen käsittelijä huomioi tarvittaessa esitetyn lisämatkan koulumatkan vähimmäispituudessa (10 km).

Oikeus koulumatkatukeen ei ole riippuvainen tuen hakijan iästä, tuloista eikä koulumenestyksestä. Opintojen on kuitenkin oltava päätoimisia. Koulumatkatuki on aina opiskelijakohtainen etuus, vaikka sitä maksetaan opiskelijan kulkutavasta riippuen lippujärjestelmän ylläpitäjälle (Valtti-liikenne), joukkoliikenteen matkalipun myyjälle (Matkahuolto), koulukuljetuksen järjestäjälle tai opiskelijalle itselleen.

1.3.1 Kenelle

Koulumatkatukeen ovat oikeutettuja päätoimisesti

- lukiolain (629/1998) mukaisessa nuorisoasteen lukio-opinnoissa opiskelevat
- ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (630/1998) eli opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa opiskelevat
- palo- ja pelastusalalla ja rikosseuraamusalan ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa opiskelevat
- aikuisten perusopetuksessa opiskelevat.

Opintojen päätoimisuus määräytyy samoin kuin opintotuessa. Päätoimisuus on määritelty opintotukilain 5 a §:ssä. Opintojen vähimmäiskesto on 18 päivää, joka oikeuttaa yhden kuukauden tukeen.

1.8.2018 alkaen oppilaitosrekisterissä CICS:n OSKY-valikolla on kaikkien ammatillisten perustutkintojen koulumatkatukioikeudeksi merkitty K (=kyllä). Selvitettäessä sitä, missä oppilaitoksissa ja millä opintolinjoilla opiskelevilla on oikeus tukeen, muissa kuin ammatillisissa perustutkinnoissa, voidaan käyttää apuna CICS:n oppilaitosrekisteriä.

Aikuisten perusopetus

Koulumatkatukea voi 1.8.2018 alkaen saada aikuisten perusopetukseen eli jos suorittaa oppivelvollisuusiän ylittäneille järjestettyä perusopetusta. Aikuisten

perusopetusta järjestetään pääsääntöisesti kansanopistoissa ja aikuislukioissa. Aikuisten perusopetusta saatetaan järjestää myös peruskouluissa. Koulumatkatuen myöntämisessä noudatetaan samoja opintojen päätoimisuusvaatimuksia kuin opintotuessa. Aikuisten perusopetus on päätoimista, kun opintojen laajuus on vähintään 22 kurssia lukuvuodessa. Jos suoritettavia opintoja on tätä vähemmän, käytä hylkäävässä ratkaisussa perusteluna fraasia KMB49.

On huomattava tutkia korvataanko koulumatkat jonkun muun lain nojalla. Esimerkiksi maahanmuuttajien omaehtoiseen koulutukseen maksettava työttömyysturva sisältää kulukorvauksen, joka estää koulumatkatuen saamisen.

Lukio-opinnot

Koulumatkatukeen on oikeus päivälukioissa. Lukion aikuislinjalla, aikuislukiossa tai kansalaisopistossa opiskelevilla ei yleensä ole koulumatkatukioikeutta, koska opinnot eivät ole päätoimisia. Koulumatkatukea voivat sen sijaan saada kansanopistossa opiskelevat, jos kansanopistolla on lukion todistuksenanto-oikeus.

1.8.2014 alkaen on koulumatkatukea voitu myöntää lukiolaissa säädetyn maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävän lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen suorittamiseen. Valmistavan koulutuksen laajuus on yksi lukuvuosi (vähintään 25 kurssia).

1.8.2013 alkaen on aikuislukio-opintoihin voitu myöntää koulumatkatuki, jos ne suoritetaan ammatillisen perustutkinnon yhteydessä, eli opiskelija suorittaa ammatillisen peruskoulutuksen ja lukiokoulutuksen yhdistelmätytöntönä. Myös aikuislukio-opinnoissa edellytetään, että opinnot ovat päätoimisia (opiskelija osallistuu lukukauden aikana vähintään 10 kurssiin tai niitä vastaaviin opintoihin taikka kahteen ylioppilastutkintoon kuuluvaan kokeeseen).

Ammatilliset opinnot

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan ammatillista perustutkintoa tai sen osaa opiskelevilla on oikeus koulumatkatukeen. Tästä johtuen jonkun muun ministeriön hallinnonalan koulutus ei kuulu koulumatkatuen piiriin (poikkeuksena palo- ja pelastus- sekä rikosseuraamusala). Koulumatkatukioikeus on myös kansanopistoissa ammatillista perustutkintoa tai sen osaa opiskelevilla.

1.8.2011 alkaen koulumatkatukioikeus on ollut myös näyttötutkintona suoritettavan ammatillisen perustutkinnon valmistavassa koulutuksessa olevilla. Koulumatkatukioikeuteen ei siis vaikuta koulutuksen järjestämistapa (opetus voi olla joko opetussuunnitelmaan perustuvaa koulutusta tai näyttötutkintoon valmistavaa koulutusta).

Myös ammatilliseen peruskoulutukseen (VALMA) tai työhön ja itsenäiseen elämään (TELMA) valmentava koulutus oikeuttaa koulumatkatukeen. Koulumatkatukioikeus on myös palo- ja pelastusalan sekä rikosseuraamusalan ammatillisen perustutkintoa tai sen osaa suorittavilla opiskelijoilla.

Yksityisissä oppilaitoksissa ammatillista perustutkintoa opiskelevilla on koulumatkatukioikeus, jos oppilaitoksella on opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämä koulutuksen järjestämislupa.

1.8.2018 alkaen

1.8.2018 alkaen koulumatkatukea voi saada saada myös ammatillisen tutkinnon osan suorittamiseen. Tukioikeus on ammatillisen perustutkinnon osaa opiskelevalla myös silloin, kun opiskelijalla on jo saman alan ammatillinen perustutkinto suoritettuna. Kyseessä voi siis olla lisä- tai täydennyskoulutus tai koulutuksesta saa vain osatutkintotodistuksen. Koulumatkatukea myönnettäessä ei tarvitse tutkia opiskelijan aiempia opintoja.

Ennen 1.8.2018

Koulumatkatukioikeus on opiskelijoilla, jotka suorittavat ammatillisen perustutkinnon osia, vaikka opintojen tavoitteena ei ole perustutkinnon suorittaminen. Tukioikeus koskee vain niitä opiskelijoita, joilla ei ole saman alan perustutkintoa jo suoritettuna. Koulutus voi olla sekä aikuiskoulutusta että nuorisostaasteen koulutusta.

Osaamisalaopinnot (ent. koulutusohjelmaopinnot eli lisä- ja täydennyskoulutukset) oikeuttavat koulumatkatukeen, jos

- opinnot ovat osa ammatillista perustutkintoa,
- opiskelija on saanut opiskeluoikeuden normaalin opiskelijavalinnan kautta (valittu tutkinto-opiskelijaksi) ja
- opiskelijalla on ammatillisen perustutkinnon suorittamisoikeus.

1.3.1.1 Kenellä ei ole oikeutta koulumatkatukeen

Koulumatkatukeen ei ole oikeutta

- ammattikorkeakouluissa tai yliopistoissa opiskelevilla
- peruskouluissa opiskelevilla (paitsi jos suorittaa aikuisten perusopetusta)
- lukion aikuislinjalla tai aikuislukiossa opiskelevilla ja etä- tai yksityisopetuksessa olevilla (yksityisopiskelija voi saada koulumatkatuen, jos opinnot oikeuttavat koulumatkatukeen ja opiskelija on oppilaitoksessa kirjoilla)
- maksullisena palvelutoimintana järjestettävässä koulutuksessa (esimerkiksi työvoimapolitiittinen aikuiskoulutus ja oppisopimuskoulutus) olevilla opiskelijoilla
- näyttötutkintona suoritettavassa ammatti- tai erikoisammattitutkintoon valmistavassa koulutuksessa olevilla (ei suoriteta ammatillista perustutkintoa)
- kansalaisopistoissa, kesäyliopistoissa ja opintokeskuksissa opiskelevilla, koska niissä suoritetaan vain ammatillista täydennyskoulutusta
- ammatillista perustutkintoa muulla kuin opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnon alalla suorittavilla, oikeus on kuitenkin palo- ja pelastusalan tai rikosseuraamusalan ammatillista perustutkintoa opiskelevilla
- ammatillisissa erikoisoppilaitoksissa opiskelevilla (paitsi ammatillisessa peruskoulutuksessa olevilla)
- yksityisessä oppilaitoksessa opiskelevalla, jos oppilaitoksella ei ole opetus- ja kulttuuriministeriön koulutuksen järjestämislupaa ammatilliseen perustutkintoon johtavassa tai valmistavassa koulutuksessa (esim. hieroja- ja parturikampaajakoulut)
- oppisopimuskoulutuksessa opiskelevilla
- opiskelijoilla, joille on osoitettu maksuton asuntolapaikka
- opiskelijoilla, jotka eivät käytä koulumatkaansa joukkoliikennettä tai koulutuksen järjestäjän tai oppilaitoksen järjestämää koulukuljetusta, vaikka heillä olisi siihen oppilaitoksen selvityksen mukaan mahdollisuus

- opiskelijoilla, jotka saavat matkakustannusten korvausta muun lain nojalla esim. vammaispalvelulain mukainen matkakorvaus tai maahanmuuttajille omaehtoiseen koulutukseen myönnetty kulukorvaus (laki kotoutumisen edistämisestä).

Ammatillisessa koulutuksessa 1.1.2018 alkaen palkallinen työpaikalla tapahtuva oppiminen on aina oppisopimuskoulutustusta. Kun koulutus muuttuu työssäoppimisen ajaksi oppisopimuskoulutukseksi, opiskelijalla ei ole tältä ajalta oikeutta koulumatkatukeen.

Maksuton asuntolapaikka

Jos oppilaitos on osoittanut opiskelijalle maksuttoman asuntolapaikan ja opiskelija kieltäytyy ilman hyväksyttävää syytä käyttämästä paikkaa, koulumatkatukea ei myönnetä. Hyväksyttäväksi syyksi katsotaan

- terveydelliset syyt
- opiskelijalla on jo ennen opintojen alkua ollut asunto, josta hän voi kohtuudella käydä koulua
- opiskelija on avio- tai avoliitossa ja hän on muuttanut yhteiseen asuntoon puolisonsa kanssa
- asuntolassa ei saa asua viikonloppuisin tai opiskeluaikaan sisältyvinä loma-aikoina
- asuntolan viikonloppuasumisesta tai loma-aikojen asumisesta peritään korvaus eikä opiskelija tämän vuoksi käytä asuntolapaikkaa lainkaan.

Jos opiskelija asuu asuntolassa ja opiskelee päätoimisesti oppilaitoksen sivutoimipisteessä tai työssäoppimispaikassa, hänellä on muiden ehtojen täytyessä oikeus koulumatkatukeen.

1.3.2 Suomessa asuminen ja opiskelu

Koulumatkatukeen oikeutettujen on asuttava ja opiskeltava Suomessa. Suomessa asuminen määräytyy kotikuntalain (201/1994) säädösten perusteella. Kotikuntalain säädöksiä sovelletaan koulumatkatuessa samoin kuin Kelan muissa etuuksissa.

Muualla kuin Suomessa asuva henkilö voi 1.8.2016 alkaen saada koulumatkatukea, vaikka hän olisi tullut Suomeen opiskelutarkoituksessa.

EU-kansalainen ja pohjoismaalainen voi saada koulumatkatukea, jos hän on rekisteröinyt oleskeluoikeuden Suomessa.

Kolmannen maan kansalainen voi saada koulumatkatukea, jos hänellä on ulkomaalaislaissa tarkoitettu voimassa oleva vähintään yhden vuoden tilapäiseen oleskeluun oikeuttava lupa, hänen opiskelunsa kestää Suomessa vähintään kaksi vuotta ja hänellä on tarkoitus jäädä Suomeen vakinaisesti asumaan (kotikuntalaki 4 §). Kolmannen maan kansalainen, jolla on jatkuva tai pysyvä oleskelulupa, voi saada koulumatkatukea.

Opiskelija, jonka kotikunta on Ahvenanmaalla, mutta joka tosiasiallisesti (myös tilapäisesti) asuu ja opiskelee Manner-Suomessa, on oikeutettu koulumatkatukeen 1.1.2015 alkaen. Manner-Suomessa asuvalla ja Ahvenanmaalla opiskelevalla henkilöllä on oikeus koulumatkatukeen.

Opiskelun tulee tapahtua Suomessa. Jos opiskelija suorittaa osan Suomen opiskeluistaan ulkomailla ollen tämän ajan Suomessa oppilaitoksessa kirjoilla, hänellä ei ole tänä aikana oikeutta koulumatkatukeen. Sama koskee ulkomailla tapahtuvaa työssäoppimista. Näin siitä huolimatta, että kotikuntalain mukaan opiskelijan katsottaisiin näinä aikoina asuvan Suomessa.

Opiskelijalla on kuitenkin oikeus koulumatkatukeen silloin, kun opiskelija kulkee päivittäin asunnoltaan Suomesta vaihto-opiskelu- tai työssäoppimismatkan ulkomaille. Koulumatkatukioikeus on vain sille matkaosuudelle, joka tehdään Suomessa, jos koulumatkatuen muut ehdot täyttyvät (esim. matkan pituus oltava Suomessa vähintään 10 km).

1.3.3 Tuki aika

Koulumatkatuen tukiaikaa laskettaessa tulee huomioida seuraavat kaksi ehtoa:

- tukiaika lasketaan vain sellaisten tukeen oikeuttavien jaksosten osalta, jotka kestävät yhtäjaksoisesti vähintään 18 kalenteripäivää ja
- kalenterikuukaudessa tulee olla tukeen oikeuttavia päiviä vähintään 18. Päivien ei tarvitse olla yhtäjaksoisesti.

Koulumatkatukea voi saada opintojen keston mukaan koko lukuvuodeksi (12 kalenterikuukaudelta).

Koulumatkatuki myönnetään kalenterikuukausittain. Koulumatkatukeen oikeuttaa ajanjakso, joka kestää yhtäjaksoisesti vähintään 18 päivää. Yhtäjaksoisuuden katkaisee vähintään 7 päivän yhtäjaksoinen aika, joka ei oikeuta tukeen. Tämän lisäksi tukeen oikeuttavan jakson tai jaksosten tulee kohdentua kalenterikuukaudelle niin, että myös kalenterikuukaudessa on vähintään 18 tukeen oikeuttavaa päivää. Näiden kalenterikuukaudelle kohdentuvien (mahdollisesti eri jaksoon kuuluvien) päivien ei tarvitse olla peräkkäisiä.

Opiskeluaikaan ei lueta mukaan jakson lopussa mahdollisesti olevaa viikonloppua. Tukeen oikeuttavan jakson lopussa olevaa viikonloppua ei huomioida, jos tuki lakkautetaan perjantaina tai haetun ajan loppupäivämäärä on perjantai. Viikonloppu huomioidaan kuitenkin silloin, jos tukeen oikeuttava jakso päättyy perjantaina ja uusi jakso (tukeen oikeuttava tai ei-tukeen oikeuttava) alkaa myöhemmin lukuvuoden aikana. Samaan viikkoon kuuluva arkipyhä jakson lopussa huomioidaan aina opiskeluaikaan kuuluvaksi.

Esimerkki

Opiskelija hakee tukea ajalle 1.1.-16.1. (perjantai) ja 1.3.-31.3. Tammikuussa tukea haetaan Matkahuollon mukaan 10 km:n koulumatkalle. Maaliskuussa tukea haetaan 8 km:n matkalle (= ei-tukeen oikeuttava jakso). Tammikuun tukiajan laskennassa huomioidaan myös perjantain (16.1.) jälkeinen viikonloppu, joten tammikuulle tulee 18 tukeen oikeuttavaa päivää ja tuki myönnetään tammikuulle.

Viikonloput, yleiset lomat ja enintään yksi korkeintaan viikon mittainen muu ei-päätoiminen opiskelujakso täyttää lukukautta kohden, esimerkiksi lyhytaikaiset sairauspoissaolot, eivät keskeytä opintojen yhtäjaksoisuutta, joten niitä ei oteta huomioon koulumatkatukikuukausia laskettaessa. Jos opintojen yhtäjaksoisuus

keskeytyy muulla tavoin ja opinnot eivät ole päätoimisia kyseisellä ajalla, lukuvuoden tukikuukausien määrä lasketaan erikseen kultakin päätoimiselta jaksolta.

Käsittelijän tulee huomioida, että opiskelijan joululoma saattaa olla niin pitkä, että joulukuulle ei kohdennu 18 tukeen oikeuttavaa päivää. Tällöin käsittelijän tulee tarkistaa joulukuun viimeinen koulussaolopäivä ja tarvittaessa hylätä tuki joulukuulta. Lähtökohtaisesti koulumatkatukihakemuksessa tulisi opiskelijan tai oppilaitoksen ilmoittaa, jos opiskelijalla ei ole tukeen oikeutta joulukuulta. Jos hakemuksessa ei ole asiasta mainittu, eikä ole syytä epäillä, ettei opiskelija kävisi joulukuussa oppilaitoksessa vähintään 18 päivän ajan, käsittelijän ei tarvitse asiaa erikseen selvittää.

Esimerkki

Opiskelija hakee koulumatkatukea ajalle 10.8.–4.6. ja työpaikalla oppimisen ajalle 15.6.–15.7. Lukuvuoden säännönmukaisen opiskelun ajalla opiskelijalla on oikeus 10 tukikuukauteen (haettu aika kestää vähintään 18 päivää ja elokuusta toukokuuhun on 18 tukeen oikeuttavaa päivää kalenterikuukaudessa). Työpaikalla oppimisen ajalla opiskelijalla on oikeus 1 tukikuukauteen (kesäkuu). Kummatkin tukijaksot (10.8.–4.6. ja 15.6.–15.7. kestävä vähintään 18 päivää ja kesäkuulle kohdentuu vähintään 18 tukeen oikeuttavaa päivää 4 + 15).

Esimerkki

Opiskelija hakee koulumatkatukea vain työpaikalla oppimisen ajalle seuraavasti:

- 16.9.-27.9. – **ei tukeen oikeutta** syyskuulta, tukeen oikeuttava aika alle 18 päivää
- 7.10.-18.10. ja 28.10.-8.11. – **ei tukeen oikeutta** lokakuulta eikä marraskuulta, kumpikin jakso kestää alle 18 päivää
- 7.10.-18.10. ja 28.10.-18.11. – **ei tukeen oikeutta lokakuulta**, koska ensimmäinen jakso kestää alle 18 päivää. **Tueen on oikeus** marraskuulta, koska toinen jakso kestää vähintään 18 päivää ja marraskuussa on 18 tukeen oikeuttavaa päivää.
- 7.10.-22.10. ja 28.10.-8.11. (jaksojen välillä alle viikon tauko, käsittelijän tulee yhdistää tukijaksot = 7.10.-8.11.) – **tueen oikeus** lokakuulta, koska ”yhdistetty” jakso kestää vähintään 18 päivää ja lokakuussa on vähintään 18 tukeen oikeuttavaa päivää.

Esimerkki

Opiskelija hakee tukea vain työpaikalla oppimisen ajalle seuraavasti:

- 18.11.-13.12. – **ei tukeen oikeutta** marras- eikä joulukuulta. Tueen oikeuttava jakso kestää vähintään 18 päivää, mutta marras- tai joulukuussa ei ole 18 tukeen oikeuttavaa päivää.
- Jos opiskelijalla on tukioikeus muuna opiskeluaikana, tuen maksamista jatketaan muuttumattomana marras- ja joulukuulta.

Esimerkki

Opiskelija on hakenut tukea seuraavasti:

- 15.8.-1.9. ja 14.9.-1.10. – **tukeen oikeus** syyskuulta. Kumpikin jakso kestää 18 päivää ja syyskuussa on yhteensä 18 tukeen oikeuttavaa päivää.
- Jos koulumatkatukihakemus jätetään lokakuussa (myöhässä elokuun osalta) ja hakuajan puitteissa tuki tulee myönnettäväksi 1.9. alkaen, huomioidaan tässä tilanteessa 18 päivän jakson laskennassa päivät myös ennen tukiajan alkua (15.-31.8.).

Esimerkki

Opiskelija hakee tukea vain työpaikalla oppimisen ajalle seuraavasti:

- 1.-4.11 (4 pv) ja 11.-17.11. (6 pv) ja 25.11.-3.12. (9 pv)
- Ensimmäiset kaksi ajanjaksoa sisältävät lyhyitä (alle 7 päivän) aikoja ja tästä johtuen ohjelma antaa ilmoituksen ”Useita lyhyitä kulkutapajaksoja – tarkista oikeus tukeen. Estävä jakso tai ei haettu aika on alle 7 päivää.” Käsittelijän tulee yhdistää lyhyet jaksot tarkoituksenmukaisesti esim. 1.-17.1.
- Tukea ei ole haettu ajoille 5.-10.11. (6 pv) ja 18.-24.11. (7 pv), joista jälkimmäinen jakso keskeyttää tukiajan laskennan, koska sen kesto on vähintään 7 päivää.
- Koska kummatkaan jaksot (yhdistetty 1.-17.1. ja 25.11.-3.12.) eivät kestä vähintään 18 päivää - **ei tukeen oikeutta**.

Esimerkki

Opiskelijalle on myönnetty tukea koko lukuvuodelle Matkahuollon mukaan. Opiskelija ilmoittaa, että hänellä ei ole päivittäistä koulumatkaa ajalla 15.1.-15.2. (EOT-jakso) ja että hän lopettaa opiskelunsa 28.2.

- EOT-jakso on määräaikainen muutos, joka kestää vähintään 18 päivää ja se keskeyttää tukiajan laskennan kuukaudeksi.
- EOT-jakso alkaa 15.1., joten tammikuulle ei jää 18 tukeen oikeuttavaa päivää – **ei tukeen oikeutta** tammikuulta.
- EOT-jakso päättyy 15.2. ja opiskelu päättyy 28.2., joten helmikuulle (16.-28.2.) ei jää 18 tukeen oikeuttavaa päivää – **ei tukeen oikeutta** myöskään helmikuulta.

Tukiaikaan ei vaikuta joukkoliikenteen lipputuotteiden riittävyys lukuvuoden aikana. Esimerkiksi 9 x 44 matkan sarjakortti riittää useimmiten matkojen osalta koko opiskeluajalle, kun huomioidaan oppilaitosten loma-ajat, jolloin matkoja ei käytetä. Tukiaika lasketaan kuitenkin aina samalla tavalla lipputuotteiden riittävydestä huolimatta. Jos siis opiskeluaika oikeuttaa 10 tukikuukauteen, ostotodistukseen merkitään 10 ostokertaa ja tukea maksetaan 10 kuukaudelta. Opiskelija saattaa kuitenkin lukuvuoden aikana käyttää ostotodistusta vain 9 lipun ostoon, mutta itselle maksettava tuki maksetaan aina jokaiselta tukikuukaudelta.

Tukikuukaudet vs. ostokerrat

Oppilaitoksen antamat ostokerrat ostotodistuksessa eivät aina vastaa haetun ajan mukaista tukiaikaa. Tällöin opiskelijan tulee hakea koulumatkatuki erikseen ostokertojen lisäksi (ks. Normaali hinnalla ostettujen lippujen korvaaminen). Hakemukseen ei tarvita lipun ostokuittia, vaan käsittelijä selvittää halvimman kuukausilipun hinnan, jonka opiskelija voi ostaa. Lipun ostopäivää ei selvitetä, vaan tuki myönnetään koulumatkatuen hakuaiкасäännön mukaisesti.

Esimerkki

Opiskelija hakee koulumatkatukea ajalle 10.8.–2.6. joka oikeuttaa 10 tukikuukauteen lukuvuoden aikana (haettu aika kestää vähintään 18 päivää ja elokuusta toukokuuhun on 18 tukeen oikeuttavaa päivää). Opiskelija asioi oppilaitoksessa 1.9. ja saa samalla ostotodistuksen, joka oikeuttaa 9 lipun ostokertaan ajalla 1.9.–2.6. (ostotodistukseen merkitään ostoajankohdaksi 1.9.–20.5.).

Koulumatkatuen käsittelijä myöntää koulumatkatuen haetun ajan mukaisesti 10 tukikuukaudelle ja lisää päätökseen päätöstekstin (KMB38), jossa kerrotaan opiskelijalle, miten tukea voi saada yhdelle kuukaudelle ostotodistuksen yhdeksän ostokerran lisäksi.

Jos oppilaitos on esimerkkitalanteessa antanut virheellisesti ostotodistuksen 10 ostokerralle ja koulumatkatuki tulee myönnettäväksi 10 tukikuukaudelle, ratkaisu tehdään normaalisti, eikä päätökseen tarvita lisätekstejä. Opiskelija saa käyttää ostotodistuksen mukaiset 10 ostokertaa.

Opintomenestys

Oikeus koulumatkatukeen ei ole riippuvainen **opintomenestyksestä**. Kun opiskelu on koulumatkatukeen oikeuttavaa ja koulumatkatuen myöntämisedellytykset (mm. päivittäinen koulumatka) täyttyvät, voidaan opiskelijalle myöntää koulumatkatuki, vaikka opinnot eivät edistyisi.

- Opiskelijan opintotuki on voitu lakkauttaa heikon opintomenestyksen vuoksi, mutta koulumatkatukea hänelle voidaan edelleen maksaa, jos opiskelu jatkuu.

Koulumatkatuessa ei ole **opiskelukohtaista** enimmäistukiaikaa (sen sijaan lukuvuosikohtainen enimmäistukiaika on 12 kuukautta). Opiskelija voi saada koulumatkatukea niin pitkään, kun hän opiskelee ja tuen myöntämisedellytykset ovat voimassa.

- Opiskelijan opintotukioikeus on saattanut päättyä enimmäistukiajan tultua täyteen. Opiskelija voi kuitenkin saada edelleen koulumatkatukea, jos päätoiminen opiskelu jatkuu.

1.4 Suhde muihin etuuksiin

Koulumatkatuki on toissijainen muiden lakien perusteella maksettaviin päivittäisten koulumatkojen korvauksiin nähden.

Seuraaviin etuuksiin sisältyy matkakustannusten korvausta, joten tästä syystä etuuksien saajalla ei ole oikeutta koulumatkatukeen

- työttömien peruspäivä ja ansiopäiväraha tai työmarkkinatuki silloin kun etuuden osana maksetaan kulukorvausta (uusien kulukorvauksia ei myönnetä 1.1.2017 alkaen)
- maahanmuuttajille omaehtoiseen koulutukseen myönnetty kulukorvaus (laki kotoutumisen edistämisestä)
- vammaispalvelulain mukaiset kuljetuspalvelut
- tapaturmavakuutuksen matkakustannusten korvaus
- liikennevakuutuksen matkakustannusten korvaus

- työeläkejärjestelmän ammatillisen kuntoutuksen matkakustannusten korvaus, jota saadaan osana kuntoutusrahaa tai kuntoutustuen korotusta
- oppisopimuskoulutus

Jos opiskelija saa muun lain mukaista matkakorvausta vain osalle koulumatkaa, hän voi saada koulumatkatukea sille osalle koulumatkaa, johon hän ei saa tällaista muuta matkakorvausta. Koulumatkatuella tuettavan matkaosuuden pituus on oltava vähintään 10 km.

Jos opiskelijan koulumatkat on järjestetty vammaispalvelulain mukaisina kuljetuspalveluina, hänelle ei voida myöntää koulumatkatukea kuljetuspalveluista perityn asiakasmaksun perusteella, vaikka maksu ylittäisi 54 euroa kuukaudessa.

Kuntoutusrahalain mukaista kuntoutusrahaa saavalle ja vajaakuntoisten ammatilliseen kuntoutukseen osallistuvalla voidaan myöntää koulumatkatuki, koska mainittujen Kelan maksamien etuuksien kautta ei korvata päivittäisiä koulumatkoja (vrt. työeläkejärjestelmän kautta maksettavat korvaukset, jotka estävät koulumatkatuen saamisen).

Työpaikalla oppimiseen liittyviltä matkoilta, joilta työnantaja maksaa kilometrikorvauksen, ei ole oikeutta koulumatkatukeen. Työnantajan maksamat kilometrikorvaukset kattavat matkasta aiheutuvat kustannukset, joten ei ole perusteltua myöntää saman matkan kustannuksiin koulumatkatukea.

Oppisopimuskoulutus

Oppisopimus tarkoittaa sitä, että ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaista koulutusta suorittava opiskelija saa työpaikalla oppimisen ajalta palkkaa. Maksuttoman tietuopuolisen opetuksen ajalta voidaan maksaa ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 102 §:n mukaista päivärahaa sekä majoitus- ja matkakorvausta. Oppisopimuksen edellytys on, että työtä on vähintään 25 tuntia viikossa. Opiskelijan kanssa tehdään oppisopimuksen lisäksi työsopimus ja opiskelijalle maksetaan palkkaa.

Laki ammatillisesta koulutuksesta muuttui 1.1.2018 siten, että palkallinen työpaikalla oppiminen on aina oppisopimuskoulutusta. Palkaton työssäoppiminen on koulutussopimukseen perustuvaa koulutusta. Kun koulutus muuttuu työpaikalla oppimisen ajaksi oppisopimuskoulutukseksi, opintotukeen ja koulumatkatukeen ei ole oikeutta. Opiskelijan tilanteesta riippuen tuen voi joko lakkauttaa kokonaan tai tarkistaa niin, että tuen ottaa pois maksusta oppisopimusjaksolta.

Koulumatkatuen tarkistamisessa käytetään samoja tarkistamisen sääntöjä kuin opintotuessa. Ammatillisen koulutuksen palkallisessa työssäoppimisessa eli oppisopimuskoulutuksessa sovelletaan normaalia tarkistussääntöä, ei määrätyn ajan kestävän olosuhteen tarkistussääntöä. Kun opiskelija aloittaa oppisopimuskoulutuksen tarkistetaan tuki samoin säännöin kuin opintotuki tilanteessa jossa opiskelijalle on myönnetty estävä etuus tai opiskelijalla on tuen estävä tilanne. Koulumatkatuki lakkautetaan sen kuukauden alusta, jolloin estävä tilanne kestää ensimmäisen kerran vähintään 18 päivää.

Jos oppisopimusjakso on niin lyhytkestoinen, että se ei kestä missään kalenterikuukaudessa vähintään 18 päivää, koulumatkatuen maksaminen voi jatkua keskeytyksettä. Jos opiskelija itse ilmoittaa muutoksesta eikä tukea tarvitse tarkistaa, lisää päätökseen päätösteksti KMB55.

Jos oppisopimusjakso päättyy kesken kalenterikuukauden, koulumatkatuki voidaan myöntää sen kuukauden alusta lukien, jonka aikana on koulumatkatukeen oikeuttavaa aikaa vähintään 18 kalenteripäivää.

Esimerkki

Opiskelija aloittaa palkallisen työpaikalla oppimisen eli oppisopimuskoulutuksen 8.2. ja se päättyy 16.4.2020. Estävä tilanne on helmikuussa voimassa 18 päivää, joten tukioikeus lakkaa 1.2. Huhtikuussa ei ole estävän tilanteen jälkeistä aikaa vähintään 18 päivää, joten tukioikeus jatkuu vasta 1.5. Koulumatkatukeen ei ole oikeutta ajalla 1.2.-30.4.

Opiskelijan aloittaessa oppisopimuskoulutuksen, ei sovelleta määrätyn ajan kestäväen olosuhdemuutoksen tarkistamisen sääntöä.

Tieto oppisopimuskoulutuksesta voidaan saada opiskelijalta itseltään tai KOSKI-tietovarannosta. Jos KOSKI-tietovarannon tieto ja opiskelijalta saatava tieto ovat ristiriidassa, ratkaisu tehdään ensisijaisesti KOSKI-tietovarannon tiedon mukaisena.

Lue lisää oppimuskoulutuksesta opintotuen etuusohjeesta.

1.5 Hakeminen

Opiskelijan on itse haettava koulumatkatukea lomakkeella Hakemus - Koulumatkatuki, KM1 (pdf). Tukea on haettava kullekin lukuvuodelle erikseen.

Opiskelija jättää hakemuksen oppilaitokseen, joka toimittaa sen omilla merkinnöillään varustettuna Kelaan.

Oppilaitos vahvistaa hakijan

- opiskelun kestoa
- koulumatkan vaiheita
- koulumatkan pituutta
- joukkoliikenteen tai koulukuljetuksen käyttömahdollisuuksia koskevat tiedot oikeiksi.

Oppilaitos merkitsee tarvittaessa hakemukseen niitä koskevat huomautuksensa. Oppilaitoksen selvitys on pääsääntöisesti Kelaa sitova. Siitä voidaan poiketa vain, jos on perusteltua syytä olettaa, että sen tiedot ovat virheellisiä.

Katso Hakemistietojen rekisteröinti (Koulumatkatuen tekninen ohje > Vireilletulo ja Hakeminen > Hakemistietojen rekisteröinti).

Alaikäiseltä hakijalta pyydettävät tiedot

Alaikäisen koulumatkatuen saajan päätökset annetaan hallintolain perusteella etuudensaajan lisäksi tiedoksi myös hänen huoltajalleen (tai muulle lailliselle edustajalle). Päätöstä ei anneta tiedoksi, jos alaikäisellä on turvakielto tai hän on naimisissa.

Koulumatkatukihakemuksessa KM 1 alaikäiseltä hakijalta kysytään sen huoltajan nimi, jolle hän haluaa päätöksensä annettavan tiedoksi.

Jos alaikäinen hakija ei ole hakemuksessaan ilmoittanut huoltajatietoa, käsittelijä kysyy sitä häneltä kerran soittamalla tai lisäselvityspyyntökirjeellä (KML08). Jos tietoa ei

saada, selvitetään käsittelyjärjestelmästä, kumman huoltajan luona alaikäinen asuu. Jos hän asuu tai on viimeksi asunut vain toisen luona, päätös annetaan tiedoksi tälle huoltajalle. Jos alaikäinen asuu molempien luona tai ei kummankaan luona, päätös annetaan tiedoksi sille huoltajalle, jolle lapsilisä maksetaan tai on viimeksi maksettu.

Jos käsittelijä näkee käsittelyjärjestelmästä, että alaikäisellä on vain yksi huoltaja tai että huoltajuus on avioerossa määrätty vain toiselle huoltajalle, asiaa ei tarvitse kysyä. Päätös lähetetään kyseiselle huoltajalle. Samoin jos käsittelijä näkee, että alaikäisellä on edunvalvoja, päätös lähetetään alaikäisen lisäksi vain edunvalvojalle eikä asiaa tarvitse kysellä.

Jos käsittelijä näkee käsittelyjärjestelmästä, että alaikäisen vanhempi on kuollut, eikä alaikäiselle ole vielä määrätty edunvalvojaa, päätös lähetetään alaikäisen lisäksi tiedoksi alaikäisen kotikunnan sosiaaliviranomaiselle.

Lue lisää kohdasta [Päätöksensaaajat](#) (Ratkaiseminen > Päätöksenantaminen > Päätöksensaaajat).

Ostotodistus

Opiskelija täyttää oppilaitokselta saamansa lomakkeen Koulumatkalippujen ostotodistus Matkahuolto ja Waltti-liikennettä varten (KM2-lomake), kun hän haluaa ostaa koulumatkalleen linja-autolipun, jonka perusteella lipunmyyjä voi laskuttaa Kelaa. Opiskelija selvittää ostotodistukseen joukkoliikenteessä kulkemansa päivittäisen koulumatkan lähtö- ja päätepysäkit. Waltti-liikenteen osalta opiskelija ilmoittaa myös matkan pituuden.

Oppilaitos merkitsee ostotodistukseen

- ensimmäiseksi ostopäiväksi koulumatkatukeen oikeuttavan alkamispäivän (esim. opiskelun alkamispäivä)
- viimeiseksi ostopäiväksi lukuvuoden koulumatkatukioikeuden päättymispäivän vähennettynä 14 kalenteripäivällä
- lipunostokertojen lukumäärän

Oppilaitos voi käyttää apunaan Kelan internet-sivuilla olevaa [Ostotodistuksen ostokerrat -laskuria](#).

Tukeen oikeuttavien opintojen alkamis- tai päättymispäivä voi olla lukuvuoden alkamis- tai päättymispäivä tai muu koulumatkatukeen oikeuttavan jakson, esimerkiksi työpaikalla oppimisjakson alkamis- tai päättymispäivä. 14-päivän ostoaikasäännöstä sovelletaan vain oppilaitoksissa ostotodistusta täytettäessä. Jos opiskelija ostaa lipputuotteen alle 14 kalenteripäivää ennen esim. muuttamista, jonka jälkeen hänellä ei ole enää oikeutta tukeen, säännöstä ei sovelleta.

Oppilaitos antaa opiskelijalle ostotodistuksen lipun ostoa varten. Opiskelija voi ostaa lipun aikaisintaan kaksi viikkoa ennen opintojen alkua. Oppilaitos toimittaa Kelaan hakemuksen ja kopion ostotodistuksen etusivusta. Alkuperäisen ostotodistuksen opiskelija vie lipunmyyjälle.

1.5.1 Vireilletulo

Lue asian vireilletulosta.

Asian vireillepanotavat

Asia pannaan vireille **kirjallisesti** (myös sähköisesti) tai **Kelan suostumuksella suullisesti**. Hakemuksesta on käytävä ilmi vaatimukset perusteineen. Kelan etuuksien hakemisesta on erityissäännöksiä, joiden perusteella niitä haetaan yleensä erikseen vahvistetuilla hakemuslomakkeilla.

Postitse tai henkilökohtaisesti toimitettuna

Kun etuutta haetaan hakemuksella, hakemuslomake on allekirjoitettava. Jos hakemusta ei ole laadittu hakemuslomakkeelle, asia rekisteröidään vireille ja hakijaa pyydetään täyttämään hakemuslomake. Jos hakemus saapuu allekirjoittamattomana esimerkiksi postitse, siihen ei tarvitse pyytää allekirjoitusta, ellei ole syytä epäillä hakemuksen alkuperäisyyttä tai eheyttä eikä esimerkiksi sitä, että hakemus olisi asiakkaan tahdon vastainen. Lue myös Asiakirjan täydentämisestä kohdat [Hakemuslomakkeen täydentäminen](#) ja [Allekirjoitus](#).

Asia tulee vireille myös puutteellisella hakemuksella. Puutteellista hakemusta ei palauteta asiakkaalle, vaan asiakasta pyydetään täydentämään sitä. Pyydä hakemuksen täydentämistä viestillä, puhelimitse tai kirjeellä. Lue myös Asiakirjan täydentäminen.

Asiakkaalla on oikeus pyynnöstä saada todistus asiakirjan vastaanottamisesta (Kuitti Kelan toimistoon jätetyistä asiakirjoistaYHT02)

Sähköisen asiointipalvelun kautta

Osassa etuuksista asiakas voi saattaa asian vireille myös sähköisellä hakemuksella käyttämällä Kelan sähköisiä asiointipalveluja.

Hänen on tällöin tunnistauduttava joko pankin verkkotunnuksilla, mobiilivarmenteella tai sähköisen henkilökortin avulla. Sähköisen asiointipalvelun kautta jätetyistä hakemuksista lähtee automaattinen vastaanottokuitaus lähettäjälle.

Asia voi tulla vireille myös viestipalvelun kautta viestillä.

Tutustu verkkoasiointiin Kelassa.

Sähköpostitse tai faksilla

Asia voi tulla vireille myös sähköpostilla tai faksilla. Vireilletulotiedoista tulee käydä ilmi mitä asia koskee sekä lähettäjän nimi ja yhteystiedot.

Etuasioita (etuuteen liittyvät tiedot, hakemus tai hakemuksen liitteet) **ei** kuitenkaan tule Kelaan lähettää **sähköpostilla** tietoturvasyistä, koska sähköpostin lähettäjä koskevaa tietoa voidaan muokata helposti teknisesti. Henkilön sähköinen tunnistaminen ei ole käytössä Kelan sähköpostissa. Kela ei voi ohjata tai suositella asiakasta lähettämään salassa pidettäviä tietoja suojaamattomassa sähköpostissa. Tämän vuoksi Kela ei ilmoita sähköpostiyhteystietoja, johon etuasioita voidaan lähettää. Kela tarjoaa sähköisenä palveluna tietoturvallisen [Asiointipalvelun](#). Jos etuutta koskeva viesti lähetetään Kelaan sähköpostilla, Kelassa ei voida turvata sitä, että sähköposti saapuu Kelaan ja etuasiasia tulee vireille. Sähköinen viesti toimitetaan viranomaiselle lähettäjän omalla vastuulla, joten vastuu sähköpostin perille menosta jää sähköpostia lähetettäessä lähettäjälle. Katso poikkeukset.

Faksina toimitettu hakemus tulee vireille faksin saapumispäivänä. Faksatussa hakemuksessa oleva allekirjoitus on riittävä, jos asiakirjassa on tiedot lähettäjistä eikä ole syytä epäillä asiakirjan alkuperäisyyttä ja säilymistä muuttumattomana. Tällöin alkuperäistä hakemuslomaketta ei tarvitse toimittaa myöhemmin.

Suullisesti

Tietyissä tilanteissa asia voi tulla vireille myös asiakkaan suullisen hakemuksen tai ilmoituksen perusteella (esimerkiksi etuuden lakkautus tai päätöksen oikaisu asiakkaan eduksi). Suullisesti saadut tiedot on aina dokumentoitava Oiwan yhteydenottoon. Luo tarvittaessa toimeksiantotyö ja liitä yhteydenotto siihen.

Lue [suullisesta hakemisesta](#).

1.5.1.1 Lähettäjän vastuu

Lähettäjä vastaa asiakirjan perillemenosta oikeaan osoitteeseen oikeassa ajassa. Asiakkaalla on ensisijainen velvollisuus selvittää, minkä viranomaisen tehtäviin asiakirjan käsittely kuuluu. Asiakas vastaa myös siitä, että asiakirja tulee perille toimivaltaiseen viranomaiseen ennen määräajan päättymistä. Esimerkiksi postinkulun viivästyminen ei poista lähettäjän vastuuta. Asiakkaan on varmistettava, että kirjeessä on tarpeeksi postimerkkejä. Lue myös [asiakirjan siirrosta](#).

1.5.1.2 Asiakirjan siirto

Jos Kelaan on erehdyksessä toimitettu hakemus tai muu asiakirja, sitä ei saa jättää käsittelemättä vaan se on viipymättä siirrettävä toimivaltaiseksi katsottavalle viranomaiselle.

Lue asiakirjan siirrosta.

1.5.2 Kuka voi hakea etuutta?

Tässä ohjeessa on kerrottu yleiset säännöt siitä, kuka voi hakea etuutta missäkin tilanteessa. Tämän lisäksi on olemassa etuuskohtaisia säännöksiä, jotka voivat joko poiketa näistä yleisistä ohjeista tai täydentää niitä. Etuuksien osalta katso myös kohta Maksaminen.

1.5.2.1 Henkilö itse

18 vuotta täyttänyt henkilö

- hakee etuutta yleensä itse
- voi valtuuttaa toisen henkilön eli asiamiehen toimimaan puolestaan (esimerkiksi hakemaan etuutta)
- voi itse hakea etuutta, vaikka hänelle olisi määrätty edunvalvoja
 - ellei holhousviranomainen ole rajoittanut hänen toimintakelpoisuuttaan
- on täysivaltainen, ellei holhousviranomainen edunvalvojan määrätessään ole julistanut häntä vajaavaltaiseksi

- vajaavaltaiseksi julistetun puolesta etuutta hakee edunvalvoja

Lue lisää asianosaisasemasta ja puhevallan käyttämisestä, täysi-ikäiselle määrätystä edunvalvojasta, rinnakkaisesta puhevallasta, toimintakelpoisuuden rajoittamisesta ja vajaavaltaisen puhevallasta

Alle 18-vuotias

- on vajaavaltainen ja hänen puolestaan etuuksia hakee yleensä hänen edunvalvojansa
 - edunvalvojina ovat yleensä hänen **huoltajansa**
- 15 vuotta täyttänyt on vajaavaltainen
 - mutta hänellä **on oikeus myös itse hakea** etuutta
- **katso tarkemmin etuuskohtaiset menettelyt**

Jos henkilöllä itsellään ei ole oikeutta hakea etuutta ja hän on jättänyt etuushakemuksen, ota yhteyttä tämän edunvalvojaan tai huoltajaan.

Lue lisää alaikäisen puhevallan käyttämisestä

1.5.2.1.1 Alle 18-vuotias opiskelija

Alle 18-vuotiaat opiskelijat hakevat pääsääntöisesti itse koulumatkatukea. Alaikäisen opiskelijan vanhempi voi halutessaan allekirjoittaa hakemuksen ja ostotodistuksen eikä opiskelijalta tarvita omaa allekirjoitusta.

Koulumatkatukipäätökset annetaan hallintolain perusteella tiedoksi alaikäisen etuudensaajan lisäksi myös hänen huoltajalleen (tai muulle lailliselle edustajalle).

Jos lapsi on otettu kunnan sosiaalihuollon toimielimen huostaan, on sosiaalihuollon toimielimellä oikeus hakea lapselle kuuluvaa etuutta lastensuojelulain 45 §:n perusteella.

Kunnan sosiaalihuollon toimielin ei voi valtuuttaa perhehoitajaa hakemaan lapseen liittyviä etuuksia. Perhehoitaja ei ole lapsen huoltaja eikä kunnan kanssa tehdystä toimeksiantosopimuksesta seuraa perhehoitajalle mitään oikeuksia lapseen. Perhehoitaja ei ole myöskään hallintolain 14 §:ssä tarkoitettu lapsen muu laillinen edustaja tai edunvalvoja.

1.5.2.2 Edunvalvoja

Jos edunvalvoja on määrätty hoitamaan päämiehen (edunvalvonnan alainen henkilö) **taloudellisia asioita** tai taloudellisia asioita ja varallisuutta/omaisuutta

- edunvalvojalla **on oikeus** hakea etuutta päämiehen puolesta
- eikä päämiehen **toimintakelpoisuutta ole rajoitettu taloudellisten asioiden hoitamisen osalta**, etuutta voi hakea ja hakemuksen allekirjoittaa **joko päämies itse tai edunvalvoja**. Jos etuutta hakee tai hakemuksen on allekirjoittanut päämies itse, on **edunvalvojaa kuultava asiassa**.
- mutta päämiehen oikeustoimikelpoisuutta **on rajoitettu** siten, ettei hän voi hoitaa taloudellisia asioitaan, etuutta voi hakea ja hakemuksen allekirjoittaa **vain** edunvalvoja.
- ja päämies on **julistettu vajaavaltaiseksi** etuutta voi hakea **vain** edunvalvoja
- etuus **maksetaan** edunvalvojalle tai hänen määräämälleen etuudensaajan tilille

Kela saa väestötietojärjestelmästä tiedon edunvalvojasta.

Tieto edunvalvonnasta näkyy Henkilötietojen kyselyllä HEKY/Henkilötiedot/Perhetiedot.

Tieto edunvalvonnasta näkyy Oiwan Asiakkaan palvelutiedot – näytöltä. **Tarkista** edunvalvojan **tehtävän sisältö** holhousasioiden rekisterikyselyllä. Holhousasioiden rekisteristä näkyy

- edunvalvojan nimi ja tunniste tiedot
- tieto edunvalvonnan alkamis- tai lakkaamisajankohdasta
- tieto edunvalvojan tehtävästä ja henkilön toimintakelpoisuuden rajoittamisesta (onko rajoitettu vai ei)
- tieto siitä, mikä viranomainen on ratkaissut asian.

Kyselyä pääset käyttämään Ratkaisutyön etuuskohtaisilta sivuilta kohdasta Työvälitteet (Holhousasioiden rekisteri). Tee kysely antamalla etuudensaajan henkilötunnus. Kyselyä varten tulee anoa käyttöoikeudet Tahdin Käyttövaltuuksienhallintajärjestelmästä (KVH) / Etuuskyselyt / Holhousrekisterin kyselijä.

Huomaa, että voimassa oleva edunvalvontamääräys on voitu toimittaa Kelaan myös jo muun hakemuksen yhteydessä, jolloin määräys löytyy Oiwasta asiakkaan asiakirjoista.

Lue lisää edunvalvoja täysi-ikäiselle henkilölle, edunvalvojan rinnakkainen puhevalta, toimintakelpoisuuden rajoittaminen ja edunvalvojan puhevalta, täysi-ikäisen vajaavaltaisen puhevalta ja edunvalvonnan päättyminen.

1.5.2.3 Edunvalvontavaltuutettu

Edunvalvontavaltuutettu voi hakea etuutta päämiehensä puolesta

- jos edunvalvontavaltuutus on asianmukaisesti vahvistettu ja rekisteröity ja kun edunvalvontavaltuutus kattaa taloudellisten asioiden, kuten etuusasioiden hoidon – tuki maksetaan edunvalvontavaltuutetun ilmoittamalla tiilille

Kela saa väestötietojärjestelmästä tiedon edunvalvontavaltuutuksesta.

- Edunvalvontavaltuutus merkitään holhousasioiden rekisteriin.
- Tiedon voimassa olevasta edunvalvontavaltuutuksesta saat henkilötietojen kyselyllä HEKY/Henkilötiedot/Perhetiedot.
- Tieto edunvalvontavaltuutuksesta näkyy Oiwan Asiakkaan palvelutiedot – näytöltä.
- **Holhousasioiden rekisteristä** rekisterikyselyllä näkyy **edunvalvontavaltuutetun nimi** ja tunniste.
- Tarkempi tieto edunvalvontavaltuutetun tehtävästä selviää edunvalvontavaltakirjasta.
- Selvitä aina myös edunvalvontavaltuutuksen sisältö
- Jos valtuutusta ei ole liitetty hakemukseen tai sitä ei ole toimitettu aiemmin Kelaan, pyydä edunvalvontavaltuutetulta kopio edunvalvontavaltakirjasta.

Lue lisää edunvalvontavaltuutuksesta ja miten menetellään kun edunvalvontavaltuutettu hoitaa taloudellisia asioita.

1.5.2.4 Asiamies eli valtuutettu

Asiamies eli valtuutettu voi hakea etuutta päämiehen puolesta. Asiamiehen on

- esitettävä valtakirja tai
- muulla luotettavalla tavalla osoitettava olevansa oikeutettu edustamaan valtuuttajaa

Jos asiamiehenä toimii julkinen oikeusavustaja, Suomen Asianajajaliittoon kuuluva asianajaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja, hänen ei tarvitse esittää valtakirjaa Kelassa, **ellei ole syytä epäillä** valtuutuksen todenperäisyyttä.

Luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista pidetään julkista luetteloa (oikeudenkäyntiavustajaluettelo). Tiedon siitä, onko lakimies saanut luvan toimia oikeudenkäyntiavustajana, voi tarkistaa oikeushallinnon asiointipalvelusta (<https://asiointi.oikeus.fi/web/asiointi/oikeudenkaayntiavustajaluettelo>). Asianajajan kuulumisen Asianajajaliittoon voi tarkistaa Asianajajaliiton sivuilta etsi asianajaja –haulla (https://www.asianajajaliitto.fi/etsi_asianajaja).

Valtuuttajan on kuitenkin **asioitava henkilökohtaisesti, jos** se on tarpeen asian selvittämiseksi.

Lue lisää asiamiehen valtuutukseen perustuvasta oikeudesta toimia päämiehen puolesta ja asiamiehestä ilman valtakirjaa.

1.5.2.5 Lähiomainen tai muu henkilö

Lähiomainen tai muu henkilö, joka pääasiallisesti huolehtii henkilöstä **voi hakea etuutta toisen puolesta**

- jos henkilö **ei** sairauden, vanhuuden tai muun sellaisen syyn takia **itse pysty** hakemaan etuutta (tai muutoin huolehtimaan eduistaan ja oikeuksistaan) **eikä** hänellä ole **edunvalvojaa**. Tämä edellyttää myös sitä, että Kela **hyväksyy** lähiomaisen tai muun henkilön toimimaan toisen puolesta ja että **etuuslaissa on tästä asiasta säännös**
- kansaneläkelain etuudet (KEL 568/2007 54 § 2 mom.)
- vammaisetuudet (570/2007 15 § 2 mom.)
- kuntoutusetuudet ja kuntoutusrahaetuudet (566/2005 5 luku 42 §)
- eläkkeensaajan asumistuki (EAL 571/2007 3 luku 20 § 2 mom.)
- sairausvakuutuslain mukaiset etuudet (SVL 1224/2004 15 luku 2 § 3 mom.) ja
- vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelua koskevat asiat (133/2010 13 § 2 mom.)

Tällaisen henkilön ei tarvitse esittää valtakirjaa, vaan hänen esiintymisensä perustuu Kelan hyväksyntään.

Lue lisää miten lähiomainen tai muu päämiehestä huolehtinut henkilö voi käyttää puhevaltaa ja miten hyväksyminen kirjataan.

1.5.2.6 Kunta

Jos lapsi on otettu kunnan sosiaalihuollon toimielimen huostaan, sillä on oikeus hakea lapselle kuuluvaa etuutta.

1.5.3 Hakuaika

Koulumatkatuki voidaan myöntää aikaisintaan hakemuksen jättämistä edeltävän kuukauden alusta. Se myönnetään enintään lukuvuodeksi (1.8.–31.7.) kerrallaan. Jos koulutus alkaa tai päättyy kesä-, heinä- tai elokuun aikana, näille kuukausille voidaan myöntää koulumatkatuki yhdellä hakemuksella seuraavan tai edeltävän lukuvuoden

tuen yhteydessä. Eri lukuvuosien koulumatkatuet tulee kuitenkin käsitellä erikseen ja asiakas saa lukuvuosien osalta erilliset koulumatkatukipäätökset.

Silloin kun opiskelija on ostanut laskutusmenettelyn piiriin kuuluvia joukkoliikenteen matkalippuja normaaliin hintaan ilman tukea, koulumatkatuki voidaan myöntää (ns. täysihintaisen lipun korvauksena) yhdellä käsittelykerralla enintään hakemiskuukaudelle ja sitä edeltävälle kuukaudelle.

1.5.4 Lisäselvitysten pyytäminen

Lue asian selvittämisestä ja lisäselvitysten pyytämisestä.

Jos asiakkaan toimittama hakemus on puutteellinen, pyydä asiakasta täydentämään hakemuslomakkeella ilmoitettuja tietoja tai toimittamaan hakemuslomakkeen liitteenä tarvittavia asiakirjoja. Selvitä ennen lisäselvitysten pyytämistä, onko tieto jo Kelassa ja voiko sitä käyttää (esimerkiksi asiakkaan aiempien hakemusten tai toisen etuuden hakemisen yhteydessä toimitetut tiedot, asiakkaan perheenjäsenten tiedot). Jos tieto on jo Kelassa käytettävissä, älä pyydä selvityksiä uudelleen. Tärkeää on, että pyydät kaikki asian ratkaisemiseksi tarvittavat lisäselvitykset mahdollisuuksien mukaan kerralla.

Huomaa, että eri etuuslaeissa on määritelty, milloin Kela saa pyytää lisäselvityksiä suoraan ulkopuoliselta taholta. Lue lisää tietojen saamisesta muilta tahoilta.

Viestipalvelulla, soittamalla tai kirjallisesti

- Lisäselvitysten pyytämisen priorisointijärjestys on etuuskäsittelyssä
 - Viestipalvelu tai puhelin
 - Asiakaskirje (jos viestipalvelu tai puhelin eivät ole mahdollisia tai eivät sovellu asiakkaan tilanteeseen)
- Lisäselvitykset pyydetään ensisijaisesti viestipalvelulla tai puhelimella sen mukaan, kumpi näistä on tarkoituksenmukaisempi, ja saattaa asian paremmin päätökseen.
- Jos asiakasta ei tavoiteta viestillä tai soittamalla, asiakkaalle lähetetään asiakaskirje.
- Ilmoita asiakkaalle määräaika, mihin mennessä hänen tulee toimittaa pyydetty lisäselvitys. Kerro samalla, että asia voidaan määräajan kuluttua ratkaista, vaikka hän ei toimittaisi pyydettyä lisäselvitystä.
- Kirjaa suullisen lisäselvityspyynnön yhteydessä Oiwan yhteydenottoon, mitä lisäselvityksiä olet pyytänyt asiakkaalta ja mihin mennessä hänen tulee toimittaa ne.
- Jos asiakkaalla on jo vireillä työ Oiwassa, liitä yhteydenotto työhön, ja aseta sille tarvittaessa uusi odottamisaika.
- Ohjaa asiakas toimittamaan tarvittavat liitteet ensisijaisesti kela.fi/asiointi Liitteet ja viestit -palvelun kautta tai kerro asiakkaalle vastausosoite, johon liitteet voi lähettää. Osoitteet löydät esim. [Kela.fi](https://kela.fi):stä kohdasta [Henkilöasiakkaat - Postiosoitteet](#). Käytössä on asiakkaan asuinpaikan mukaiset postilokero-osoitteet.

Viestipalvelua käytetään etuuskäsittelyssä silloin, kun asiakas on hyväksynyt viestipalvelun käytön verkossa. Sitä kannattaa käyttää erityisesti sellaisissa tilanteissa, joissa ei ole tarvetta asiakkaan kokonaisvaltaiseen elämäntilanteen tai palvelutarpeen kartoittamiseen.

Jos asiakkaalle soitetaan, ja hän ei vastaa puheluun, hänelle lähetetään tekstiviesti tietokoneelta 0100100-palvelusta (**Sinetin etusivu**)

- Kelassa on käytössä yhteiset tekstiviestimallit erilaisia tilanteita ja tarpeita varten. Etuuskien omat viestimallit löytyvät Etuuskien ohje –sivuilta Työvälineet otsikon alta.
- Muokkaa käyttämäsi mallia tarvittaessa asiakkaalle annetun puhelinnumeron osalta.
- Kopioi tekstiviesti ennen sen lähettämistä ja kirjaa se Oiwan yhteydenottoon

Lisäselvitykset on hyvä pyytää asiakaskirjeellä silloin, jos tämä on tarkoituksenmukaista asiakkaan tilanne, selvitysten määrä tai laatu huomioon ottaen. Vaativissa etuusasioissa voi olla kuitenkin järkevää tavoitella asiakasta esim. puhelimitse parikin vuorokautta ennen asiakaskirjeen lähettämistä.

Asiakas voi toimittaa lisäselvityksen joko viestipalvelun liitteenä, suullisesti tai kirjallisesti. Asiakas voi esimerkiksi puhelimitse täydentää hakemuslomakkeella ilmoittamatta jääneitä tietoja. Hakemuksen liitteenä toimitettavat ulkopuolisen tahon antamat selvitykset, kuten palkkatodistus tai vuokrasopimus, on kuitenkin toimitettava viestin liitteenä tai kirjallisesti. Etuuskohdaisesti on määritelty, mitkä tiedot asiakkaan tulee aina toimittaa kirjallisesti.

Sähköposti ei ole tietoturvasyistä Kelassa virallinen asiointikanava. Jos asiakas kuitenkin toimittaa lisäselvityksen tai liitteitä sähköpostilla, ne hyväksytään. Lue lisää lisäselvitysten toimittamisesta sähköisesti ja liitetiedostojen vastaanottamisesta muistitikulla, CD:llä tai kännykällä.

Hakemuslomakkeen täydentäminen

- Jos asiakkaan toimittama hakemuslomake on **puutteellisesti täytetty**, älä palauta alkuperäistä hakemusta asiakkaalle täydennettäväksi, vaan pyydä häntä muutoin selvittämään hakemuslomakkeesta puuttuvia tietoja, ensisijaisesti viestipalvelun avulla.
- Kirjaa asiakkaan asiaan liittyvä täydennys tai muu tieto Oiwaan (ei-skannattavissa etuuksissa hakemuslomakkeelle tai erilliselle paperille). Jos kirjaat hakemuslomakkeelle asiakkaan ilmoittamia tietoja, erottele kirjaamasi tiedot asiakkaan omakätisistä merkinnöistä (esim. puumerkilläsi).
- Jos hakemuslomakkeesta puuttuu allekirjoitus, lue lisää allekirjoituksesta.

Lue lisää hakemuslomakkeen täydentämisestä ja asiakirjan täydentämisestä.

Määräaika lisäselvitysten toimittamiselle

Lue määräajasta lisäselvityksen toimittamiselle.

- Ilmoita lisäselvityspyynnön yhteydessä asiakkaalle määräaika, mihin mennessä pyydetty lisäselvitykset tulee toimittaa. Määräaika lisäselvitysten toimittamiselle on yleensä kaksi viikkoa, mutta se voi olla pidempikin, jos selvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Ulkomaille lähetettävään lisäselvityspyyntöön on syytä antaa pidempi määräaika. Määräaika voi olla toisaalta lyhyempikin kuin kaksi viikkoa, jos asiakas kertoo pystyvänsä toimittamaan selvityksen jo aiemmin.
- Älä pyydä samaa kerran jo pyydettyä lisäselvitystä uudelleen. Jos asiakas on kirjallisesti hakemuslomakkeessa tai muutoin ilmoittanut toimittavansa lisäselvityksiä tiettyyn määräpäivään mennessä, älä pyydä asiakasta toimittamaan näitä lisäselvityksiä.

- Jos asiakas ei toimita lisäselvityksiä määräajassa, asia voidaan määräajan kuluttua käsitellä käytettävissä olevien tietojen perusteella.
- Erityisesti ennen hylkäävän päätöksen antamista on hyvä tarkistaa, onko yhteydenotoissa, kommentteissa tai asiakaskirjeissä mainintaa asiakkaan kanssa sovitusta tai hänelle annetusta poikkeavasta määräajasta.
- Määräaikaa voidaan asiakkaan pyynnöstä pidentää, jos asiakas ei pysty toimittamaan lisäselvityksiä alkuperäiseen määräaikaan mennessä. Jos asiakas pyytää lisää aikaa, sovi hänen kanssaan uusi määräaika, kirjaa se Oiwan yhteydenottoon, liitä tämä odottavaan työhön ja aseta työlle tarvittaessa uusi odottamisaika. Voit antaa lisää aikaa yleensä vain kerran. Tarvittaessa määräaikaa voidaan tämänkin jälkeen pidentää, jos selvityksen viipyminen johtuu asiakkaasta riippumattomista syistä.
- Vaikka selvitys olisi saapunut määräajan kuluttua umpeen, se otetaan huomioon päätöksenteossa. Jos päätös on jo tehty, se voidaan tarvittaessa oikaista.

1.5.5 Hakemuksen peruminen

Koulumatkatuen hakija voi perua hakemuksensa, jos päätöstä ei ole vielä annettu.

Perumisen voi tehdä suullisesti tai kirjallisesti. Jos peruminen on suullinen, kirjaa yhteydenotto Oiwaan ja tee Toimeksianto-työ.

Poista järjestelmästä hakemuksen vireillölotieto.

Jos ilmoitus hakemuksen perumisesta on tullut kirjallisesti tai asiointipalvelun kautta, lähetä hakijalle kirje, jossa kerrot, että hakemus on hänen pyynnöstään peruttu. Voit käyttää kirjepohjaa YHI39.

1.6 Määrä

Koulumatkatuen määrään vaikuttavat koulumatkalla kuljettavan matkan pituus ja kulkutapa (ks. Määräytymisperusteet).

Jos opiskelija joutuu tekemään koulumatkansa kahdesti päivän aikana (neljä yhdensuuntaista matkaa), opiskelijalle voidaan myöntää koulumatkatuki todellisten koulumatkojen mukaan eli tuplana. Opiskelijan kulkeman koulumatkan kilometrit lasketaan yhteen ja tuki myönnetään yhteenlasketuille kilometreille. Esimerkiksi jos opiskelijan matka kotoa työpaikalla oppimispaikalle on 10 km, ja matka kuljetaan kahdesti, myönnetään tuki 20 kilometrin yhdensuuntaisen matkan mukaan. Tällainen tilanne on esim. maatalousalan perustutkinto-opiskelijalla, joka käy työpaikalla oppimisjakson aikana kaksi kertaa päivässä maatilalla.

Jos opiskelija työpaikalla oppimisjakson aikana joutuu kulkemaan esim. työnantajan eri toimipisteissä saman päivän aikana, lasketaan päivän aikana kuljetuista matkoista keskiarvo. Koulumatkatuki myönnetään keskiarvokilometrien mukaan itse järjestetyllä kulkutavalla.

Koulumatkatuki on veroton etuus.

Koulumatkatuen määrän voi laskea: CICS – APLA – Koulumatkatuen määrä tai kela.fi-sivuilla olevalla [koulumatkatuen laskurilla](#).

Waltti-liikenne

Kun opiskelija käyttää koulumatkaansa Waltti-liikennettä (joidenkin kaupunkien ja ELY-keskusten linja-autoliikennettä, tarkista alueet [Waltti-liikenteen sivuilta](#)), koulumatkatuen määrä saadaan vähentämällä opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen perusteella lasketuista laskennallisista kuukausittaisista matkakustannuksista opiskelijan maksuosuus 43 euroa. Waltti-liikenteessä koulumatkatuen määrään ei vaikuta todellinen, opiskelijan maksaman lipun hinta. Lipun hinta voi olla myös alle 54 euroa kuukaudessa, esim. 30 euroa.

Joukkoliikenne (Matkahuolto)

Kun opiskelija käyttää koulumatkaansa joukkoliikennettä (Matkahuollon linja-auto), koulumatkatuen määrä saadaan vähentämällä kuukausittaisen matkalipun hinnasta opiskelijan maksuosuus 43 euroa. Koulumatkatukena ei korvata korttimaksuja.

VR on koulumatkatuessa 1.8.2016 alkaen muuta joukkoliikennettä.

Koulukuljetus

Kun opiskelija käyttää koulumatkaansa koulukuljetusta, koulumatkatuen määrä saadaan vähentämällä opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen perusteella lasketuista laskennallisista kuukausittaisista matkakustannuksista opiskelijan maksuosuus 43 euroa. Koulukuljetuksessa koulumatkatuen määrään ei vaikuta, mitä opiskelija maksaa koulukuljetuksen mukaisesta matkasta (enintään kuitenkin 43 euroa kuukaudessa) tai maksaako matkasta ollenkaan.

Muu joukkoliikenne

Kun opiskelija käyttää koulumatkaansa muuta joukkoliikennettä, matkakustannukset määräytyvät hänen ostamansa lipun hinnan tai häneltä perityn maksun mukaan. Koulumatkatuen määrä saadaan vähentämällä kuukausittaisista matkakustannuksista opiskelijan maksuosuus 43 euroa.

VR:n junaliikenne on muuta joukkoliikennettä 1.8.2016 alkaen.

Itse järjestetty kulkutapa

Kun opiskelija kulkee koulumatkansa itse järjestetyllä kulkutavalla, matkakustannukset määräytyvät opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen mukaan. Matkakustannukset lasketaan opiskelijan kodin ja oppilaitoksen välisen automatkan mukaan samalla periaatteella kuin Waltti-liikenteen tai koulukuljetuksen matkakustannukset. Koulumatkatukena maksetaan 70 prosenttia näin saaduista 43 euron ylittävistä laskennallisista matkakustannuksista.

Itse järjestetyllä kulkutavalla voi saada tukea enintään 100 kilometrin yhdensuuntaiselle matkalle.

Seuraavassa on esimerkkejä eri kulkutavoista ja niiden korvaamisesta yli 100 km:n yhdensuuntaisella koulumatkalla.

Esimerkki

Opiskelijan yhdensuuntaisen koulumatkan pituus on 110 km

- Joukkoliikennettä (myös Waltti-liikenne) tai koulukuljetusta käyttäen koulumatkatuki voidaan myöntää koko matkalle (oma maksuosuus 43 e/ kk)
- Itse järjestettyä kulkutapaa käyttäen koulumatkatuki voidaan myöntää vain 100 km:lle (ei tukea 10 km:n itse järjestetyn kulkutavan matkaosuudelle)

Esimerkki

Opiskelija kulkee yhdensuuntaisesti 7 km itse järjestetyllä kulkutavalla, 110 km Matkahuollon linja-autolla ja 3 km muulla joukkoliikenteellä

- Itse järjestetyn kulkutavan mukainen matka (7 km) korvataan opiskelijalle normaalisti
- Opiskelija maksaa linja-autolipusta 43 e/kk, loppuosa lipun hinnasta on koulumatkatukea
- Muu joukkoliikenteen (3 km) lipun hintaa ei korvata, koska matkaosuus on alle 5 km
- Jos opiskelija kulkee koko matkan (120 km) pelkästään itse järjestetyllä kulkutavalla, tuki voidaan myöntää vain 100 km:lle (ei tukea 20 km:n itse järjestetyn kulkutavan matkaosuudelle)

Esimerkki

Opiskelija kulkee yhdensuuntaisesti 110 km itse järjestetyllä kulkutavalla ja 15 km muulla joukkoliikenteellä

- Muun joukkoliikenteen (15 km) lipun hinta korvataan opiskelijalle kokonaan
- Itse järjestetyn kulkutavan mukainen tuki voidaan myöntää vain 100 km:lle (ei tukea 10 km:n itse järjestetyn kulkutavan matkaosuudelle)

1.7 Määräytymisperusteet

Opiskelijan tulee täyttää koulumatkatuen yleiset edellytykset (ks. Oikeus ja edellytykset) ollakseen oikeutettu koulumatkatukeen.

Koulumatkatukena myönnetään koulumatkakustannusten ja opiskelijan maksuosuuden erotus. Matkakustannukset määräytyvät jäljempänä selvitettävällä tavalla riippuen siitä, käyttääkö opiskelija koulumatkaansa laskutusmenettelyn piiriin kuuluvaa Waltti-liikennettä tai joukkoliikennettä (Matkahuolto), koulutuksen järjestäjän järjestämää koulukuljetusta, muuta joukkoliikennettä vai kulkeeko hän matkan itse järjestämällään kulkutavalla.

Jos sekä joukkoliikenne (sis. Waltti-liikenteen ja muun joukkoliikenteen), että koulukuljetus ovat opiskelijan käytettävissä, opiskelija voi valita, mitä niistä hän käyttää. Opiskelijalla on oikeus tukeen itse järjestetyn kulkutavan käytön perusteella vain silloin, kun hänellä ei ole mahdollisuutta käyttää joukkoliikennettä tai koulukuljetusta tai niillä kulkeminen muodostuisi kohtuuttoman vaikeaksi tai rasittavaksi.

1.7.1 Waltti-liikenne

Waltti-liikenteellä tarkoitetaan kaupunkien ja ELY-keskusten järjestämää linja-autoliikennettä. Tarkista alueet [Waltti-liikenteen sivuilta](#). Waltti-liikenne tulee osittain korvaamaan Matkahuollon järjestämää (kulkutapa Matkahuolto) sekä aikaisemmin kaupunkien järjestämää (kulkutapa muu joukkoliikenne) linja-autoliikennettä. Opiskelija osoittaa lipunmyyjälle koulumatkatukioikeutensa oppilaitoksesta saatavalla ostotodistuksella.

Waltti-liikenne kuuluu koulumatkatuen laskutusmenettelyn piiriin. Kela on tehnyt sopimuksen TVV Lippu- ja maksujärjestelmä Oy:n (lippujärjestelmän ylläpitäjä eli LMJ) kanssa koulumatkatuen laskuttamisesta.

Matkakustannusten määräytyminen

Matkakustannukset lasketaan sen matkan mukaan, jonka opiskelija kulkee Waltti-liikenteessä. Oppilaitos merkitsee ostotodistukseen lipunmyyjää/koulumatkatuen laskuttajaa varten matkan pituuden. Kustannukset lasketaan kertomalla opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen mukainen yhdensuuntaisen Waltti-matkan kilometrimäärää vastaava hinta kahdella, jolloin saadaan koulupäiväkohtainen meno- paluumatkan hinta. Kuukausittaiset matkakustannukset saadaan kertomalla edellä mainittu hinta 21,5:llä, joka on asetuksella säädetty laskennallinen koulutyöpäivien lukumäärä kuukaudessa. Matkakustannuksista on vähennettävä opiskelijan maksuosuus (43 e).

Waltti-liikenteessä on saatavilla 30 päivän opiskelijakaasilippuja. Joillakin alueilla on opiskelijoille käytössä myös 44 matkan sarjalippuja. Näiden lippujen saatavuus tulee selvittää aluekohtaisesti. Lippujen hinnat vaihtelevat alueittain. Kaupungit ja ELY-keskukset (eli toimivaltaiset viranomaiset) tekevät itsenäisesti päätökset lippujen hinnoista ja mahdollisista lippujen opiskelija-alennuksista.

Esimerkki

Jos opiskelijan päivittäinen yhdensuuntainen matka Waltti-liikenteessä on esimerkiksi 11 kilometriä, jota vastaava opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen (465/2019) mukainen yhdensuuntaisen matkan hinta on 2,81 euroa, niin koulumatkatuen määrä saadaan laskutoimituksella: $2 \times 2,81 \text{ e/pv} \times 21,5 \text{ pv/kk} - 43 \text{ e} = 77,83 \text{ e}$, laskutettava määrä on 77,83 e.

Waltti-liikenteen todellisella lipun hinnalla ei ole vaikutusta tuen määrään. Opiskelijan maksaman Waltti-kuukausilipun hinta voi olla alle 54 e. Opiskelijalta saa periä lipusta kuitenkin enintään oman maksuosuuden verran eli 43 e/kk.

Normaalihinnalla ostettujen lippujen korvaaminen

Jos opiskelija ostaa laskutusmenettelyn piiriin kuuluvan Waltti-liikenteen lipun ilman ostotodistusta, hän voi hakea koulumatkatuen jälkeensä Kelasta. Hakemus on tällöin jätettävä viimeistään ostokuukautta seuraavan kuukauden loppuun mennessä. Tällöin Waltti-lipun hinta tulee ylittää 54 e kuukaudessa. Tukena korvataan halvimman mahdollisen kuukauden ajan lipun hinta maksuosuudella (43 euroa/kk) vähennettynä, vaikka opiskelija olisi ostanut kalliimman lipun.

Opiskelijalle voidaan korvata matkakustannukset myös yksittäisten matkalippujen perusteella, jos koulumatkoihin ostettuja kertalippuja on 18 perättäisen kalenteripäivän ajalta (ei viikonlopuilta). Yksittäisistä matkoista muodostuva korvaus ei saa kuitenkaan ylittää kuukauden ajan lipputuotteen perusteella maksettavaa korvausta. Ostokuitteja tai kertalippuja tehdyistä matkoista ei tarvitse toimittaa Kelaan.

1.7.2 Joukkoliikenne (Matkahuolto)

Joukkoliikenteellä (tai julkinen liikenne) tarkoitetaan Matkahuollon laskutusmenettelyn piiriin kuuluvaa liikennettä. Kela on tehnyt Matkahuollon kanssa sopimuksen matkalippujen myymisestä koulumatkatuella alennettuun hintaa.

VR:n junamatkat korvataan 1.8.2016 alkaen koulumatkatuessa muuna joukkoliikenteenä.

Matkakustannusten määräytyminen, Matkahuolto

Kun opiskelija käyttää koulumatkaansa joukkoliikennettä, matkakustannukset määräytyvät käytetyn kulkuneuvon halvimman lipputaksan mukaan. Matkakustannukset muodostuvat sen matkan mukaan, jonka opiskelija kulkee kulkuneuvossa. Tällä matkalla tarkoitetaan kotipysäkin ja lähinnä koulua olevan pysäkin välistä matkaa. Lipun tulee olla kuukauden ajalle myytävä lipputuote, jotta matkakustannukset voidaan korvata koulumatkatukena.

Halvimman taksan mukainen lippu

Matkahuollon jäsenyrytyksen linja-autoihin koulumatkatukeen oikeutettuja opiskelijoita varten kehitetty lippu on nimeltään koulumatkatukilippu. Se on ostotodistuksen mukainen 44 matkan lippu, joka ladataan koulumatkatukikortille. Koulumatkatukikortilla on ladattuna myös ostotodistuksen mukaiset ostokerrat. Pikavuorolipun hinta voidaan hyväksyä koulumatkakustannuksina, ellei sopivaa vakiovuoroa ole käytettävissä. Matkahuollon myyntiohjeessa on määriteltä, missä tilanteessa Matkahuolto myy opiskelijalle pikavuorolipun. Pikavuorollisen lipputuotteen myynti perustuu Matkahuollon myyntiohjeeseen.

Matkahuolto myy koulumatkatukeen oikeutetuille opiskelijoille myös opiskelijaseutulippua. Sen hinta määräytyy kuten 44 matkan koulumatkatukilipun hinta, opiskelijan koulumatkan pituuden perusteella. Opiskelijaseutulippu ladataan myös koulumatkatukikortille. Opiskelija voi ostaa joko koulumatkatukilipun (44 matkaa) tai opiskelijaseutulipun, koska kyseiset lipputuotteet ovat samanhintaisia. Opiskelijaseutulippu on ensisijainen kuitenkin silloin, kun koulumatka tehdään seutulippualueella ja matka edellyttäisi kahden tai useamman koulumatkatukilipun käyttöä (Matkahuollon myyntiohje). Opiskelijalla on aina oikeus koulumatkatukeen halvimman hänen käytettävissään olevan lipputuotteen perusteella.

Matkahuollon 44 matkan lipun ja opiskelijaseutulipun hinnat perustuvat 3.12.2009 alkaen Matkahuollon ja Linja-autoliiton päätökseen.

Normaalihinnalla ostettujen lippujen korvaaminen

Jos opiskelija ostaa laskutusmenettelyn piiriin kuuluvan joukkoliikenteen lipun normaalihintaisena ilman ostotodistusta, hän voi hakea koulumatkatuen jälkeensä

Kelalta. Hakemus on tällöin jätettävä viimeistään ostokuukautta seuraavan kuukauden loppuun mennessä. Tukena korvataan halvimman mahdollisen kuukauden ajan lipun hinta maksuosuudella (43 euroa/kk) vähennettynä, vaikka opiskelija olisi ostanut kalliimman lipun.

Opiskelijalle voidaan korvata matkakustannukset myös yksittäisten matkalippujen perusteella, jos koulumatkoihin ostettuja kertalippuja on 18 perättäisen kalenteripäivän ajalta (ei viikonlopuilta). Yksittäisistä matkoista muodostuva korvaus ei saa kuitenkaan ylittää kuukauden ajan lipputuotteen perusteella maksettavaa korvausta. Kertalippuja tehdyistä matkoista ei tarvitse toimittaa Kelaan.

1.7.3 Koulukuljetus

Koulumatkatuki maksetaan koulukuljetuksena, kun koulutuksen järjestäjä tai oppilaitos järjestää opiskelijoille koulukuljetuksen tai ostaa heille matkaliput koulumatkalle. Tampereen ja Turun kaupunki- ja seutuliikenne on ollut 1.8.2014 alkaen koulukuljetusta.

Matkakustannusten määräytyminen

Matkakustannukset lasketaan sen matkan mukaan, jonka opiskelija kulkee koulukuljetuksessa. Ne lasketaan kertomalla opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen mukainen yhdensuuntaisen koulumatkan kilometrimäärää vastaava hinta kahdella, jolloin saadaan koulupäiväkohtainen matkan hinta. Kuukausittaiset matkakustannukset saadaan kertomalla edellä mainittu hinta 21,5:llä, joka on asetuksella säädetty laskennallinen koulutyöpäivien lukumäärä kuukaudessa. Matkakustannuksista on vähennettävä opiskelijan maksuosuus (43 e). Koulumatkatuen määrä laskutetaan kahden desimaalin tarkkuudella, pyöristyssääntöjen mukaisesti. Koulutuksen järjestäjän ostamilla matkalipuilla tai muilla koulutuksen järjestäjälle aiheutuneilla matkan todellisilla kustannuksilla ei ole vaikutusta tuen määräytymiseen.

Esimerkki

Jos opiskelijan päivittäinen yhdensuuntainen koulukuljetusmatka on esimerkiksi 15 kilometriä, jota vastaava opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen (465/2019) mukainen yhdensuuntaisen matkan hinta on 3,10 euroa, niin koulumatkatuen määrä saadaan laskutoimituksella: $2 \times 3,10 \text{ e/pv} \times 21,5 \text{ pv/kk} - 43 \text{ e} = 90,30 \text{ e}$, laskutettava määrä on 90,30 e.

Jos yhdensuuntainen koulukuljetusmatka muodostuu kahdesta tai useammasta matkaosuudesta, koulutuksen järjestäjä voi laskea järjestämänsä koulukuljetuksen kustannukset kunkin matkaosuuden osalta erikseen. Sen on kuitenkin laskutettava Kelalta tällä tavoin kulkevan opiskelijan koulumatkatuki yhtenä kuukausieränä.

Opiskelijalta peritty maksu

Koulukuljetuksen järjestäjä saattaa periä kuljetukseen osallistuvilta opiskelijoilta maksun kuljetuksesta. Peritty maksu saa olla enintään 43 euroa/kk. Koulumatkatuen suuruus määräytyy edellä kerrotun mukaisesti, peritäänpä opiskelijalta koulukuljetuksesta maksua tai ei. Vaikka opiskelijalla ei olisi kustannuksia koulumatkasta, niitä on kuitenkin koulukuljetuksen järjestäjällä, jolle opiskelijan koulumatkatuki maksetaan.

1.7.4 Muu joukkoliikenne

Muu joukkoliikenne on joukkoliikennettä, jonka harjoittajan kanssa Kela ei ole tehnyt sopimusta lippujen myymisestä koulumatkatuella alennettuun hintaan ja joka ei siten ole Kelan laskutusmenettelyn piirissä eikä lippuja osteta ostotodistuksella. Muuta joukkoliikennettä on esimerkiksi VR:n junaliikenne, Waltti-liikenteen ja Matkahuollon ulkopuolinen linja-autoliikenne sekä alueellinen tilausliikenne, kuten reittiliikenteessä olevat taksit. Myös se osa kaupunkien seutuliikenteestä, johon ei myydä lippuja Matkahuollon kautta tai joka ei vielä ole Waltti-liikennettä, on muuta joukkoliikennettä. Muun joukkoliikenteen järjestäjällä tulee olla myytävänä kuukauden aikaa vastaava lipputuote, jonka perusteella koulumatkatuki myönnetään. Jos lipputuotetta ei ole myytävänä, tuki myönnetään kyseiselle matkalle itse järjestetyn kulkutavan mukaan.

Matkakustannusten määräytyminen

Kun opiskelija käyttää koulumatkaansa muuta joukkoliikennettä, matkakustannukset määräytyvät hänen ostamansa lipun hinnan tai häneltä perityn maksun mukaan. Koulumatkatukena korvataan kuitenkin vain kuukauden aikaa vastaava halvin lippu, vaikka opiskelija olisi ostanut kalliimman lipun. Matkakustannuksista vähennetään opiskelijan maksuosuus (43 euroa/kk) ja erotus maksetaan opiskelijalle koulumatkatukena.

Jos on syytä epäillä, että opiskelija ei todellisuudessa käytä joukkoliikennettä, vaikka hän hakemuksessaan ilmoittaa ostaneensa liput, Kela voi vaatia, että opiskelijan on esitettävä ostamansa liput tai ostokuitit.

VR:n junaliput

Opiskelijalle korvataan VR:n junamatkojen perusteella kuukauden aikaa vastaava halvin lippu (esim. 30 päivän kausilippu). Halvimman lipun hinta on selvitettävä paikkakuntaakohtaisesti [VR:n verkkosivuilta](#). Opiskelija voi ostaa lipun myös muulle ajalle, mutta koulumatkatuen perusteena on aina kuukausilipputuote.

HSL:n joukkoliikenneliput

HSL:n (Helsingin seudun joukkoliikenteen) lippujen hinnat vaihtelevat sen mukaan, asuuko opiskelija HSL-kuntien alueella vai muualla.

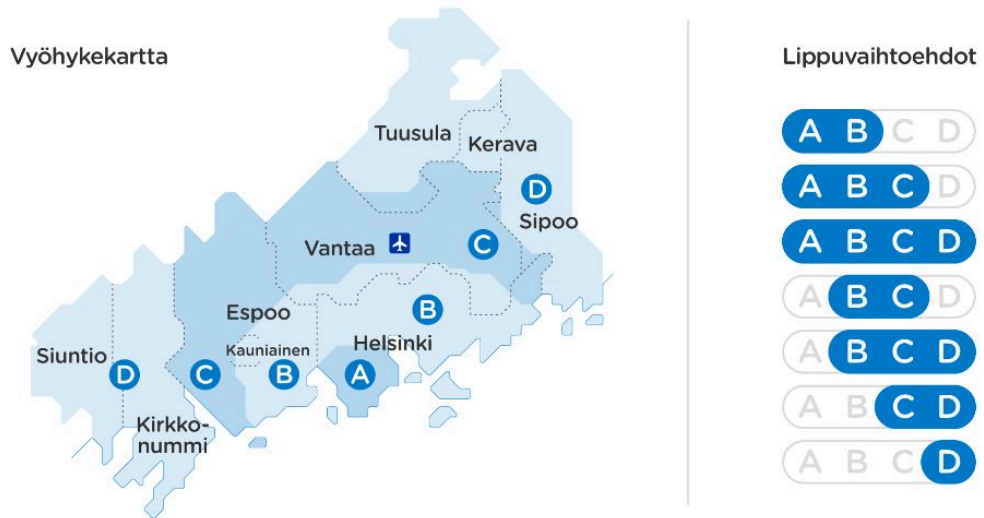
Katso lisätietoja HSL:n lipuista sivulta [HSL joukkoliikenneliput](#).

1.7.4.1 HSL joukkoliikenneliput

HSL-alue (Helsingin seudun joukkoliikenne) jaetaan kuntarajat ylittäviin vyöhykkeisiin ja asiakas ostaa lipun sille vyöhykkeelle/vyöhykkeille, millä hän matkustaa. Vyöhykkeet on nimetty kirjaimin ABCD.

Uudet HSL-alueen vyöhykkeet ja lippujen hinnat löytyvät osoitteesta www.hsl.fi.

Vyöhykkeet ja liput

Vyöhykkeillä A, B ja C opiskelija ostaa joko AB-, BC- tai ABC-lipun sen mukaan, millä vyöhykealueella hän liikkuu. D-vyöhykkeelle opiskelija voi ostaa yhden vyöhykkeen lipun tai ABCD –lipun. Kulkemiseen tarvittavat vyöhykkeet voi tarkistaa HSL:n reittioppaasta [Uudet vyöhykkeet](#).

HSL:n lippujen hinnat vaihtelevat sen mukaan, asuuko opiskelija HSL-kuntien alueella, kehyskuntien alueella vai muualla. Kausilippu ja opiskelijan kausilippu ovat HSL-kuntien alueella asuville ja eri hintainen kausilippu on muualla kuin HSL-kuntien alueella asuville. Löydät HSL:n -sivuilta [vyöhykkeet ja kaikki lippujen hinnat](#).

HSL:n ja useat Helsingin seudun kehyskunnat sekä Järvenpään kaupunki ovat sopineet siitä, että näiden asukkaat voivat ostaa HSL-alueen aikuisten kausilippuja samaan hintaan kuin HSL-alueella asuvat. Kehyskuntien lipuista löydät lisätietoa HSL:n -sivuilta [tiedot kehyskuntien asukkaiden HSL-lipuista](#).

1. Opiskelija asuu HSL-kunnan alueella

HSL-kunnat ovat

- Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi, Sipoo, Siuntio ja Tuusula.

HSL-kunnan alueella asuvien lippujen hinnat

Lippu	AB-, BC- ja D-vyöhykkeen hinnat	ABC-vyöhykkeen hinnat	CD-vyöhykkeen hinnat	BCD-vyöhykkeen hinnat	ABCD-vyöhykkeen hinnat
Aikuisen kausilippu 30 pv	62,70e (59,70e)	99,70e (96,70e)	80,60e (77,60e)	99,70e (96,70e)	142,70e (139,70e)
Lapsen (7-17v)	31,40e (29,90e)	49,90e (48,40e)	40,30e (38,80e)	49,90e (48,40e)	71,40e (69,90e)

Lippu	AB-, BC- ja D-vyöhykkeen hinnat	ABC-vyöhykkeen hinnat	CD-vyöhykkeen hinnat	BCD-vyöhykkeen hinnat	ABCD-vyöhykkeen hinnat
kausilippu 30 pv, alennus -50%					
Opiskelijan kausilippu 30 pv, alennus -45 %	34,50e (32,80e)	54,80e (53,20e)	44,30e (42,70e)	54,80e (53,20e)	78,50e (76,80e)

Suluissa vuoden 2020 hinnat.

2. Opiskelija asuu kehyskunnan alueella

HSL ja useat Helsingin seudun kehyskunnat ovat sopineet siitä, että kehyskuntien 18-vuotta täyttäneet asukkaat voivat ostaa aikuisten kausilippuja samaan hintaan kuin HSL-alueella asuvat. Lippuja voi ostaa kaikille vyöhykkeille. Järvenpäläiset voivat ostaa lippuja AB, BC, ABC ja D -vyöhykkeille samaan hintaan kuin HSL-alueella asuvat.

Kehyskuntia ovat

- Hanko, Hausjärvi, Inkoo, Karkkila, Lohja, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Porvoo, Pukkila, Raasepori ja Vihti.

Kehyskuntien lipuista löydät lisätietoa HSL:n -sivuilta [tiedot kehyskuntien asukkaiden HSL-lipuista](#).

Kehyskuntien alueella asuvien aikuisten lippujen hinnat (18-vuotta täyttäneet)

Lippu	AB-, BC- ja D-vyöhykkeen Hinnat	ABC-vyöhykkeen Hinnat	CD-vyöhykkeen hinnat	BCD-vyöhykkeen hinnat	ABCD-vyöhykkeen hinnat
Aikuisen kausilippu 30 pv	62,70e * (59,70e)	99,70e * (96,70e)	80,60e (77,60e)	99,70e (96,70e)	142,70e (139,70e)

* Myös 18-vuotta täyttäneet järvenpäläiset

Huomautus

Lapsen kausilippu on 7-17 -vuotiaille kehyskuntalaisille, järvenpäläisille ja muualla kuin HSL-alueella asuville lapsille.

Lippu	AB-, BC- ja D-vyöhykkeen	ABC-vyöhykkeen	CD-vyöhykkeen	BCD-vyöhykkeen	ABCD-vyöhykkeen

	hinnat	hinnat	hinnat	hinnat	hinnat
Lapsen (7-17v) kausilippu 30 pv	76,00e (72,40e)	78,40e (76,00e)	76,00e (72,40e)	78,40e (76,00e)	100,70e (98,60e)

Suluissa vuoden 2020 hinnat.

Esimerkki

Karkkilassa eli kehyskunnassa asuva 17-vuotias opiskelija ostaa vyöhykkeelle CD lipun hintaan 76,00 e/kk (72,40 e/kk) (Lapsen kausilippu).

Opiskelija täyttää 18-vuotta ja ostaa lipun samalle vyöhykkeelle hintaan 80,60 e/kk (77,60 e /kk) (Aikuisen kausilippu).

Esimerkki

Järvenpäässä asuva 17-vuotias opiskelija ostaa vyöhykkeelle AB lipun hintaan 76,00 e/kk (72,40 e/kk) (Lapsen kausilippu).

Opiskelija täyttää 18-vuotta ja ostaa lipun samalle vyöhykkeelle hintaan 62,70 e/kk (59,70 e/kk) (Aikuisen kausilippu).

3. Opiskelija asuu muualla kuin HSL-kunnan tai kehyskunnan alueella

Kaikille asuinpaikasta riippumatta on ostettavissa kausilippu. Aikuisen kausilippu on 18-vuotta täyttäneille ja lapsen kausilippu on 7-17 -vuotiaille lapsille.

Kausilippujen hinnat

Lippu	AB-, BC- ja D-vyöhykkeen hinnat	ABC-vyöhykkeen hinnat	CD-vyöhykkeen hinnat	BCD-vyöhykkeen hinnat	ABCD-vyöhykkeen hinnat
Aikuisen kausilippu 30 pv	151,90e (144,70e)	156,70e (152,00e)	151,90e (144,70e)	156,70e (152,00e)	201,40e (197,20e)
Lapsen (7-17v) kausilippu 30 pv	76,00e (72,40e)	78,40e (76,00e)	76,00e (72,40e)	78,40e (76,00e)	100,70e (98,60e)

Suluissa vuoden 2020 hinnat.

Esimerkki

Hyvinkäällä eli HSL-alueen tai kehyskunnan ulkopuolella asuva 17-vuotias opiskelija ostaa vyöhykkeelle AB lipun hintaan 76,00 e/kk (72,40 e/kk) (Lapsen kausilippu).

Opiskelija täyttää 18-vuotta ja ostaa lipun samalle vyöhykkeelle hintaan 151,90 e/kk (144,70 e/kk) (Aikuisen kausilippu).

1.7.5 Itse järjestetty kulkutapa

Kun opiskelija ei voi käyttää koulumatkaansa joukkoliikennettä (sis. Waltti-liikenteen) eikä koulukuljetusta tai niiden käyttö on kohtuuttoman hankalaa, hän voi kulkea koulumatkansa haluamallaan tavalla, esimerkiksi omalla autolla, toisen kyydissä autolla tai polkupyörällä. Jos useampi tukeen oikeutettu kulkee koulumatkan yhdessä samalla autolla, kukin heistä saa tuen itse järjestetyn kulkutavan perusteella. Opiskelijan vanhempien kuljettaessa opiskelijaa koulumatkalla saattaa vanhempien kulkema matka olla ns. kaksinkertainen (2 x meno-paluumatka). Koulumatkatuella tuetaan kuitenkin vain opiskelijan kulkemia matkoja.

Oikeus itse järjestetyyn kulkutapaan

Opiskelijalla on oikeus koulumatkatukeen itse järjestetyn kulkutavan perusteella **vain silloin, kun** voidaan katsoa, että hänellä **ei ole mahdollisuutta käyttää joukkoliikennettä** (myöskään muuta joukkoliikennettä) **eikä koulukuljetusta**. Näin on silloin, kun

- koulumatkalla ei ole lainkaan joukkoliikennettä eikä koulukuljetusta
- opiskelijan yhdensuuntaisesta koulumatkasta on joukkoliikenteen ja koulukuljetuksen ulkopuolella yli viisi kilometriä
- joukkoliikennettä tai koulukuljetusta on käytettävissä kuukauden aikana keskimäärin enintään 6 yhdensuuntaisella koulumatkalla viikossa (toisin sanoen opiskelija voi käyttää joukkoliikennettä/koulukuljetusta keskimäärin vain 1–6 yhdensuuntaisella koulumatkalla viikon aikana)
- opiskelijan koulumatkaan käyttämä yhteenlaskettu odotus- ja matkustusaika ylittää keskimäärin kolme tuntia päivää kohden kuukaudessa
- opiskelijan koulumatka tai kulkutapa vaihtuu useita kertoja kuukauden tai lukuvuoden aikana. Esimerkiksi työpaikalla oppimisjaksolla opiskelijan kulkutapa ja matkan pituus voi vaihdella päivittäin niin, ettei pääsääntöistä kulkutapaa tukikuukaudelle voida määrittää. Matkan vaihtelevuudesta johtuen oppilaitoksessa on hankala merkitä ostotodistukseen oikeaa ostokertojen määrää niin, että ostokerrat vastaisivat todellista matkustamista ja lipun ostojen tarvetta
- koulumatka muodostuu olosuhteet huomioon ottaen opiskelijalle liian vaikeaksi tai rasittavaksi. Tällaisia syitä voivat olla esimerkiksi opiskelijan sairaus tai vamma taikka päivittäiset lastenhoitojärjestelyt.

Jos odotusaika vaihtelee päivittäin, käytetään kuukausittaista keskiarvoa, kun arvioidaan sitä, ylittääkö odotusaika kolme tuntia koulutyöpäivää kohden kuukaudessa. Odotusaikaan voi sisältyä kulkuvälineen vaihtoon liittyvä aika sekä koulun alkamista edeltävä ja koulun päättymisen jälkeinen odotusaika.

Jos opiskelija ei voi matkaosuudella käyttää joukkoliikennettä tai koulukuljetusta ja matkaosuus ei itsessään oikeuta koulumatkatukeen itse järjestetyn kulkutavan mukaan (matkaosuuden pituus alle 5 km), voidaan matkaosuuteen käytetty matkustusaika laskea keskimääräisesti kävelyn käytettävän ajan mukaisesti.

Joukkoliikenteen ja koulukuljetuksen ulkopuolisen matkan pituus mitataan lyhyintä mahdollista koko koulunkäyntiaikana käytettävissä olevaa autoreittiä pitkin. Ulkopuoliseen matkaan sisältyy matka kotoa liikennevälineeseen ja matka liikennevälineestä kouluun.

Jos opiskelijalla olisi oikeus tukeen itse järjestetyn kulkutavan perusteella, eikä hänen tarvitsisi edellä mainituilla perusteilla käyttää joukkoliikennettä tai koulukuljetusta, hänen on hakemusta jättäessään valittava, millä perusteella hän haluaa tuen maksettavaksi. Hän voi joko käyttää joukkoliikennettä tai koulukuljetusta tai haluta koulumatkatuen maksettavaksi itselleen koko koulumatkan osalta. Jos hän päättää käyttää linja-autoa tai koulukuljetusta, hänelle annetaan ostotodistus Waltti-liikennettä tai Matkahuoltoon varten tai koulutuksen järjestäjä laskuttaa koulukuljetuksesta. Lisäksi mahdollisesti tuleva yli viiden kilometrin oma matka korvataan opiskelijalle edellä kerrotulla tavalla. Jos hän valitsee sen, että ottaa tuen itselleen koko matkan osalta, hän ei saa käyttää ostotodistusta lippuja ostaessaan, eikä koulukuljetuksen järjestäjä saa laskuttaa hänestä koulukuljetuksen perusteella.

Vaihtuva koulumatka tai kulkutapa

Koulumatkatuki voidaan myöntää itse järjestetyn kulkutavan perusteella, kun opiskelijan koulumatka tai kulkutapa vaihtuu useita kertoja kuukauden tai lukuvuoden aikana. Tällaisia tilanteita voi esiintyä esimerkiksi jaksotyypisessä koulutuksessa tai työssäoppimisjakson aikana, jossa esimerkiksi

- opiskeluaika tai -paikka vaihtuu usein,
- opiskelijan kulkutapa vaihtuu usein viikon tai kuukauden aikana tai
- soveltuvaa kulkutapaa on hankala selvittää etukäteen tulevalle ajalle esim. opiskelujärjestelyiden tai joukkoliikenteen aikataulujen johdosta.

Koulumatkatuki on mahdollista myöntää itse järjestetyn kulkutavan perusteella, kun vaihtuva koulumatka tai kulkutapa aiheuttaa sen, että oppilaitoksen on hankala päättää, montako ostokertaa ostotodistukseen tai -todistuksiin tulisi kirjoittaa. Lisäksi koulumatkaan liittyvä vaihtelevuus merkitsisi sitä, että Kelan tulisi tarkistaa opiskelijan koulumatkatuki useita kertoja lukuvuoden aikana. Koulumatkatuen myöntämisessä on tarkoituksenmukaista, että em. vaihtelevassa tilanteessa tuki myönnetään sellaisen kulkutavan mukaan, joka vastaa parhaiten todellisia koulumatkoja ja niistä aiheutuvia kustannuksia.

Esimerkki

Menomatka 25 km junalla

Palumatka 25 km linja-autolla tai 15 km junalla ja 10 km linja-autolla/itse järjestetyllä kulkutavalla (vaihtelee jaksoittain)

1. jaksolla palumatkalla käytetään linja-autoa 2 x, junaa ja linja-autoa 2 x sekä junaa ja itse järjestettyä kulkutapaa 1 x
2. jaksolla palumatkalla käytetään junaa ja linja-autoa 3 x sekä junaa ja itse järjestettyä kulkutapaa 2 x
3. jaksolla palumatkalla käytetään linja-autoa 1 x, junaa ja linja-autoa 1 x sekä junaa ja itse järjestettyä kulkutapaa 3 x
4. jaksolla palumatkalla käytetään linja-autoa 2 x, junaa ja linja-autoa 2 x sekä junaa ja itse järjestettyä kulkutapaa 1 x
5. jaksolla palumatkalla käytetään linja-autoa 1 x, junaa ja linja-autoa 1 x sekä junaa ja itse järjestettyä kulkutapaa 3 x

Koulumatkatuki voidaan myöntää itse järjestetyn kulkutavan mukaan koko lukuvuodeksi. Koulumatkatuki voidaan myöntää koko lukuvuodelle myös niin, että

menomatkalke tuki myönnetään muuna joukkoliikenteenä junamatkan perusteella ja paluumatka myönnetään itse järjestetyn kulkutavan perusteella.

Koulumatkatuki itse järjestetyn kulkutavan perusteella myönnetään opiskelijan hakemuksesta. Opiskelijan tulee siis koulumatkatukihakemuksessa ilmoittaa haluavansa tuen itse järjestetyn kulkutavan mukaan. Itse järjestetyn kulkutavan mukainen tuki on mahdollista hakea joko koko koulumatkalle tai osalle matkaa. Vain matkaosuudelle hakeminen ei saa kuitenkaan monimutkaistaa kokonaistuen myöntämistä. Tällöin Kelan on mahdollista myöntää tuki koko koulumatkalle itse järjestetyn kulkutavan mukaan, vaikka tukea olisi haettu kyseisen kulkutavan mukaan vain osalle matkaa. Ennen ratkaisun tekoa käsittelijän tulee kuulla opiskelijaa, koska koulumatkatukiratkaisu tulee poikkeamaan siitä, mitä opiskelija on koulumatkatukihakemuksella ilmoittanut hakevansa.

Koulumatkatukea voidaan myöntää itse järjestetyn kulkutavan mukaisesti, vaikka opiskelijan käyttämä kulkutapa tosiasiallisesti olisikin joukkoliikenne tai koulutuksen järjestäjän järjestämä koulukuljetus. Tällöin opiskelijalle ei saa kuitenkaan antaa ostotodistusta tai laskuttaa koulukuljetuksesta.

Matkakustannusten määräytyminen

Kun opiskelija kulkee koulumatkansa itse järjestetyllä kulkutavalla, matkakustannukset määräytyvät opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen mukaan. Matkakustannukset lasketaan opiskelijan kodin ja oppilaitoksen välisen matkan mukaan samalla periaatteella kuin Watti-liikenteen ja koulukuljetuksen matkakustannukset. Matka lasketaan kodin ovelta koulun ovelle lyhintä kulkukelpoista autoreittiä pitkin. Koulumatkatukena korvataan 70 prosenttia näin saaduista oman maksuosuuden (43 e) ylittävistä laskennallisista matkakustannuksista. Itse järjestetyn kulkutavan perusteella tukea voi saada enintään 100 kilometrin yhdensuuntaiselle matkalle.

Esimerkki

Jos opiskelijan yhdensuuntainen koulumatka "ovelta ovelle" on esimerkiksi 20 kilometriä, jota vastaava opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen (465/2019) mukainen yhdensuuntaisen matkan hinta on 3,63 euroa, niin koulumatkatuen määrä saadaan seuraavalla laskutoimituksella

$2 \times 3,63 \text{ e/pv} \times 21,5 \text{ pv/kk} - 43 \text{ e}$, tästä koulumatkatukena maksetaan 70 % eli 79,16 euroa.

1.7.6 Yhdistelmämatkat

Yhdistelmämatkalla tarkoitetaan sellaista päivittäistä koulumatkaa, jonka aikana opiskelija käyttää useita edellä kerrottuja kulkutapoja. Yhdensuuntaisen matkan kokonaispituuden on oltava tällaisessakin tilanteessa vähintään 10 kilometriä ja kokonaiskustannusten on ylitettävä 54,00 euroa kuukaudessa.

Vähintään viisi kilometriä

Yhdistelmämatkoissa koulumatkatukena korvataan vain sellaisten matkaosuuksien kustannukset, joiden pituus on vähintään viisi kilometriä (KMTL 4 § 6 mom). Ostotodistusta ei siten anneta eikä koulukuljetusta saa laskuttaa, jos kyseisen matkaosuuden pituus on alle viisi kilometriä yhteen suuntaan. Koulumatkatukea ei saa myöskään alle viiden kilometrin matkalle kotoa pysäkillä taikka kaupunkiliikennematkalle kouluun.

Yhteensä vähintään viisi kilometriä

Jos kuitenkin yhdensuuntaiseen koulumatkaan sisältyy useita alle viiden kilometrin matkaosuuksia, jotka ovat yhteensä vähintään viisi kilometriä, opiskelija on myös näiden matkojen osalta oikeutettu koulumatkatukeen, kun muut myöntämisen edellytykset täyttyvät. Tällaiset lyhyet matkat maksetaan opiskelijalle itselleen itse järjestetyn kulkutavan mukaan laskettuna siitä riippumatta, mitä kulkutapaa todellisuudessa käytetään. Lyhyiden matkojen kilometrit lasketaan yhteen ja koulumatkatuki määräytyy opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen mukaan. Kyseinen tuki maksetaan säännöllisenä kuukausimaksuna ja – kuten itse järjestetyssä kulkutavassa – opiskelijalle maksetaan 70 prosenttia laskennallisista kustannuksista.

Huomio. Matkahuolto voi myydä alle 5 kilometrin matkalle lipun, jos matka on osa toista bussilla tehtävää matkaa. Opiskelijalle ei voida myydä koko matkalle yhtä matkalippua seutulippurajasta johtuen. Mainitussa tilanteessa Matkahuolto voi laskuttaa matkat erikseen ja toisen matkan pituus voi olla alle 5 km.

Esimerkki

Joukkoliikenteen lisäksi lyhyitä (alle 5 kilometrin) matkaosuuksia

Opiskelija kävelee kotoa linja-autopysäkillä 2 kilometriä. Matkahuollon jäsenyrityksen linja-autolla hän kulkee 30 kilometriä kaupunkiin. Kaupungin linja-autoasemalta opiskelija jatkaa kaupunkiliikenteen linja-autolla 4 kilometrin päässä olevaan kouluun. Lippu tälle matkaosuudelle maksaa 40 euroa (ei Matkahuollon myymä seutulippu). Matkahuollon lipusta opiskelija maksaa oman maksuosuuden 43 euroa ja loput lipun hinnasta Matkahuolto laskuttaa Kelalta. Kun yhdensuuntaiseen koulumatkaan sisältyy kaksi alle viiden kilometrin matkaosuuksia, jotka kuitenkin yhteensä ovat yli viisi kilometriä, opiskelijalle itselleen maksetaan itse järjestetyn kulkutavan mukaan laskettuna näille matkaosuuksille koulumatkatuki. Kilometrit lasketaan yhteen ja kuuden kilometrin mukaan (465/2019) laskettuna saadaan koulumatkatuki seuraavasti:

$$2 \times (2,27 \text{ e/pv} \times 21,5 \text{ pv/kk}) \times 70 \% = 68,32 \text{ e/kk.}$$

Oma maksuosuus on maksettu Matkahuollon lipusta. Opiskelijalle itselleen maksetaan koulumatkatukena kuukausittain 68,32 euroa, eikä alle viiden kilometrin matkalle ostetun linja-autolipun tosiasiallisella hinnalla ole merkitystä koulumatkatuen suuruutta laskettaessa.

Maksuosuuden kohdistamisjärjestys

Jos opiskelija kulkee koulumatkansa useammalla kuin yhdellä kulkutavalla, koulumatkatuen määrää laskettaessa opiskelijan maksuosuus vähennetään matkakustannuksista seuraavassa järjestyksessä:

1. Waltti-liikenteen, Matkahuollon linja-auton ja VR:n junan sekä koulukuljetuksen matkakustannukset
2. muun joukkoliikenteen matkakustannukset
3. opiskelijan itse järjestetyllä kulkutavallaan kulkeman matkaosuuden kustannukset.

Vain yksi maksuosuus kuukaudessa

Kuukauden koulumatkatukeen saa kohdistua vain yksi maksuosuus. Useammalla laskutettavalla kulkutavalla tarkoitetaan koulumatkaa, jonka aikana opiskelija käyttää Waltti-liikennettä, Matkahuollon jäsenyrityksen linja-autoa tai koulutuksen järjestäjän järjestämää koulukuljetusta taikka kaikkia näitä. Opiskelija maksaa kustakin ostamastaan lipusta 43 euroa (Waltti-liikenne ja koulukuljetus enintään 43 euroa). Kaikki edellä mainitut tahot laskuttavat Kelalta koulumatkatuen opiskelijan maksuosuuden vähentäen. Jos opiskelija on maksanut useita maksuosuuksia, Kela maksaa hänelle takaisin maksuosuuksia niin, että hänen osuudekseen jää korkeintaan 43 euroa kuukaudessa. Näin menetellään myös Waltti-liikenteen ja koulukuljetuksen osalta, vaikka opiskelija ei olisi siitä maksanutkaan. Takaisinmaksu tapahtuu ilman erillistä hakemusta.

Esimerkki

Opiskelija käyttää yhdensuuntaisella koulumatkallaan omaa autoa (itse järjestetty kulkutapa), Matkahuollon linja-autoa ja VR:n junaa (muu joukkoliikenne). Opiskelija maksaa Matkahuollon opiskelijalipusta 43 e/ kk. Opiskelijan kuukausittainen oma maksuosuus toteutuu kuukausittain linja-autolippua ostettaessa, joten itse järjestetyn kulkutavan ja muun joukkoliikenteen mukaiset koulumatkatuet maksetaan ilman oman maksuosuuden vähennyksiä.

Jos opiskelijan koulumatkaan sisältyy kaksi erillistä Matkahuollon jäsenyrityksen linja-autolla tehtyä matkaa, pitäisi Matkahuollon lippuja myydessään huolehtia siitä, että opiskelijan maksuosuus peritään tällaisen "kahden saman kulkuneuvon matkan" osalta vain kerran. Käytännössä näin ei kuitenkaan aina tapahdu, vaan opiskelijalta saatetaan periä maksuosuus kahteen kertaan, jolloin Kelan tulee maksaa (ts. palauttaa) opiskelijalle toinen maksuosuus opiskelijan hakemuksesta.

1.7.7 Erityistilanteita

Meno- ja paluumatka eri kulkuvälineillä

Opiskelija saattaa kulkea esimerkiksi menomatkan Matkahuollon jäsenyrityksen linja-autolla ja paluumatkan VR:n junalla (muu joukkoliikenne). Tällöin hänen ostamansa Matkahuollon 44 matkan koulumatkatukilippu riittää kahdeksi kuukaudeksi. Junamatkan osalta opiskelijalle korvataan koulumatkatukena 30 päivän kausilippu tai 22 matkan sarjalippu sen mukaisesti kumpi on halvempi lipputuote.

Koska opiskelija ostaa joka toinen kuukausi ostotodistuksella Matkahuollon lipun, tulee kuukausittaisessa muun joukkoliikenteen korvauksessa huomioida joka toinen kuukausi opiskelijan oman maksuosuuden vähennys (43 e)

Katso (Koulumatkatuen tekninen ohje > Valmistelu > Erityisperusteet > Poikkeuksellinen määrä).

Eri päivinä tai viikkoina eri kulkutavat tai reitit

On mahdollista, että opiskelija kulkee esimerkiksi kuusi viikkoa jollain tietyllä kulkutavalla ja sen jälkeen toisella kulkutavalla. Matka voi vaihtua työpaikalla oppimisen tai muun opiskelujakson aikana. Opiskelijan on jätettävä uusi hakemus aina, kun kulkutapa tai matka muuttuu. Koulumatkatuki määräytyy kuukauden tavallisimman kulkutavan ja matkan mukaan, jos järjestelyt vaihtuvat kesken kuukauden. Jos tuesta ei voi tehdä ratkaisua tämän säännön mukaan, tuki lasketaan keskimääräisen matkan mukaan käyttäen kohdan Itse järjestetty kulkutapa (Matkakustannusten määräytyminen) laskukaavaa ja maksetaan opiskelijalle itselleen.

Esimerkki

Viikon eri päivinä eri kulkutapoja

Opiskelija kulkee neljänä päivänä viikossa oppilaitokseen 15 km Matkahuollon linja-autolla ja yhtenä päivänä viikossa hän käy työpaikalla oppimassa. Työpaikalle matkaa on 15 km ja opiskelija kulkee omalla autolla.

Koska opiskelija kulkee viikon aikana pääsääntöisesti (vähintään 7 matkaa) Matkahuollon linja-autolla, myönnetään tuki vain linja-auton käytön mukaan.

Esimerkki

Viikon eri päivinä eri kulkutapoja

Opiskelija kulkee kolmena päivänä viikossa oppilaitokseen 15 km Matkahuollon linja-autolla ja viikon kahtena päivänä työpaikalle oppimaan 15 km omalla autolla. Työpaikalle ei pääse julkisilla kulkuneuvoilla. Koska kumpikaan kulkutavoista ei ole opiskelijan pääsääntöinen kulkutapa eli opiskelija ei kulje sillä seitsemää matkaa viikossa, voidaan tuki myöntää molempien kulkutapojen mukaan. Opiskelija voi myös halutessaan saada koko koulumatkatuen itse järjestetyn kulkutavan mukaan. Tällöin tuki lasketaan keskiarvokilometrien mukaan.

Jos opiskelija haluaa ostaa lippuja ostotodistuksella Matkahuollon linja-autoon ja tuen itselle vain työpaikalla oppimisen ajalle, lasketaan käsin kuinka moneen ostokertaan opiskelijalla on oikeus ja kuinka paljon hänelle itselle maksetaan.

Kun opiskelijan lukuvuoden tukiaika on 10 kuukautta, opiskelijalla on oikeus kuuteen lipun ostokertaan lukuvuodessa. Kun lukuvuoden 10 tukikuukaudesta vähennetään Matkahuollon linja-auton tukiaika (6 kk), saadaan tukiaika itse järjestetylle kulkutavalle (10 kk – 6 kk = 4 kk). Itse järjestetyn kulkutavan mukainen neljän kuukauden tuki maksetaan opiskelijalle kuukausittain myönnetyn tukiajan puitteissa seuraavasti:

$$2 \times 3,10 \text{ e} \times 21,5 - 43 \text{ e} \times 70 \% = 63,21 \text{ e/kk}$$

$$63,21 \text{ e/kk} \times 4 \text{ kk} = 252,84 \text{ e/kk}$$

$$272,4 \text{ e/kk} : 10 \text{ kk} = 25,28 \text{ e/kk}$$

Esimerkki

Viikon eri päivinä eri kulkutapoja

Opiskelija kulkee viikon aikana viisi yhdensuuntaista matkaa Matkahuollon linja-autolla ja viisi yhdensuuntaista matkaa (10 km) itse järjestetyllä kulkutavalla. Opiskelija voi valita koulumatkatuen joko Matkahuollon ja itse järjestetyn kulkutavan mukaan tai pelkästään itse järjestetyn kulkutavan mukaan. Seuraavassa esimerkissä on kerrottu, miten tuki määräytyy lukuvuodelle 9 tukikuukauden tai 10 tukikuukauden osalta, kun kulkutapoina ovat sekä Matkahuollon linja-auto että itse järjestetty kulkutapa.

Kun opiskelijan tukiaika on yhdeksän kuukautta, opiskelijalla on oikeus viiteen lipun ostokertaan ($5 : 10 \times 9 \text{ kk} = 4,5 = 5 \text{ kk}$). Yksi 44 matkan lippu kestää kaksi kuukautta, koska siitä kuluu vain puolet matkoista (22 matkaa) kuukaudessa. Lukuvuoden yhdeksästä tukikuukaudesta vähennetään Matkahuollon linja-auton tukiaika (5 kk) ja saadaan tukiaika itse järjestetyllä kulkutavalla (4 kk). Itse järjestetyn kulkutavan mukainen neljän kuukauden tuki (465/2019) maksetaan opiskelijalle kuukausittain myönnetyn tukiajan puitteissa seuraavasti:

$$2 \times 2,81 \text{ e} \times 21,5 - 43 \text{ e} \times 70 \% = 54,48 \text{ e/kk}$$

$$54,48 \text{ e/kk} \times 4 \text{ kk} = 217,92 \text{ e}$$

$$217,92 \text{ e/kk} : 9 \text{ kk} = 24,21 \text{ e/kk}$$

Jos opiskelijan lukuvuoden tukiaika on 10 kuukautta, opiskelijalla on oikeus viiteen lipun ostokertaan lukuvuodessa ($5 : 10 \times 10 \text{ kk} = 5 \text{ kk}$). Kun lukuvuoden 10 tukikuukaudesta vähennetään Matkahuollon linja-auton tukiaika (5 kk), saadaan tukiaika itse järjestetyllä kulkutavalla (10 kk – 5 kk = 5 kk). Itse järjestetyn kulkutavan mukainen viiden kuukauden tuki maksetaan opiskelijalle kuukausittain myönnetyn tukiajan puitteissa seuraavasti:

$$2 \times 2,81 \text{ e} \times 21,5 - 43 \text{ e} \times 70 \% = 54,48 \text{ e/kk}$$

$$54,48 \text{ e/kk} \times 5 \text{ kk} = 272,4 \text{ e/kk}$$

$$272,4 \text{ e/kk} : 10 \text{ kk} = 27,24 \text{ e/kk}$$

Esimerkki

Viikon eri päivinä eri kulkutapoja

Opiskelija kulkee viikon aikana viisi yhdensuuntaista matkaa (menomatka) Matkahuollon linja-autolla (50 km) ja viisi yhdensuuntaista matkaa (paluumatka) Matkahuollon linja-autolla (30 km) sekä itse järjestetyllä kulkutavalla (20 km). Opiskelija voi valita koulumatkatuen joko Matkahuollon linja-auton ja itse järjestetyn kulkutavan mukaan tai pelkästään itse järjestetyn kulkutavan mukaan. Seuraavassa esimerkissä on kerrottu, miten tuki määräytyy yhdeksälle tukikuukaudelle, kun kulkutapoina ovat sekä linja-auto että itse järjestetty kulkutapa.

Opiskelija voi käyttää Matkahuollon linja-autoa koko lukuvuoden osalta yhdeksän kuukauden ajan eli hänellä on mahdollisuus yhdeksään lipunostokertaan. Kuukausittainen opiskelijan maksuosuus tulee huomioiduksi lipun ostojen yhteydessä. Itse järjestetyn kulkutavan mukainen 20 kilometrin yhdensuuntaisen matkan tuki (465/2019) saadaan jakamalla meno-paluumatkan tuki kahdella ($113,09 \text{ e} : 2$). Itse järjestetyn kulkutavan mukainen tuki tulee maksettavaksi siis vain yhdensuuntaiselta matkalta. Opiskelijalle maksetaan kuukausittain 56,54 e/kk. Päätöksessä on kerrottava, miten itse järjestetyn kulkutavan mukainen tuen määrä on laskettu.

Vaihtoehtoisesti opiskelija voi hakemuksesta saada tuen koko matkalta itse järjestetyn kulkutavan mukaan.

Esimerkki

Meno- ja paluumatkat eri kulkutavoilla

Opiskelija kulkee menomatkan (24 km) Matkahuollon linja-autolla ja opiskelujaksoittain vaihtelevasti paluumatkan Matkahuollon linja-autolla (24 km) tai Matkahuollon linja-autolla (16 km) ja itse järjestetyllä kulkutavalla (8 km). Lukuvuoden tukiaika on 10 kk.

Opiskelujaksot:

1. jaksolla itse järjestettyä kulkutapaa käytettävä 3 yhdensuuntaisella matkalla
2. jaksolla itse järjestettyä kulkutapaa käytettävä 4 yhdensuuntaisella matkalla
3. jaksolla itse järjestettyä kulkutapaa käytettävä 3 yhdensuuntaisella matkalla
4. jaksolla itse järjestettyä kulkutapaa käytettävä 2 yhdensuuntaisella matkalla
5. jaksolla itse järjestettyä kulkutapaa käytettävä 2 yhdensuuntaisella matkalla

Oppilaitos kirjoittaa meno- ja paluumatkalle ostotodistuksen ja lippu myydään pidemmän matkan perusteella. Oma maksuosuus tulee huomioiduksi kuukausittain lipun oston yhteydessä. Itse järjestetyn kulkutavan mukainen 8 km:n yhdensuuntaisen matkan korvaus lasketaan niin, että 8 km:llä saatava koulumatkatuen määrä jaetaan kahdella. Maksettavaksi tulee näin yhdensuuntaisen matkan mukainen korvaus. Päätöksessä on kerrottava, miten itse järjestetyn kulkutavan mukainen tuen määrä on laskettu.

Koulumatkatuki myönnetään koko lukuvuodeksi opiskelujakson 2 tilanteen mukaan. Tällöin vältetään kuukausittaiselta tuen tarkistamiselta ja tilanne on opiskelijalle edullisin.

Esimerkki

Meno- ja paluumatkat eri kulkutavoilla

Opiskelija kulkee meno- ja paluumatkan (17 km) pääsääntöisesti Matkahuollon linja-autolla. Jaksokohtaisesti vaihtelee koulukuljetuksen käyttö. Lukuvuoden tukiaika on 10 kk.

Opiskelujaksot:

1. jaksolla koulukuljetusta käytettävä 3 yhdensuuntaisella matkalla
2. jaksolla koulukuljetusta käytettävä 2 yhdensuuntaisella matkalla
3. jaksolla koulukuljetusta käytettävä 1 yhdensuuntaisella matkalla
4. jaksolla koulukuljetusta käytettävä 3 yhdensuuntaisella matkalla
5. jaksolla koulukuljetusta käytettävä 2 yhdensuuntaisella matkalla

Oppilaitos kirjoittaa normaalisti meno- ja paluumatkalle ostotodistuksen. Koulukuljetus maksetaan kuukausittain samansuuruisena koulukuljetuksen järjestäjälle, vaikka jaksokohtaisesti koulukuljetusta käytetään eri määrä. Koulukuljetus maksetaan kuukausittain niiden koulukuljetuspäivien mukaan, joita lukuvuodessa on eniten. Tässä esimerkissä koulukuljetuspäiviä on enintään 3. Koulukuljetuksella tuettavia kuukausia on yhteensä 3 (3 : 10 x 10 kk = 3 kk). Kolmen kuukauden koulukuljetusmatkat maksetaan

kuukausittain (3 x 1 kk:n tuki : 10 kk = 1 kk:n tuki poikkeuksellisena määränä). Koulukuljetuskuukaudet eivät vähennä Matkahuollon linja-automatkan perusteella myönnettyjä tukikuukausia.

Tällä käytännöllä helpotetaan sekä koulumatkatuen käsittelijän että koulukuljetuksen laskuttajan laskutusperiaatetta ja vältetään kuukausittaiset koulumatkatuen laskennan muutokset.

Esimerkki

Meno- ja paluumatkat eri kulkutavoilla

Opiskelija kulkee menomatkan omalla autolla (6 km) ja koulukuljetuksella (30 km). Paluumatkan hän kulkee koulukuljetuksella (30 km) ja omalla autolla (6 km) kolmena päivänä viikossa ja kahtena päivänä viikossa omalla autolla koko paluumatkan (36 km).

Koulukuljetuksen järjestäjä voi laskuttaa koulukuljetuksen normaalisti 30 km:n matkasta kuukaudessa, vaikka koulukuljetusta ei ole käytettävissä kahden paluumatkan osalta. Itse järjestetyn kulkutavan mukaan tuki myönnetään 6 km:n mukaan, vaikka kahden paluumatkan osalta matkan pituus on 36 km. Tämä perustellaan sillä, että julkista liikennettä tai koulukuljetusta on käytettävissä viikon aikana vähintään kuudella yhdensuuntaisella matkalla.

Vaihtoehtoisesti opiskelija voi hakemuksesta saada tuen koko matkalta itse järjestetyn kulkutavan mukaan.

Esimerkki

Matkan pituus vaihtelee päivittäin

Opiskelijalla on viikon aikana kolmena päivänä työssäoppimista, jolloin koulumatkan pituus on yhdensuuntaisesti 30 km. Kahtena päivänä opiskelijalle on normaalia opiskelua oppilaitoksessa ja tällöin koulumatkan pituus on 5 km.

Koulumatkatukeen ei ole oikeutta, koska myöntämisen edellytyksenä on, että opiskelijalla on vähintään 7 koulumatkatukeen oikeuttavaa yhdensuuntaista matkaa viikossa yhdenjaksoisen 18 päivän ajan.

Esimerkki

Matkan pituus vaihtelee päivittäin

Opiskelijalla on viikon aikana kolmena päivänä työssäoppimista, jolloin koulumatkan pituus on yhdensuuntaisesti 30 km. Kahtena päivänä opiskelijalle on normaalia opiskelua oppilaitoksessa ja tällöin koulumatkan pituus on 10 km. Opiskelijalla on perusteet tuen myöntämiseen itse järjestetyn kulkutavan perusteella.

Tuki myönnetään itse järjestettynä kulkutapana viikon keskiarvomatkan mukaan ($6 \times 30 \text{ km} + 4 \times 10 \text{ km} / 10 = 22 \text{ km}$).

Esimerkki

Vuoroviikoin eri vanhemman luona

Jos opiskelija asuu vuoroviikoin sekä äidin että isän luona ja kummankin vanhemman luota täyttyy koulumatkatuen myöntämisedellytykset, koulumatkatuki voidaan myöntää todellisen kulkemisen perusteella. Jos oppilaitos on antanut opiskelijan äidin luota matkalle ostodistuksen

Matkahuollosta ostettavaa lippua varten, tuki voidaan myöntää joka toiselle kuukaudelle Matkahuollon mukaan. Opiskelijan tulee ostotodistuksella ostaa Matkahuollon 44 matkan sarjalippu, jota hän käyttää äidin luota tehtävissä matkoissa. 44 matkan sarjalippu riittää kahden kuukauden matkoihin mainitun esimerkin osalta.

Jos opiskelija kulkee isän luota esimerkiksi itse järjestetyn kulkutavan mukaan, opiskelijalle voidaan myöntää joka toiselle kuukaudelle koulumatkatuki tämän mukaisesti. Itse järjestetyn kulkutavan mukainen tuki voidaan maksaa opiskelijalle myös kuukausittain ns. poikkeuksellisen määränä. Katso (Koulumatkatuen tekninen ohje > Valmistelu > Erityisperusteet > Poikkeuksellinen määrä)

1.8 Ratkaiseminen

Koulumatkatukihakemus tulee käsitellä ilman aiheetonta viivytystä ja siitä on annettava kirjallinen päätös. Koulumatkatuki myönnetään lukuvuodeksi kerrallaan.

1.8.1 Käsittelypaikka

- [Turvakieltoasiakkaiden etuusasiat](#)
- [Vankilassa olevien henkilöiden etuusasiat](#)
- [Muutoksenhaku-, takaisinperintä- ja väärinkäytösasiat](#)

Käsittelypaikalla tarkoitetaan tässä ohjeessa etuusasian valmistelu- ja ratkaisupaikkaa.

Etuusasian valmistelu ja ratkaiseminen tapahtuvat pääsääntöisesti asiakkaan kotikunnan mukaan määräytyvässä vakuutuspiirissä. Hakemus voidaan valmistella ja ratkaista myös muussa kuin kotikunnan mukaan määräytyvässä vakuutuspiirissä siten, kun siitä on erikseen sovittu. Esimerkiksi tiettyjen etuuksien tai asiakasryhmien valmistelu- ja ratkaisutoiminta on keskitetty Kelassa. Lue tarkemmin poikkeavista käsittelypaikoista kyseisen etuuden ohjeista.

Kotikunnan mukaan määräytyvä vakuutuspiiri

Kelan etuusjärjestelmien toiminta pohjautuu henkilön toimistotietoon. Toimisto määräytyy yleensä henkilön väestötietojärjestelmän (VTJ) vakituisen asuinkunnan ja postinumeron mukaan. Jos henkilölle rekisteröidään Kelassa poikkeava toimisto, myös vakuutuspiiri voi muuttua.

Toimisto ja vakuutuspiiri näkyvät henkilön Henkilön tietojen kyselyllä (HEKY) (Henkilön tietojen kysely HEKY > Henkilön yleistiedot > Kunta- ja toimistotiedot).

Vakuutuspiirin vaihtuminen

Jos henkilö muuttaa toiseen vakuutuspiiriin, vastuuyksikkötiedot muodostuvat etuusjärjestelmiin yleensä ohjelmallisesti. Tarvittaessa tulee kuitenkin tehdä henkilötietomuutokset HEMU-aloitusvalikon kautta. Lue lisää henkilön yleistietojen muutoksista.

Vakuutuspiiriin tulee siirtää asiakasta koskevat vireillä olevat asiat uuteen vakuutuspiiriin käsiteltäviksi.

Muutolla toiseen vakuutuspiiriin voi olla vaikutusta myös maksussa oleviin Kelan etuuksiin. Esimerkiksi jos henkilö saa asumistukea, tulee hänelle muuton vuoksi lähettää tarkistushakemus.

Vakuutuspiirit voivat keskenään sopia asian käsittelyn siirrosta, jos henkilö esittää, että tietty häntä koskeva etuusasia käsiteltäisiin jossakin muussa toimipaikassa tai vakuutuspiirissä kuin siinä, jossa hänen asiansa normaalin työnkulun mukaan käsiteltäisiin. Lue lisää vakuutuspiirin vaihtamisesta kohdasta Kunta- ja toimistotiedot.

Turvakieltoasiakkaiden etuusasiat

Turvakieltoasiakkaiden etuusasiat valmistellaan ja ratkaistaan keskitetysti. Lue lisää turvakieltoasiakkaiden ratkaisutyön keskittämisestä kohdasta Turvakielto.

Vankilassa olevien henkilöiden etuusasiat

Vankilassa olevien henkilöiden etuusasiat valmistellaan ja ratkaistaan keskitetysti. Lue lisää vankila-asioiden ratkaisutyön keskittämisestä ohjeesta Vankilassaolo ja Kelan etuudet sekä prosessikuvauksesta Vankilailmoitusten käsittely.

Muutoksenhaku-, takaisinperintä- ja väärinkäytösasiat

Muutoksenhakuasia

Muutoksenhakuasian käsittelee se yksikkö, johon Oiwa työn ohjaa. Lue myös erityismenettelyistä muutoksenhakuasian käsittelyssä.

Takaisinperintä

Kotivakuutuspiiri, etuuden vastuuyksikkö tai muu erikseen sovittu vakuutuspiiri ratkaisee liikaa maksetun etuuden takaisinperinnän, antaa siitä päätöksen ja vastaa päätöksestä sen lainvoimaiseksi tuloon saakka. Lue lisää takaisinperintäpäätöksen antopaikasta.

Kotivakuutuspiiri ja etuuden vastuuyksikkö vastaavat myös perintätoimenpiteistä Perintäkeskuksen vastuulle siirtymiseen saakka.

Kelan perintäkeskuksessa hoidetaan eräänntyneiden saatavien perintä keskitetysti. Saatava katsotaan eräänntyneeksi, kun sen takaisinperinnästä annettu päätös on tullut lainvoimaiseksi eikä asiakas ole maksanut saatavaa sovitulla tavalla. Perintäkeskus hoitaa perintätoimenpiteet sellaisten etuuksien osalta, joiden takaisinmaksua seurataan ohjelmallisesti YHTE- takaisinperintäjärjestelmässä.

Etuuden vastuuyksikkö huolehtii pääsääntöisesti RAKE- järjestelmän perinnöistä.

Perintäkeskus

Perintäkeskuksessa hoidetaan elatusapuvelan, etuuksien perinnän ja takausvastuusaatavien perintä. Perintäkeskuksessa hoidetaan myös muita täytäntöönpanoon liittyviä tehtäviä kuten velkajärjestelyt ja -sovinnot, kuolinpesältä ja sen osakkailta perimiset sekä täytäntöönpanon lopettamista ja jatkamista koskevat

päätökset (ns. toivottomat perinnät). Perintäkeskus hoitaa sekä Suomessa että ulkomailla asuviin velallisiin kohdistuvat perintätoimet.

Lue lisää saatavien perinnästä.

Väärinkäytösepäily

Useimmiten epäily väärinkäytöksestä syntyy liikamaksun havaitsemisen yhteydessä. Kelan maksamaan etuuteen kohdistuvan väärinkäytösepäilyn selvittäminen aloitetaan Kelan vakuutuspiirissä. Myös työpaikkakassa selvittää myöntämässään etuudessa esiin tulleen väärinkäytösepäilyn, kuten myös Perintäkeskus myöntämässään maksuvapautuksessa. Useamman vakuutuspiirin alueella tehdyksi epäillyn väärinkäytöksen selvittämisestä neuvotellaan asianomaisten vakuutuspiirien kesken. Yhteisten palvelujen Lakipalveluryhmän asiantuntija päättää tutkintapyyntöön tekemisestä tai päättää siitä, että tutkintapyyntöä ei kyseessä olevassa tapauksessa tehdä.

Lue lisää:

Väärinkäytösepäilyn tunnistaminen

Väärinkäytökset

Etuuksien väärinkäytösten tunnusmerkkejä

1.8.1.1 Koulumatkatuen käsittelypaikka

Koulumatkatukihakemukset käsitellään oppilaitoksen päätoimipisteen sijaintipaikkakunnan mukaan määräytyvässä vakuutuspiirissä. Kelan läntisessä vakuutuspiirissä ei käsitellä koulumatkatukihakemuksia. Sijaintipaikkakunnan mukaan läntiseen vakuutuspiiriin kuuluvat koulumatkatukihakemukset käsitellään pohjoisessa vakuutuspiirissä. Käsittelypaikan voi tarkistaa oppilaitosrekisteristä.

Turvakieltoasiakkaiden asioiden käsittelystä katso ohje Turvakielto.

1.8.2 Esteellisyydestä

Hallintolaissa säädettyjä virkamiesten esteellisyysperusteita sovelletaan Kelan toimihenkilöihin.

Lue lisää esteellisyydestä sekä käsittely- ja läsnäolokiellosta.

1.8.2.1 Käsittely- ja ratkaisukielto

Jos olet esteellinen, **et saa käsitellä tai ratkaista asiaa etkä olla läsnä asiaa käsiteltäessä**, jottei läsnäolosi vaikuta asian käsittelyyn.

Lue lisää esteellisyydestä.

1.8.2.2 Esteellisuuden toteaminen

Sinun on ensisijaisesti **itse** havaittava ja todettava oma esteellisytesi.

Jos **asiakas** esittää **väitteen** asiaa käsittelevän toimihenkilön esteellisyydestä, väitteeseen on viipymättä otettava kanta ja esteellisyysasia ratkaistava.

Lue lisää esteellisuuden ratkaisemisesta.

1.8.3 Kuuleminen

Kuuleminen merkitsee tilaisuuden varaamista asiakkaalle esittää oma käsityksensä asiasta ennen ratkaisua.

Lue lisää kuulemisesta.

1.8.3.1 Milloin asiakasta on kuultava?

Lue lisää milloin asiakasta on kuultava ja milloin asiakasta ei tarvitse kuulla.

1.8.3.2 Miten kuullaan?

Lue miten asiakasta kuullaan ja päämiehen ja edunvalvojan tai huoltajan kuulemisesta sekä suullisesta vaatimuksesta ja selvityksestä.

1.8.4 Päätöksen antaminen

Etuuspäätökset ovat **hallintopäätöksiä**. Hallintopäätöksellä tarkoitetaan viranomaisen hallintoasiassa tekemää ratkaisua, jolla on asian käsittelyn päättävä vaikutus.

Hakijalle tulee yleensä antaa kirjallinen päätös etuuden myöntämisestä, hylkäämisestä, lakkauttamisesta, tarkistamisesta, oikaisemisesta ja takaisinperinnästä. Kun päätös on kirjallinen, asiakas saa tietoonsa päätöksen perustelut ja hän voi harkintansa mukaan valittaa päätöksestä.

Lue etuuskohtaisista ohjeista, kuinka päätöksen antamisessa menetellään etuudensaajan, lapsen tai edunvalvojan kuolemantapauksessa. Lue myös hallintolain soveltamisen ohjeista edunvalvonnan päättymisestä etuudensaajan tai edunvalvojan kuoleman johdosta. Silloin, kun annat päätöstä etuudensaajan tai lapsen kuoleman vuoksi, lisää päätökseen sopivaan kohtaan pahoittelu, esim. *Osanottomme menetyksenne johdosta*. Mikäli asiaa on jo aiemmin pahoiteltu Kelan taholta kirjallisesti, ei osanottoa ole enää syytä uudelleen ilmaista päätöksessä tai kirjeessä.

Silloin, kun on kyse indeksitarkistuksesta johtuvasta etuuden tarkistamisesta, päätös annetaan vain pyynnöstä.

Lainmuutoksen yhteydessä voidaan säätää erikseen siitä, annetaanko lainmuutoksesta johtuvasta etuuden tarkistamisesta päätös. Kun etuus tarkistetaan viran puolesta lainmuutoksen vuoksi, ei tarkistuksesta aina anneta päätöstä muutoin kuin etuudensaajan pyynnöstä.

Etuuspäätös annetaan pääsääntöisesti lopullisena ja siihen voi hakea muutosta siten, kuin etuuslainsäädännössä on säädetty. Tietyissä tilanteissa päätös tulee kuitenkin antaa väliaikaisena. Päätöksen antamisesta väliaikaisena kerrotaan etuuskohtaisissa ohjeissa, muutoksenhaku-ohjeessa ja päätöksen oikaisu ja poistaminen -ohjeessa.

Etuuspäätökset annetaan maksutta.

Päätökset annetaan suomeksi tai ruotsiksi väestötietojärjestelmästä saatavan asiakkaan kielitiedon perusteella. Huomaa myös tilanteet, joissa päätös annetaan asiakkaan käyttämällä saamen kielellä.

Etuuskohtaisissa ohjeissa on kerrottu, kenelle päätös tulee antaa.

Lue lisää myös asiaratkaisu vai tutkimatta jättäminen, päätöksen muoto ja sisältö ja päätöksen perusteleva.

1.8.4.1 Päätöksensaaajat

Täysi-ikäinen hakija

Koulumatkatukipäätös lähetetään koulumatkatuen hakijalle.

Jos täysi-ikäiselle hakijalle on määrätty edunvalvoja, lähetetään päätös tiedoksi edunvalvojalle, jos edunvalvojan tehtäviin kuuluu Kelan etuusasioiden hoitaminen. Edunvalvojan tehtävän sisällön voit tarkistaa holhousasioiden rekisterikyselyllä. Kyselyä pääset käyttämään Ratkaisutyön etuuskohtaisilta sivuilta kohdasta Työvälineet (Holhousasioiden rekisteri). Kyselyä varten tulee anoa käyttöoikeudet Tahdin Käyttövaltuuksienhallintajärjestelmästä (KVH) / Etuuskyselyt / Holhousrekisterin kyselijä. Tee kysely antamalla etuudensaaajan henkilötunnus. Huomaa, että voimassa oleva edunvalvontamääräys on voitu toimittaa Kelaan myös jo muun hakemuksen yhteydessä, jolloin määräys löytyy Oiwasta asiakkaan asiakirjoista. Edunvalvojan tehtävän sisällön tulkitsemiseen voit pyytää apua sähköpostitse RP_OPINTOETUUDET.

Päätös lähetetään tiedoksi edunvalvojalle saatekirjeellä OTV21.

Alaikäinen hakija - tiedoksiannon pääsääntö

Jos hakija on alaikäinen, päätös lähetetään hakijan lisäksi tiedoksi myös hakijan **huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle**. Päätös annetaan tiedoksi vain yhdelle huoltajalle. Toinen huoltaja saa yleensä pyynnöstä Kelasta kopion alaikäisen päätöksestä. Myös koulumatkatuen laskutukseen liittyvä liikamaksun kuulemiskirje lähetetään tiedoksi alaikäisen hakijan huoltajalle.

Jos alaikäiselle syntyy lapsi, päätös annetaan myös tällöin tiedoksi alaikäisen huoltajalle.

Jos alaikäinen solmii avioliiton, hänen vajaavaltaisuutensa päättyy eikä hänen päätöstään enää saa antaa tiedoksi huoltajalle.

Koulumatkatukipäätöstä ei anneta tiedoksi huoltajalle hakijan 18-vuotissyntymäpäivän jälkeen. Eli jos ratkaisu tehdään sinä päivänä, jona hakija täyttää 18 vuotta, se annetaan vielä tiedoksi hänen huoltajalleen. Ratkaiseva on nimenomaan päätöksenantopäivä, ei se mistä lukien tuki tarkistetaan.

Huoltajalle päätös annetaan huoltajan kielellä (suomi tai ruotsi), joka voi olla eri kuin alaikäisen kieli. Jos huoltajalle annetaan päätös eri kielellä kuin alaikäiselle, tulee käsittelijän muistaa kääntää huoltajan päätökseen yksilölliset päätöstekstit.

Alaikäinen huostaanotettu tai jälkihuollossa

Jos alaikäinen on huostaanotettu tai jälkihuollossa, huoltajan asema lapsen edunvalvojana ja huoltajana säilyy ennallaan. Päätös annetaan tällöin tiedoksi alaikäisen lisäksi hänen huoltajalleen tai edunvalvojalle, ei sosiaaliviranomaiselle.

Alaikäisellä hakijalla edunvalvoja

Jos alaikäisellä on edunvalvoja, päätös annetaan tiedoksi alaikäisen lisäksi edunvalvojalle, jos edunvalvojan tehtäviin kuuluu Kelan etuusasioiden hoitaminen. Edunvalvojan tehtävän sisällön voit tarkistaa holhousasioiden rekisterikyselyllä. Kyselyä pääset käyttämään Ratkaisutyön etuuskohtaisilta sivuilta kohdasta Työvälineet (Holhousasioiden rekisteri). Kyselyä varten tulee anoa käyttöoikeudet Tahdin Käyttövaltuuksienhallintajärjestelmästä (KVH) / Etuuskyselyt / Holhousrekisterin kyselijä. Tee kysely antamalla etuudensaajan henkilötunnus. Huomaa, että voimassa oleva edunvalvontamääräys on voitu toimittaa Kelaan myös jo muun hakemuksen yhteydessä, jolloin määräys löytyy Oiwasta asiakkaan asiakirjoista. Edunvalvojan tehtävän sisällön tulkitsemiseen voit pyytää apua sähköpostitse RP_OPINTOETUUDET. Jos edunvalvoja on useampia, voit valita, kenelle edunvalvojista alaikäisen päätös annetaan tiedoksi.

Edunvalvojalle päätös annetaan alaikäisen kielellä.

Alaikäinen hakija - ei huoltajaa eikä edunvalvojaa

Jos alaikäiselle ei ole rekisteröity huoltajaa eikä edunvalvojaa, annetaan päätös tiedoksi alaikäisen kotikunnan **sosiaaliviranomaiselle**. Näin toimitaan esimerkiksi silloin, kun alaikäisen vanhemmat ovat kuolleet eikä alaikäiselle ole vielä määrätty edunvalvojaa.

Kun sosiaaliviranomainen hakee koulumatkatukea, voi sosiaaliviranomainen antaa hakemuksen vireille laittamisen yhteydessä luvan antaa tieto etuuspäätöksestä lapsen perhehoitajalle (katso lisää kohdasta [Kuka voi hakea etuutta?](#)). Perhehoitaja ei kuitenkaan ole hallintolaissa tarkoitettu lapsen muu laillinen edustaja tai edunvalvoja eikä kunnan kanssa tehdystä toimeksiantosopimuksesta seuraa perhehoitajalle mitään oikeuksia lapseen.

Sosiaaliviranomaiselle päätös annetaan alaikäisen kielellä.

Alaikäinen - tiedonsaannin rajoitukset

Jos alaikäisellä on turvakielto, päätöstä ei lähetetä muille kuin alaikäiselle itselleen. Jos huoltajalla on turvakielto, hänelle lähetetään tiedoksi alaikäisen päätös.

Käsittelijällä on mahdollisuus erityistilanteissa olla antamatta alaikäisen päätöstä tiedoksi huoltajalle. Tällainen tilanne voi olla esimerkiksi silloin kun on tiedossa, että alaikäisen päätöksen tiedoksi antaminen huoltajalle voisi olla alaikäisen edun vastaista huoltajan ja alaikäisen huonojen välien vuoksi. Menettely on tarkoitettu käytettäväksi vain erittäin poikkeuksellisissa tilanteissa. Näissä tilanteissa asiaa tulee ensin kysyä RP_OPINTOETUUDET- ryhmäpostilaatikon kautta.

Muu huoltaja tai tiedonsaantioikeutettu

Muulla huoltajalla (käytetään myös termiä oheishuoltaja) on lähtökohtaisesti samat oikeudet kuin huoltajalla. Muulla huoltajalla tarkoitetaan muuta huoltajaa kuin lapsen vanhempaa. Muu huoltaja voi olla esimerkiksi lapsen isovanhempi.

Huoltajuussopimuksessa voidaan sopia, että muullakin henkilöllä kuin huoltajalla on oikeus saada lasta koskevia salassa pidettäviä tietoja viranomaisilta joko kaikissa tai sopimuksessa määrätyissä asioissa (laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 7 §). Tiedonsaantioikeutetun henkilön tiedonsaantioikeuden tarkempi sisältö ei näy Kelan perhetiedoissa vaan se tulee selvittää VTJ-suorakyselyllä.

Jos opiskelija pyytää päätöksen lähettämistä muulle huoltajalle tai tiedonsaantioikeutetulle, selvitä vakuutuspiirissä sovitulla tavalla tiedonsaantioikeuden tarkempi sisältö. Pyydä tarvittaessa RP_OPINTOETUUDET-laatikosta tulkinta-apua, jos oikeus ei koske kaikkia salassapidettäviä tietoja vaan sitä on rajattu vain tiettyihin tietoihin.

Tiedonsaantioikeutettujen ja huoltajien kesken ei ole ensisijaisjärjestystä.

Esimerkki

Huostaanotetun opiskelijan sijaisvanhemmalle on annettu tiedonsaantioikeudet kaikissa alaikäisen asioissa. Opiskelija pyytää päätöksen lähettämistä tiedonsaantioikeutetulle (=sijaisvanhemmalle). Päätös voidaan lähettää opiskelijan pyynnön mukaisesti tiedoksi tiedonsaantioikeutetulle eikä päätöstä tarvitse erikseen lähettää tiedoksi huoltajalle.

1.9 Maksaminen

Koulumatkatuki maksetaan kuukausittain opiskelijan kulkutavasta riippuen joko koulukuljetuksen järjestäjän, lippujärjestelmän ylläpitäjän (Waltti-liikenne), matkalipun myyjän tai hakijan ilmoittamalle tilille. Tuki maksetaan hakijalle kunkin kalenterikuukauden ensimmäisenä päivänä tai sitä seuraavana pankkipäivänä. Takautuvia eriä maksetaan päivittäin.

Lippujärjestelmän ylläpitäjälle, matkalipun myyjälle ja koulukuljetuksen järjestäjälle maksettava koulumatkatuki perustuu laskutukseen. Lippujärjestelmän ylläpitäjälle ja matkalipun myyjälle maksettavat tuet maksetaan kuukausittain keskitetysti lakiyksikön opintotukiryhmästä. Koulukuljetuslaskut maksetaan oppilaitoksen päätoimipisteen sijaintipaikkakunnan mukaan määrättyvässä vakuutuspiirissä.

Pienin maksettava etuus

Koulumatkatukea ei myönnetä, jos maksettava määrä on yhteensä alle 8,40 euroa.

1.9.1 Maksuosoite

Koulumatkatuki maksetaan kuukausittain hakijan ilmoittamalle tilille tai laskuttajan tilille, myös muulle kuin Suomessa sijaitsevaan rahalaitokseen.

Koulumatkatukea voi hakea alaikäisen puolesta myös hänen huoltajansa ja koulumatkatuki voidaan maksaa myös alaikäisen huoltajan tilille. Maksuosoitteeksi voidaan kirjata huoltajan tili riippumatta siitä, onko hakijana alaikäinen opiskelija itse tai hänen huoltajansa. Huoltajan maksuosoite on voimassa toistaiseksi vaikka tiedossa olisi, että opiskelija tulee koulumatkatuen myönnön aikana täysi-ikäiseksi. Opiskelijalla on aina mahdollisuus tehdä ilmoitus maksuosoitteen muutoksesta, joko alaikäisenä tai täysi-ikäisenä.

Opiskelijalle maksettava yksittäinen maksuerä voidaan kuitenkin maksaa muullakin tavalla, jos tilille maksaminen ei ole mahdollista tai jos hakija tai saaja esittää Kelan hyväksymän erityisen syyn.

Tilinumerotieto voidaan ottaa vastaan myös asiakkaan (koskee vain henkilöasiakkaita) suullisen asioinnin yhteydessä, kun asiakas on tunnistettu. Tilinumero voi olla uusi tai kyse voi olla tilinumeron muutoksesta. Käsittelijä tekee tilinumeromuutoksen etuusjärjestelmiin. Tarvittaessa käsittelijä voi tehdä Oiwaan Perustietojen muutos –työn, tarkenteella tilinumeromuutos.

1.9.2 Maksunsaajat

Koulumatkatuki maksetaan tuenhakijalle **itselleen**. Koulumatkatuki voidaan maksaa myös alaikäisen opiskelijan huoltajalle, jos huoltaja hakee koulumatkatukea alaikäisen puolesta.

Koulumatkatuki voidaan maksaa **kunnalle**, jos

- odotettavissa olevaa koulumatkatukea vasten on myönnetty toimeentulotukea (TOTUL 23 §)
- kunta on järjestänyt henkilölle laitos- tai perhehoitoa taikka muuta lastensuojelulain nojalla annettua hoitoa (AML 14 §)

Koulumatkatukea ei voida maksaa perhehoitajalle, koska kunnan kanssa tehdystä toimeksiantosopimuksesta ei seuraa perhehoitajalle mitään oikeuksia lapseen. Koulumatkatuki maksetaan **edunvalvojan** määräämälle tilille, jos opiskelijalle on määrätty edunvalvoja hoitamaan hänen omaisuuttaan tai taloudellisia asioitaan (Laki holhoustoimesta 31 §). Tieto edunvalvojamääräyksen sisällöstä löytyy Holhousasioiden rekisteri -kyselyllä. Tilinumeroa pyydetään edunvalvojalta kirjeellä YHL13.

Ulosmittaus ja siirtokielto

Sopimus, joka tarkoittaa koulumatkatuesta säädetyn lakiin perustuvan etuuden siirtämistä toiselle on mitätön. Koulumatkatukea ei saa ulosmitata (koulumatkatukilaki 14 §, opintotukilaki 44 §).

Osa kunnista on ottanut käyttöön Virho-järjestelmän, jonka kautta kunnat hoitavat asiakkaiden raha-asioita. Virho-järjestelmässä kunnan toimihenkilö avaa pankkitilin jokaiselle asiakkaalle eli ns. Virho-tilin. Tili on kunnan nimissä ja kunnan nimeämällä toimihenkilöllä on siihen käyttöoikeus. Asiakkaalla ei ole tiliin käyttöoikeutta. Virho-tili korvaa ns. kuntien välitystilin kunnissa, jotka ottavat Virho-järjestelmän käyttöön. Koulumatkatukea ei voida maksaa Virho-tilille, vaikka opiskelija ja kunta näin sopisivat

tai opiskelija näin pyytäisi. Tämä olisi koulumatkatukilain viittaussäännöksen (14 §) ja opintotukilain 44§:n mukaisen siirtokiellon vastainen menettely.

1.9.3 Etuusmaksujen peruutukset pankista

Maksuja ei voi enää peruuttaa pankista.

1.10 Laskutus

Koulumatkatuki voidaan maksaa laskutuksen perusteella suoraan lippujärjestelmän ylläpitäjälle (Waltti-liikenne), lipunmyyjälle (Matkahuolto) tai koulukuljetuksen järjestäjälle. Vaikka tukea ei laskutustapauksessa makseta opiskelijalle, on huomioitava, että opiskelija on kuitenkin tuen saajana. Opiskelija on saanut hyödyn tuesta ostaessaan koulumatkatuella alennettuun hintaan matkalipun tai matkustaessaan koulukuljetuksen kyydissä.

Waltti-liikenne

Kun opiskelija käyttää koulumatkallaan Waltti-liikennettä, tuki maksetaan laskutuksen perusteella lippujärjestelmän ylläpitäjälle (LMJ). LMJ tulouttaa koulumatkatukiosuudet myytyjen lippujen perusteella toimivaltaisille viranomaisille eli kunnille ja ELY-keskuksille. Laskujen käsittely ja maksaminen lippujärjestelmän ylläpitäjälle hoidetaan keskitetysti lakiyksikön opintotukiryhmässä (myöh. opintotukiryhmä), jonne lasku ja laskun erittely tulevat atk-muodossa. (Ks. Laskutuksen aikarajat)

Waltti-liikenteen koulumatkatukilippujen myynnin reaaliaikainen seuranta

LMJ tarjoaa Kelalle palvelun osto-oikeudella myytyjen lippujen seurantaa varten. Palvelu tarjoaa lähes reaaliaikaisen tiedon koulumatkatuen saajien koulumatkatukilippujen myynneistä. Palvelu on tarkoitettu kaikille koulumatkatuen parissa työskenteleville, jotka joutuvat selvittämään koulumatkatukilippujen ostotapahtumia. Saat palveluun käyttöoikeudet oman ryhmäpäällikkösi kautta. Ryhmäpäälliköt ilmoittavat opintotukiryhmälle (opintoetuudet@kela.fi) uudet käyttäjät. Opintotukiryhmä lähettää uudelle käyttäjälle palvelun käyttöohjeet, käyttäjätunnuksen ja salasanan, joka tulee vaihtaa ensimmäisen kirjautumisen yhteydessä.

Joukkoliikenne (Matkahuolto)

Kun opiskelija käyttää koulumatkallaan Matkahuollon jäsenyrytyksen linja-autoa, tuki maksetaan Matkahuollolle. Laskujen käsittely ja maksaminen Matkahuoltoon hoidetaan keskitetysti opintotukiryhmässä, jonne lasku ja laskun erittely tulevat atk-muodossa. (Ks. Laskutuksen aikarajat)

Matkahuollon koulumatkatukilippujen myynnin reaaliaikainen seuranta

Matkahuolto tarjoaa Kelalle mClearing-palvelun koulumatkatukilippujen myynnin seurantaa varten. Palvelu tarjoaa lähes reaaliaikaisen tiedon koulumatkatuen saajien korttitapahtumista (sekä myynnit että hyvitykset). Palvelussa on selattavissa reaaliaikaisesti kaikki Matkahuollon myyntijärjestelmällä tehdyt osto- ja

hyvitystapahtumat. Sen sijaan linja-autojen myyntilaitteiden tiedot ovat saatavilla vasta, kun autolaitteiden tiedot on purettu Matkahuollon myyntijärjestelmään. Autolaitteiden tietoja puretaan muutaman päivän välein.

Palvelu on tarkoitettu kaikille koulumatkatuen parissa työskenteleville, jotka joutuvat selvittämään koulumatkatukilippujen ostotapahtumia. Saat palveluun käyttöoikeudet oman ryhmäpäällikkösi kautta. Ryhmäpäälliköt ilmoittavat opintotukiryhmälle (opintoetuudet@kela.fi) uudet käyttäjät. Opintotukiryhmä lähettää uudelle käyttäjälle palvelun käyttöohjeet, käyttäjätunnuksen ja salasanan, joka tulee vaihtaa ensimmäisen kirjautumisen yhteydessä.

Matkahuollon mClearing-palvelu on suomenkielinen.

Laskutusten selvittäminen (KM3 -lomake)

Jos lipunmyyjän laskutuksessa on yksittäisiä epäselvyyksiä, käsittelijä selvittää asiaa ensisijaisesti opiskelijalta esim. montako lippua opiskelija on ostanut kuukauden aikana. Jos opiskelijan selvityksen perusteella voidaan todeta hänen toimineen oikein, käsittelijä selvittää asiaa Matkahuollosta Selvitys - Koulumatkatuen laskutustapahtumat -lomakkeella, KM3 (pdf).

Kelasta lähetetään selvityslomake sähköpostin liitetiedostona (suojattuna sähköpostina) Matkahuololle (clearing@matkahuolto.fi.s) tai LMJ:lle (koulumatkatuki@lmj.fi.s), sekä tiedoksi opintotukiryhmälle (opintoetuudet@kela.fi). Sähköpostin Aihe-kenttään kirjoitetaan KM3-lomake/opiskelijan sukunimi. Selvitys kuvataan Oiwalla ja siirretään työ odottamaan (2 kk) lipunmyyjän vastausta. Lipunmyyjä ilmoittaa sähköpostilla selvityksensä ja mahdollisen koulumatkatuen palautuksen sekä lomakkeen lähettäjälle ja opintotukiryhmälle (opintoetuudet@kela.fi). Lipunmyyjän palauttama koulumatkatuki näkyy myöhemmin koulumatkatuen saajan maksutiedoissa. Jos lipunmyyjä ei vastaa Kelan selvitykseen 2 kk:n aikana, käsittely-yksikkö lähettää asian tiedoksi opintotukiryhmälle (opintoetuudet@kela.fi), joka pyytää lipunmyyjältä hyvityksen kokonaisuudessaan koulumatkatuen laskutukseen.

HUOM. Jos käsittely-yksikkö on selvittänyt asiaa esim. opiskelijalta suoraan ja todennut hyvityksen olevan aiheellinen, KM3-lomaketta ei tarvitse lähettää lipunmyyjälle vaan tieto tulee lähettää suoraan osoitteeseen: opintoetuudet@kela.fi palautuksen pyytämistä varten.

Esimerkki

Lippu on myyty ostotodistuksen viimeisen voimassaolo päivän jälkeen.

Laskutusten palautukset ja netotus

Lipunmyyjä palauttaa virheellisesti laskutettuja koulumatkatukia KM3-lomakkeen perusteella. Matkahuolto palauttaa virheellisiä laskutuksia kuukausittain myös oman selvityksen perusteella. Palautus näkyy (opintotukiryhmä rekisteröi) opiskelijan koulumatkatuen Maksutiedot-näytöllä.

Matkahuolto voi laskuttaa ostetusta lipusta vain käytetyt matkat, jolloin erillistä hyvitystä ei näy koulumatkatuen maksutiedoissa (= netotus). **Netotus** voidaan tehdä, kun esim. sekä rikkimennyt lippu että sen tilalle ostettu uusi lippu ovat saman kuukauden laskussa. Maksutiedoissa netotus näkyy siten, että samassa kuussa on kaksi laskutusta, ensin pienempi laskutus ja sen jälkeen normaali matkan mukainen laskutus.

- Netotetun laskutuksen jälkeen lippunumero vaihtuu aina ja lippu on ostettu Matkahuollon asemalta.
- Netotus ei vaadi toimiston selvityksiä (KM3-lomake), vaan laskutus on heti oikein.
- Ostokertaa ei mene, jos netotetusta lipusta on käytetty puolet tai alle puolet (selviää vertaamalla laskutusten määriä).

Katso Lipun myyjien laskut (Koulumatkatuen tekninen ohje > Laskujen käsittely > Lipun myyjien laskut).

Koulukuljetus

Kun opiskelija hakee koulumatkatukea koulukuljetukseen osallistumisen perusteella, tuki maksetaan laskutuksen perusteella koulukuljetuksen järjestäjälle. Koulukuljetuksen järjestäjä (tai sen valtuuttamana oppilaitos) laskuttaa Kelalta koulumatkatuet kalenterikuukauden pituisissa erissä jälkikäteen.

Koulukuljetuslaskutuksen työnkulku

Oppilaitos toimittaa koulukuljetuksen järjestäjälle ne hakemuksen tiedot, jotka ovat tarpeen laskutusta varten. Oppilaitos kokoaa oppilaitoskohtaisen laskun koulumatkatukeen oikeutetuista koulukuljetukseen osallistuvista opiskelijoista ja lähettää sekä laskun että erittelyluettelon opiskelijoista yhtenä nippuna joko paperipostina tai suojattuna sähköpostina Kelan eteläisen vakuutuspiirin skannausyksikköön osoitteella: Kela, PL 10, 00056 KELA tai etelainenvp.skannaus@kela.fi (ks. Laskutuksen aikarajat). Laskun liitteenä on erittely, joka sisältää luettelon kaikista laskuun sisältyvistä opiskelijoista.

Kelassa oppilaitoksen lähettämä koulukuljetuslasku ja laskun erittely skannataan ja indeksoidaan Oiwaan (listatunnus: Koulumatkatuen maksu- ja seurantaluettelo, lisätiedoksi Tunnus-kenttään oppilaitoksen nimi). Toimisto rekisteröi (TORE) laskun ja erittelyn tiedot päätteelle lukuvuoden 1. laskun käsittelyn yhteydessä. Laskun tietoihin rekisteröidään myös Lista-työn Oiwa-tunniste, jonka perusteella lasku ja laskun erittely on helposti löydettävissä Oiwasta. Laskun rekisteröinnin jälkeen Lista-työ voidaan sulkea.

Ahvenanmaalaisen oppilaitoksen osalta koulutuksen järjestäjä voi laskuttaa Kelalta koulumatkatukia vain Manner-Suomessa asuvien opiskelijoiden koulumatkojen perusteella.

Koulutuksen järjestäjä laatii lukuvuoden ensimmäisen erittelyn. Oppilaitosten palvelusivustolla on oppilaitosten käytettävissä tyhjä [Koulumatkatuki - Koulukuljetuslaskun erittely -lomake, KM11a \(pdf\)](#), jota voidaan käyttää lukuvuoden ensimmäisen erittelyn laadinnassa. Lukuvuoden ensimmäisen laskun jälkeen oppilaitokset käyttävät erittelynä Kelasta välittömästi laskun maksamisen jälkeen ohjelmallisesti toimitettavaa edellisen kuukauden tietojen pohjalta laadittua maksu- ja seurantaluetteloa.

Oppilaitos merkitsee maksu- ja seurantaluetteloon muutokset uutta laskua varten. Luettelolla saadaan myös tiedot opiskelun keskeytyksistä ja valmistumisista. Oppilaitos toimittaa luettelon koulukuljetuksen järjestäjälle laskun kirjoittamista varten. Oppilaitos toimittaa luettelon Kelan vastuuyksikköön. Erittelytiedoissa voi olla sama opiskelija vain kerran, mutta hänestä voidaan laskuttaa useammalta kuukaudelta. Laskussa on yksittäisen opiskelijan osuuden oltava yli 11,00 euroa/kk. Koulukuljetuslaskut käsitellään TORE > Koulumatkatuen laskut -kohdassa.

Jos opiskelijan koulukuljetuksesta ei laskuteta kuukausittain (tuki myönnetty koulukuljetuksen mukaan esim. lukuvuoden koko opiskeluaajaksi), tarkistushakemusta ei pyydetä opiskelijalta (vrt. lipunmyyjän laskutus). Koulukuljetuksen laskut maksetaan samoin perustein kuin lipunmyyjien laskut eli mahdolliset selvitykset tehdään vasta laskun maksun jälkeen.

1.10.1 Laskutuksen aikarajat

Koulutuksen järjestäjän, lippujärjestelmän ylläpitäjän (Waltti) ja matkalipun myyjän (Matkahuolto) on toimitettava Kelalle lasku kalenterikuukausittain jälkikäteen seuraavan kuukauden 10. päivään mennessä. Tällöin Kela sitoutuu maksamaan laskun viimeistään saapumiskuukauden 24. päivänä tai sitä seuraavana pankkipäivänä.

Jos lasku tulee myöhemmin kuin 10. päivänä, Kela maksaa sen kahden viikon kuluessa saapumisesta. Jos laskun maksaminen viivästyy sovitusta 24 päivästä tai myöhässä saapunut lasku maksetaan myöhemmin kuin kahden viikon kuluessa saapumisesta, voi laskuttaja lähettää viivästyskorosta laskun Kelalle. Viivästyskoroko määräytyy korkolain (633/1982) mukaan.

Katso Koulumatkatuen laskuttajan laskut Koulumatkatuen tekninen ohje > Laskujen käsittely.

1.11 Ilmoitusvelvollisuus

Opiskelijan ilmoitusvelvollisuus

Opiskelijan tulee ilmoittaa Kelalle koulumatkatuen myöntämiseksi tarvittavat tiedot sekä koulumatkatukeen vaikuttavista muutoksista.

Koulumatkatukea saavan opiskelijan tulee myös ilmoittaa

- opintojen päättymisestä tai keskeyttämisestä
- oppilaitoksen vaihtumisesta
- muuttamisesta
- muista koulumatkatukioikeuteen vaikuttavista muutoksista

Oppilaitoksen ilmoitusvelvollisuus

Oppilaitoksen tulee ilmoittaa Kelalle sellaiset tietoonsa tulleet seikat, jotka voivat johtaa koulumatkatuen tarkistamiseen tai lakkauttamiseen.

1.12 Päätöksen oikaisu ja poistaminen

Kaikille etuuksille yhteinen Päätöksen oikaisu ja poistaminen.

Opintotuen etuusohjeessa on tarkempaa tietoa valitusajan jälkeen saapuneiden selvitysten käsittelystä ja päätöksen oikaisemisesta. Ohjeet ovat sovellettavissa myös koulumatkatukeen

1.13 Tarkistaminen

Koulumatkatuki tarkistetaan, jos opiskelijan olosuhteissa tapahtuu sellainen muutos, joka vaikuttaa koulumatkatukioikeuteen. Jos opiskelija vaihtaa asuntoa, oppilaitosta tai kulkutapaa lukuvuoden aikana, on hänen täytettävä uusi hakemus, jos koulumatkatuen myöntämisedellytykset edelleen täyttyvät ja koulumatkatukea tulee maksettavaksi. Jos koulumatkatukioikeutta ei olosuhdemuutoksen jälkeen enää ole, tulee opiskelijan ilmoittaa asiasta Kelaan.

Koulumatkatukilain 14 §:n viittaussäännöksen mukaan koulumatkatuen tarkistamisessa noudatetaan opintotukilain säädöksiä.

Suullinen tarkistaminen

Koulumatkatuen käsittelijänä voit soittaa asiakkaalle ja tehdä suullisen tarkistuksen puhelimesta saamiesi tietojen perusteella. Suullinen tarkistaminen edellyttää, että asiakkaalla on jo aiemmin myönnetty koulumatkatuki maksussa. Suullisessa tarkistamisessa

- tieto muutoksesta on tullut Kelaan muualta kuin asiakkaalta ja
- etuuskäsittelijä soittaa asiakkaalle tarkistaakseen muutosilmoituksen vaikutuksen etuuteen.

Tuki voidaan tarkistaa suullisen ilmoituksen perusteella esimerkiksi silloin, kun opiskelijalla on tuki maksussa ja hän ilmoittaa muun joukkoliikenteen lipun hinnan muutoksesta.

Selvitä asiakkaan kokonaistilanne ennen **asiakkaalle soittamista**, mm. opiskelu- ja osoitetiedot.

Kokonaistilanteen selvittämisen jälkeen harkitse, onko kysymyksessä sellainen tilanne, että suullinen tarkistus voidaan tehdä.

Puhelimesta saadut tiedot vastaavat hakemusta ja tiedot kirjataan Oiwan Yhteydenottoon. Kun soitat asiakkaalle,

- tunnista asiakas puhelun aluksi
- kysy, onko asiakkaan olosuhteissa tapahtunut muita muutoksia kuin nyt Kelan tietoon tullut muutos
- käy lopuksi hakijan kanssa läpi yhteydenottoon kirjoittamasi tiedot. Kirjaa myös tästä maininta yhteydenottoon
- Jos keskustelun perusteella asiakkaan pitää toimittaa kirjallisesti lisäselvityksiä tai asiakas ei vastaa puheluun, tilanne muuttuu normaaliksi lisäselvitysprosessiksi eikä kyseessä ole suullinen tarkistaminen.

Ratkaisu tehdään välittömästi soiton jälkeen. Lisää päätökseen fraasi KMT16. Suullisen tarkistushakemuksen saapumispäivä on päivä, jolloin asiakkaalle soitetaan. Liitä sekä Yhteydenotto että etuusratkaisu etuuden tarkistamisen aiheuttaneeseen työhön. Kirjoita työn tarkenteen lisätietoon ' Suullinen tarkistaminen ' ja sulje työ.

1.13.1 Olosuhdemuutokset

Uuden olosuhteen alkaminen

Koulumatkatuki tarkistetaan sen kuukauden alusta lukien, jonka aikana uusi olosuhde kestää ensimmäisen kerran vähintään 18 päivää. Tätä sääntöä sovelletaan esimerkiksi silloin, kun opiskelija muuttaa ja koulumatkan pituus muuttuu (myös silloin kun kulkutapa vaihtuu määräaikaisesti ja tukioikeus säilyy).

Koulumatkatuki tarkistetaan tai lakkautetaan muutoskuukauden alusta olosuhdemuutoksen vuoksi, jos uusi (muuttunut) olosuhde on kestänyt vähintään 18 kalenteripäivää muutoskuukauden aikana. Tuki tarkistetaan muutoskuukautta seuraavan kuukauden alusta, jos uusi olosuhde ei ole vielä kestänyt vähintään 18 päivää muutoskuukauden aikana.

Esimerkki

Opiskelija muuttaa ja koulumatkan pituus muuttuu 19.10. Uusi olosuhde (eli uusi koulumatka) kestää ensimmäisen kerran 18 päivää marraskuussa, joten opiskelija on oikeutettu uuden matkan mukaiseen koulumatkatukeen marraskuusta lukien. Jos uusi koulumatka olisi kestänyt lokakuussa vähintään 18 päivää (muuttopäivä esim. 10.10.), koulumatkatuki olisi tarkistettu lokakuun alusta lukien.

Määrätyn ajan kestävät olosuhteiden muutokset

Määrätyn ajan kestävässä olosuhdemuutoksissa muutoksen alkamis- ja päättymisajankohta ovat tuen tarkistushetkellä tiedossa. Määräaikaisen olosuhdemuutoksen laskentasääntöä käytetään työharjoittelu- ja työssäoppimistilanteissa (koulutussopimukset) sekä ulkomaan opiskelujaksoissa.

Määrätyn ajan kestävässä olosuhdemuutoksissa tuki tarkistetaan niiltä kalenterikuukausilta, joina muuttunut olosuhde kestää vähintään 18 päivää.

Esimerkki

Opiskelija on koulutussopimusjaksolla ajalla 17.1.–20.4. Koulutussopimusjakson aikana helmi-, maaliskuu-, ja huhtikuussa on kussakin vähintään 18 muutosjaksoon kuuluvaa päivää, joten tuki tarkistetaan helmi-, maaliskuu- ja huhtikuulta. Tammikuussa muuttunut olosuhde ei kestä 18 päivää, joten tammikuun tukea ei tarkisteta.

Esimerkki

Opiskelija on koulutussopimusjaksolla ajalla 20.1.–10.2. Jakson aikana tammi- ja helmikuussa (alkamis- ja päättymiskuukaudessa) ei ole kummassakaan 18:a muutosjaksoon sisältyvää päivää. Tukeen ei tule tarkistusta, eli koulumatkatuki maksetaan koulutussopimuksen ajalta aikaisemman päätöksen mukaisesti.

Ammatillisen koulutuksen palkallisessa työssäoppimisessa eli oppisopimuskoulutuksessa sovelletaan normaalia tarkistussääntöä, ei määrätyn ajan kestävässä olosuhteen tarkistussääntöä. Lue lisää tuen tarkistamisesta oppisopimuskoulutuksen ajalle Suhde muihin etuuksiin - Oppisopimuskoulutus.

Määräaikaisen olosuhdemuutoksen perusteella tuki tarkistetaan aina määräaikaista olosuhdemuutosta koskevan säännön mukaan ja sen jälkeiselle ajalle tuki maksetaan sen mukaan, mikä on määräaikaisen olosuhteen jälkeinen voimassa oleva olosuhde. Sillä ei ole merkitystä, vaikka määräaikaisen olosuhteen jälkeinen uusi olosuhde ei olisikaan sama olosuhde, joka oli voimassa ennen määräaikaista olosuhdetta, ja vaikka määräaikaisen olosuhteen jälkeinen olosuhde ei olisi kyseisessä kalenterikuukaudessa voimassa vähintään 18 päivää.

Esimerkki

Opiskelija on ulkomaan vaihdossa ajalla 10.2.–17.5. Kyseisen jakson aikana helmi-, maalisi- ja huhtikuussa on kussakin 18 päivää muutosjaksoa, joten tuki tarkistetaan eli koulumatkatukeen ei ole oikeutta helmi-huhtikuulta. Jos tuki on ollut myönnettynä Matkahuollon linja-auton mukaan ja opiskelija ilmoittaa, että kulkutapa on vaihtunut ulkomaan vaihdon jälkeen muuksi joukkoliikenteeksi, voidaan tuki myöntää toukokuulle opiskelijan ilmoittaman uuden kulkutavan mukaan.

Matkahuollon tai Waltti-liikenteen matka muuttuu enintään 5 km

Koulumatkatukea ei tarvitse tarkistaa, jos opiskelijan muuttaessa Matkahuollon tai Waltti-liikenteen matka muuttuu yhdensuuntaisesti 5 km tai vähemmän. Osoitteenmuutoksen johdosta käsittelijä tarkistaa uuden koulumatkan pituuden reittihakupalvelusta ja jos matkan muutos on enintään 5 km, käsittelijä lisää Yleistietomuutos-työhön kommentin: "Matkan muutos tarkistettu, ei aiheuta tarkistusta koulumatkatukeen" ja sulkee työn.

Koulumatkatuesta ei siis tarvitse antaa tarkistuspäätöstä, jos koulumatka on lyhentynyt tai pidentynyt enintään 5 km. Käsittelijän tulee kuitenkin aina tarkistaa, että koulumatkan pituus on edelleen vähintään 10 km. Jos opiskelija itse ilmoittaa matkan pituuden muuttumisesta, opiskelijalta pyydetään hakemus tuen tarkistamista varten.

1.14 Lakkauttaminen

Koulumatkatuki lakkautetaan, kun opiskelija valmistuu tai keskeyttää opintonsa. Koulumatkatuki voidaan lakkauttaa myös opiskelijaa kuulematta, kun oppilaitos ilmoittaa opiskelijan valmistumisesta tai opintojen keskeyttämisestä. Koulumatkatuki voidaan lakkauttaa myös opiskelijan pyynnön perusteella.

Koulumatkatuen maksaminen voidaan väliaikaisesti keskeyttää, jos on perusteltua syytä olettaa, että koulumatkatuki olisi lakkautettava tai sen määrää vähennettävä. Koulumatkatuen maksamista ei voida kuitenkaan keskeyttää laskutustapauksissa.

Koulumatkatuki voidaan lakkauttaa asiakkaan suullisen pyynnön perusteella selvissä tapauksissa, joista esimerkkinä tuen lakkauttaminen tulevalta ajalta tilanteessa, johon ei liity aiemmin tapahtunutta olosuhdemuutosta. Opiskelija voi myös perua hakemuksensa puhelimitse tai palvelupisteellä, jos koulumatkatukea ei ole vielä maksettu.

Lakkauttaminen kuolemantapauksessa

Opiskelijan kuollessa koulumatkatuki lakkautetaan kuolemaa seuraavan kuukauden alusta lukien. Lakkauttamisesta annetaan pääsääntöisesti päätös. Jos lakkautuksella ei synny liikamaksua, lakkautuksen voi tehdä päätöksettömänä ratkaisuna. Jos

liikamaksun takaisinperinnästä ei luovuta lakkautuspäätöksen yhteydessä, annetaan takaisinperinnästä päätös erikseen.

Hallintolain 45 §:n mukaan Kelan on perustettava päätöksensä. Perusteluissa on ilmoitettava, mitkä seikat ovat vaikuttaneet ratkaisuun. Päätöksen perustelut voidaan kuitenkin jättää esittämättä esimerkiksi silloin, jos perusteleminen on erityisestä syystä ilmeisen tarpeetonta. Tällä perusteella on katsottu, että kuolema on usein niin selkeä etuuden lakkautus- tai tarkistusperuste, että sitä ei ole välttämätöntä erikseen mainita päätöksessä.

Miten toimitaan ratkaisutyössä?

Kun teet päätöstä etuudensaajan kuoleman vuoksi, ota huomioon seuraavat asiat:

1. Lisää sopivaan kohtaan etuuspäätöstä pahoittelu: *Osanottomme menetyksenne johdosta*. Mikäli asiaa on jo aiemmin pahoiteltu Kelan taholta kirjallisesti, ei osanottoa kuitenkaan ole syytä enää uudelleen ilmaista päätöksessä tai kirjeessä.
2. Lue etuuspäätös läpi ja tarkista, ettei siinä mainita kuolemaa etuuden lakkautus- tai tarkistamisperusteena. Koska päätös lähetetään kuolinpesälle, muokkaa tarvittaessa päätöksen tekstiä tilanteeseen paremmin sopivaksi:
 - a. Poista etuuspäätöksestä maininta henkilökohtaisesta sähköisestä asiointipalvelusta.
 - b. Muokkaa joko päätöksen ”Huomautuksia”-kohdan kuulemistekstiä tai erillistä liikamaksun kuulemiskirjettä seuraavasti: ”Liikamaksu tulee huomioida perunkirjoituksessa ja se on kirjattava velkana perukirjaan.” Päätöksen mukana tulee mennä kuulemiskirje, koska kuolinpesälle on annettava mahdollisuus vastata kuulemiskirjeeseen, ja takaisinperintäpäätös voidaan antaa vasta kuulemiselle varatun määräajan kuluttua umpeen.
 - c. Muokkaa takaisinperintäpäätöksen tekstiä sopimaan paremmin kuolinpesälle. Esimerkiksi jos takaisinperintäpäätöksessä todetaan ”Sinulta on päätetty periä...”, tarkista sopiiko tilanteeseen paremmin sanamuoto ”Kuolinpesältä on päätetty periä...” Lisää päätökseen teksti: ”Takaisinperittävä määrä tulee huomioida perunkirjoituksessa ja se on kirjattava velkana perukirjaan.”
 - d. Varmista, että kuolinpesän osakkaalle lähetettävään päätökseen tulee fraasi, jossa kerrotaan kuolinpesän osakkaan ilmoitusvelvollisuudesta pesän muille osakkaille (KMW07).

Katso lisää Kuolinpesältä periminen

Päätöksessä pitää olla valitusosoitus liitteenä hallintolain mukaisesti.

Vaikka kuolemaa lakkautuksen syynä ei lue päätöksessä, kirjoita se kuitenkin OIWA-kommenttiin.

Lipun sulkeminen

Kela voi pyytää lipunmyyjää sulkemaan lipun, jos opiskelija edelleen ostaa koulumatkatuettuja lippuja, vaikka hänellä ei ole siihen enää oikeutta.

Kela ilmoittaa kuukauden 20. päivä lipunmyyjälle ne matkaliput, jotka tulee sulkea. Suljettua lippua ei voi enää ladata eikä sillä pysty enää matkustamaan. Matkahuollon koulumatkatukikortti suljetaan kokonaan, mutta Waltti-alueen matkakortilla voi olla myös muita lipputuotteita, jotka jäävät opiskelijalipputuotteen sulkemisen jälkeen käyttöön.

Lakiyksikön opintotukiryhmä saa ohjelmallisesti tiedon lipuista, jotka mahdollisesti pitää sulkea. Tällaisia lippuja ovat esim. liput, joita on ladattu koulumatkatuen hylkäys- tai lakkautusratkaisun jälkeen.

Ennen kuin lipunmyyjää pyydetään sulkemaan kortti, tutkitaan seuraavat edellytykset kortin sulkemiseksi:

- Koulumatkatuen ratkaisupäivää verrataan ostopäivään. Jos ostopäivä on ennen ratkaisupäivää, lippua ei ilmoiteta suljettavaksi.
- Koulumatkatukipäätöksen (hylkäys- tai lakkautuspäätös) tulee olla lainvoimainen.
- Päätöksestä ei saa olla muutoksenhakua vireillä.
- Kuulemiskirje aiheettomasta lipun ostosta on lähetetty ja vastauksen määräaika on kulunut umpeen.
- Usein sallitaan 1 virheellinen osto ja vasta seuraavasta ostosta pyydetään lippu suljettavaksi.

Käsittelijä voi erikseen pyytää yksittäistä lippua suljettavaksi. Perusteltu pyyntö lähetetään opintotukiryhmään RP_opintoetuudet -sähköpostiin. Ennen kuin lähetetään pyyntö sulkea kortti, tulee tutkia edellä mainitut edellytykset kortin sulkemiselle.

Tieto lipun sulkemisesta näkyy opiskelijan maksutiedoissa kalenterikuukauden 21. päivän jälkeen. Matkahuollon lipun sulkeminen näkyy myös Matkahuollon mClearing-palvelussa. Matkahuollossa kortti suljetaan 7 vuorokauden kuluessa siitä, kun se saavat pyynnön sulkea kortti. LMJ sulkee kortin siitä päivästä alkaen kun he saavat pyynnön kortin sulkemisesta.

1.14.1 Valmistuminen tai opintojen keskeyttäminen

Opiskelijan valmistuessa tai keskeyttäessä opintonsa, koulumatkatuki lakkautetaan valmistumis- tai keskeyttämiskuukauden alusta lukien, jos opiskelija valmistuu tai keskeyttää opintonsa ennen kuukauden 18:ta päivää. Muussa tapauksessa, eli opiskelijan valmistuessa tai keskeyttäessä opintonsa kuukauden 18. päivä tai myöhemmin, tuki lakkautetaan valmistumis- tai keskeyttämiskuukautta seuraavan kuukauden alusta lukien.

Opiskelijan **valmistumispäivä** on tutkintotodistuksen mukainen tutkinnon suorituspäivä. Opintojen **keskeyttämispäiväksi** puolestaan katsotaan oppilaitoksen ilmoittama keskeytyspäivä tai milloin päivittäiset koulumatkat ovat päättyneet.

Jos tieto keskeyttämisestä saadaan KOSKI-tietovarannosta, noudatetaan sieltä saatavaa keskeyttämisen päivämäärää. Jos tieto keskeyttämisestä saadaan oppilaitoksen toimittamasta valvontailmoituksesta, noudatetaan siinä mainittua päivää. Asiaa ei ole tarpeen selvittää KOSKI-tietovarannosta. Jos tieto opiskelijan keskeyttämisestä saadaan sekä valvontailmoituksella että KOSKI-tietovarannosta ja keskeyttämisen päivämäärä eroaa, noudatetaan valvontailmoituksen tietoa. Valvontailmoituksella kysytään nimenomaan milloin päivittäiset koulumatkat ovat päättyneet.

Jos opiskelijan viimeisen näyttökokeen ja tutkintotodistuksen mukaisen valmistumispäivän väli on enintään kaksi viikkoa, voidaan koulumatkatukea maksaa valmistumispäivään saakka. Jos näyttökokeen ja valmistumispäivän väliin jää pidempi aika, tulee oppilaitoksen toimittaa valvontailmoitus ja opiskelijan koulumatkatukioikeus on viimeiseen koulussaolopäivään asti.

Opintojen keskeyttäminen lukuvuoden alussa

Opiskelijan keskeyttäessä opintonsa lukuvuoden alussa, koulumatkatuki lakkautetaan lukuvuoden alusta lukien, jos viimeinen koulussaolopäivä on kuukauden 1.-17. päivä. Koulumatkatuki lakkautetaan keskeyttämiskuukautta seuraavan kuukauden alusta lukien, jos viimeinen koulussaolopäivä on kuukauden 18.-31. päivä.

Esimerkki

Opiskelija on aloittanut opinnot 6.8. ja keskeyttää opinnot 19.8. Koulumatkatuki lakkautetaan 1.9. alkaen, vaikka opinnot eivät kestä yhtäjaksoisesti vähintään 18 päivää.

Koulumatkatuki lakkautetaan myönnön alusta lukien, jos opiskelija ei aloita ollenkaan opintoja. Päätöksen voi oikaista ilman suostumusta, jos opiskelija ei ole lainkaan aloittanut opintojaan oppilaitoksessa (OTL 30 c §). Tämä tarkoittaa vain tilannetta, jossa opintoja ei ole harjoitettu yhdenkään päivän ajan. Tällöin pitää varmistaa ennen ratkaisun tekoa, että ei opiskelija ole yhtenäkkään päivänä kulkenut oppilaitokseen.

Jos opiskelijan koulumatkatuki lakkautetaan myönnön alusta lukien ja opiskelija on yhdenkin päivän kulkenut oppilaitokseen, tulee päätöstä oikaista opiskelijan suostumuksella tai tehdä päätöksen poistoesitys opintotuen muutoksenhakulautakunnalle.

Esimerkki

Opiskelija on aloittanut opinnot 6.8. ja keskeyttää opinnot 15.8. Koulumatkatuki on myönnetty 1.8. alkaen. Koulumatkatukeen ei ole oikeutta 1.8. alkaen, joten opiskelijalta on pyydetty suostumus päätöksen oikaisemiseen.

Jos opiskelijan tuki lakkautetaan muusta ajankohdasta kuin myönnön alusta lukien, lakkautus voidaan tehdä tarkistusratkaisuna. Jos tieto opintojen keskeyttämisestä ei perustu opiskelijan omaan ilmoitukseen, opiskelijaa tulee kuitenkin kuulla ennen lakkautusratkaisun tekemistä. Katso [Lakkauttaminen ilman kuulemista](#)

Lakkauttaminen ilman kuulemista

Koulumatkatuki voidaan lakkauttaa opiskelijaa kuulematta, kun oppilaitos ilmoittaa opiskelijan valmistumisesta. Opiskelun keskeyttämisen perusteella koulumatkatuki voidaan lakkauttaa opiskelijaa kuulematta vain, jos oppilaitoksen antama tieto perustuu opiskelijan omaan ilmoitukseen. Oppilaitoksen ilmoittaman keskeytysajankohdan katsotaan perustuvan opiskelijan omaan ilmoitukseen vain, jos opiskelija on vahvistanut tiedon oppilaitokselle todisteellisesti (esim. valvontailmoituksen liitteenä toimitettu opiskelijan kirjallinen keskeyttämisilmoitus). Muutoin opiskelijaa on kuultava.

1.14.2 Koulumatkatuen väliaikainen keskeyttäminen

Koulumatkatuen maksaminen voidaan väliaikaisesti keskeyttää, jos on perusteltua syytä olettaa, että koulumatkatuki olisi lakkautettava tai sen määrää vähennettävä. Tarkoitus on tällä tavoin estää koulumatkatuen liिकासuoritus niissä tapauksissa, joissa tarvittavaa selvitystä tuen tarkistamiseksi ei saada kohtuullisessa ajassa

tai selvitystä ei saada lainkaan. Tällöin annetaan väliaikainen päätös, josta ei ole muutoksenhakuoikeutta.

Saadun selvityksen perusteella väliaikainen päätös vahvistetaan oikeiden perusteiden mukaiseksi.

Jos selvitystä ei saada, väliaikainen päätös vahvistetaan ilman sitä lopullisella päätöksellä. Tuki tarkistetaan käytettävissä olevien tietojen perusteella muutosajankohdasta lukien. Päätöksestä on muutoksenhakuoikeus. Väliaikaisella päätöksellä hoituu myös kuuleminen. Mahdollisesti liikaa maksettu koulumatkatuki peritään takaisin etuuspäätöksen saatua lainvoiman.

On huomioitava, että keskeytyksestä huolimatta Kelan tulee maksaa laskutukseen perustuvat koulumatkatuet. Mahdollisesti liikaa maksetut tuet peritään takaisin myöhemmin koulumatkatuen saajalta.

Ks. Päätöksen oikaisu ja poistaminen

1.15 Liikamaksu

Liikaa maksettu koulumatkatuki peritään yleensä opiskelijalta itseltä. Näin myös tilanteissa, joissa koulumatkatuki on maksettu laskutuksen perusteella lipunmyyjälle.

Koulumatkatuen liikamaksu muodostuu **ohjelmallisesti**, kun tukea on maksettu hakijalle itselle. Tällöin liikamaksu tai sen lisäys syntyy tarkistus- tai lakkautusratkaisun yhteydessä. Ohjelma ohjaa valitsemaan Liikamaksu-näytön, jolla näytetään aika, jolta liikamaksua on muodostunut ja liikamaksun määrä. Tässä yhteydessä on mahdollista luopua liikamaksun takaisinperinnästä. Muussa tapauksessa takaisinperinnästä päätetään myöhemmin. Näytöllä otetaan kantaa tuensaajan kuulemiseen.

Koulumatkatuen liikamaksu on **käsittelijän rekisteröitävä**, kun liikamaksu perustuu laskutukseen (Waltti-liikenne, Matkahuolto tai koulukuljetus). Liikamaksu rekisteröidään CICSillä (Uusi hakemus/asia – Liikamaksut – Koulumatkatuen laskut). Liikamaksunäytöllä käsittelijä rekisteröi liikamaksun ajankohdan ja määrän. Liikamaksun määräksi käsittelijä rekisteröi kuukausilipputuotteen, jonka opiskelija voi ostaa ilman ostotodistusta. Lipun hinnasta vähennetään opiskelijan oma maksuosuus (43 e). Koulukuljetuksen osalta liikamaksun määräksi rekisteröidään maksettu koulumatkatuki. Liikamaksua ei voi rekisteröidä ennen kuin koulumatkatuesta on annettu etuuspäätös.

Katso Liikamaksu (Koulumatkatuen tekninen ohje > Valmistelu > Liikamaksu).

Esimerkki

Opiskelija on saanut 10.8. ostotodistuksen ja samalla jättänyt koulumatkatukihakemuksen. Opiskelija on mennyt välittömästi ostotodistuksen saatuaan ostamaan koulumatkatuettua lippua. Opiskelija saa koulumatkatuesta päätöksen vasta oston jälkeen syyskuussa. Koulumatkatuki on hylätty, koska opinnot eivät oikeuta koulumatkatukeen.

Matkahuolto on laskuttanut Kelaa 10.8. tehdystä ostosta 142,20 e. Käsittelijä selvittää koulumatkatuen laskurilla (esim. APLA), minkä pituiselle matkalle koulumatkatuettu lippu on ostettu. Kun lipunmyyjä laskuttaa 142,20e, on lipun todellinen hinta ollut 185,20 e, joka vastaa (1.8.2019 tilanne) 25 km:lle myytyä lipputuotetta.

Käsittelijä selvittää Matkahuollon internetsivuilta, mikä on opiskelijalle ilman ostodistusta myytävän kuukauden ajan lipputuotteen normaali hinta 25 km:n matkalle (lähtö- ja päätepaikka) opiskelijan paikkakunnalla. Takaisin perittävä määrä on lipun hinta vähennettynä omalla maksuosuudella, jonka opiskelija on jo maksanut koulumatkatuetta lippua ostaessaan. Käsittelijä rekisteröi liikamaksun ja lähettää kuulemiskirjeen KMG01. Kuulemiskirjeessä KMG01 mainitaan, mihin liikamaksun määrä perustuu (käsittelijä lisää syyn). Vastaava fraasi on oltava myös takaisinperintäpäätöksessä.

Waltti-liikenteessä koulumatkatukeen oikeutettu opiskelija ostaa normaalin, kaikille opiskelijoille tarkoitetun opiskelijalipputuotteen. Tästä johtuen Waltti-liikenteessä ei ole myynnissä muun hintaisia lipputuotteita opiskelijoille (vrt. Matkahuolto). Waltti-liikenteessä liikaa maksetun koulumatkatuen määrä on kyseisen matkan opiskelijalipputuotteen hinta, josta vähennetään opiskelijan maksuosuus.

Jos takaisinperittävää ei jää (esim. vähäinen määrä), etuuspäätökseen lisätään fraasi KMP02. Liikamaksu tulee kuitenkin rekisteröidä ja samalla siitä luovutaan. Tämä tehdään siksi, että myös takaisinperintäjärjestelmässä tulee olla tieto siitä, että liikamaksua on syntynyt, mutta siitä on luovuttu.

Jos tarkistus- tai lakkautusratkaisun yhteydessä tulee liikamaksua sekä itselle maksetun että laskutukseen perustuvan tuen osalta, opiskelijalle lähetetään kaksi liikamaksun kuulemiskirjettä ("Selvityspyyntö koulumatkatuen liikamaksusta"). Kuulemiskirjeisiin kannattaa lisätä tiedot myös "toisesta" liikamaksusta esimerkiksi Liikamaksun syy -kohdan loppuun teksti: "Tämä liikamaksu koskee koulumatkatukea, joka on maksettu tilillesi. Olet saanut liikaa koulumatkatukea myös matkalipun oston yhteydessä. Tästä liikamaksusta lähetämme erillisen selvityspyyntökirjeen." Myös liikamaksuihin liittyvät takaisinperintäpäätökset tulee antaa erikseen.

Liikamaksun kuulemiskirje lähetetään tiedoksi myös alaikäisen huoltajalle.

1.15.1 Takaisinperintä

Kaikille etuuksille yhteinen Takaisinperintä-ohje.

1.15.1.1 Takaisinperinnän kohtuullistaminen

Vuositarkistusajoa ei ajeta enää syksystä 2017 alkaen. Tuki-aika- ja matkustustavat -näytölle päivittyä kuitenkin edelleen tukikuukaudet ja maksetut tuet. Näiden tietojen perusteella voi tarkistaa kulkutavan käytön tai käyttämättömyyden vaikutukset koulumatkatukeen. Tarkistettavat tapaukset voivat tulla esille eri tilanteissa lukuvuoden aikana.

Seuraavissa erityistilanteissa on mahdollista kohtuullistaa koulumatkatuen takaisinperintää.

Itse järjestetty kulkutapa

Oikeus itse järjestettyyn kulkutapaan koko matkalta voidaan ottaa huomioon koulumatkatuen takaisinperinnän kohtuullistamisessa.

Esimerkki

Opiskelijalle on myönnetty koulumatkatuki 10 km:n itse järjestetyn kulkutavan ja 20 km:n Matkahuollon linja-autotakan perusteella. Niitä kuukausilta, joilta opiskelija ei ole ostanut Matkahuollon koulumatkatukilippua (Matkahuolto ei ole laskuttanut), opiskelijan itse järjestetyn kulkutavan mukainen koulumatkatuki olisi pitänyt olla oman maksuosuuden verran pienempi.

On kuitenkin huomioitava, että opiskelija olisi voinut hakea koulumatkatuen itse järjestetyn kulkutavan mukaan koko koulumatkalle (yhteensä 30 km). Jos tuki olisi myönnetty itse järjestetyn kulkutavan mukaan 30 km:lle, olisi opiskelijalle maksettava koulumatkatuen määrä ollut isompi, kuin mitä opiskelija on nyt saanut tukea 10 km:n itse järjestetyn kulkutavan mukaan. Tästä johtuen takaisinperittävä ei tule. Opiskelijalle ei kuitenkaan makseta tuen erotusta, koska opiskelija ei hakenut koko matkalle koulumatkatukea itse järjestetyn kulkutavan mukaan.

Tukiaika vs. ostokerrat

Opiskelijan kuukausittainen oma maksuosuus (43 e/kk) jää toteutumatta yhdistelmämatkatilanteissa, joissa opiskelija ei käytä kaikkia ostotodistukseen merkittyjä ostokertoja ja joukkoliikenteen lisäksi samalle ajalle on myönnetty tuki myös jonkun muun kulkutavan mukaan. Tällainen tilanne saattaa tulla erityisesti silloin, kun opiskelija käyttää koulumatkallaan 44 matkan sarjakorttia, jonka matkat riittävät usein pidemmälle ajalle kuin kuukautta vastaavalle ajalle. Yhdistelmämatkatapaukset, joissa oma maksuosuus jää toteutumatta, eivät tule esiin enää ohjelmallisesti vuositarkistusajon loputtua. Tapaukset voivat tulla esille eri tilanteissa ja koulumatkatukioikeuden ja laskutuksen kokonaistilannetta voi tarkastella Tukiaika- ja matkustustavat -näytöllä. Edellisen lukuvuoden näytön tiedot päivittyvät aina seuraavan lukuvuoden syyskuun alussa.

Esimerkki

Opiskelijalle on myönnetty koulumatkatuki 10 kuukaudelle (elo-toukokuu) sekä Matkahuollon linja-autotakan että muun joukkoliikenteen matkan mukaan. Opiskelija on saanut oppilaitoksesta ostotodistuksen 10 ostokerralle ja muun joukkoliikenteen mukainen koulumatkatuki maksetaan kuukausittain opiskelijan tilille. Muuna joukkoliikenteenä korvataan paikallisliikenteen lipun hinta kokonaisuudessaan. Opiskelija on ostanut koulumatkatukilippuja ja saanut koulumatkatukea lukuvuoden aikana seuraavasti:

Tukiaika vs. ostokerrat

Matkustus	elo	syys	loka	marras	joulu	tammi	helmi	maalis	huhti	touko
Matkahuollon linja-auto		x	x	x		xx	x		x	x
Muu joukkoliikenne	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

Opiskelija on ostanut Matkahuollosta lippuja lukuvuoden aikana 9 kpl ja opiskelijan tilille on korvattu muun joukkoliikenteen mukainen tuki 10 kuukauden osalta. Yhden lipun oston osalta opiskelijan kuukausittainen oma maksuosuus (43 e/kk) on jäänyt toteutumatta ja tällaiselta kuukaudelta (esim. maaliskuu) opiskelijalle maksettu muun joukkoliikenteen mukainen korvaus on ollut 43 e liian suuri. Toisaalta opiskelijalla

on tammikuussa kaksi lipun ostoa, jolloin hän on maksanut tammikuun aikaan kahdesti oman maksuosuuden. Toinen maksuosuus voidaan ns. kohdistaa sellaiselle kalenterikuukaudelle, jossa ei ole lipun ostoa esim. joulukuu.

Yhdistelmämatkatilanteissa ei peritä tukea takaisin, jos lukuvuoden aikana jää oma maksuosuus vain yhden tukikuukauden osalta toteutumatta (vrt. takaisinperittävän vähäinen määrä).

Esimerkki

Opiskelijalle on myönnetty koulumatkatuki 10 kuukaudelle (elo-toukokuu) sekä Matkahuollon linja-auton matkan mukaan. Opiskelija on saanut oppilaitoksesta ostotodistuksen 10 ostokerralle ja muun joukkoliikenteen mukainen koulumatkatuki maksetaan kuukausittain opiskelijan tilille. Muuna joukkoliikenteenä korvataan paikallisliikenteen lipun hinta kokonaisuudessaan. Opiskelija on ostanut koulumatkatukilippuja ja saanut koulumatkatukea lukuvuoden aikana seuraavasti:

Tukiaika vs. ostokerrat

Matkustus	elo	syys	loka	marra	joulu	tammi	helmi	maalis	huhti	touko
Matkahuollon linja-auto		x	x	x		x	x		x	x
Muu joukkoliikenne	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

Opiskelija on ostanut Matkahuollosta lippuja lukuvuoden aikana 8 kpl ja opiskelijan tilille on korvattu muun joukkoliikenteen mukainen tuki 10 kuukauden osalta. Kahden lipun oston osalta opiskelijan kuukausittainen oma maksuosuus (43 e/kk) on jäänyt toteutumatta ja kyseisiltä kuukausilta opiskelijalle maksettu muun joukkoliikenteen mukainen korvaus on ollut 43 e liian suuri. Jos muun joukkoliikenteen lipun hinta ei ole ylittänyt 54 e kuukaudessa, opiskelijalla ei ole ko. kahden kuukauden aikana oikeutta muun joukkoliikenteen mukaiseen tukeen ollenkaan (vrt. kuukausikustannukset ylitettävä 54 e/kk).

1.15.1.2 Takaisinperinnän vähäinen määrä

Etuuden takaisinperinnästä voidaan luopua, jos liikaa maksettu määrä on vähäinen. Takaisinperinnästä päätettäessä liikamaksua pidetään vähäisenä, jos se on enintään 150 euroa. Vähäinen määrä koskee kaikkia etuuksia ja määrää on sovellettu 8.1.2013 lukien.

Liikamaksun määrän vähäisyydestä huolimatta sen perinnästä ei kuitenkaan luovuta, jos etuudensaajalla on hänestä johtuvasta syystä toistuvasti maksettu liikaa etuuksia tai jos asiassa käynnistetään väärinkäytösasian selvittely.

1.15.2 Laskutuksen virheet ja erimielisyydet

Kelan toimistot eivät korjaa virheelliseksi epäiltyjä laskutettavia määriä. Jos laskuun sisältyvä tuen määrä on toimiston mielestä virheellinen, se ottaa yhteyttä laskuttajaan tai lakiyksikön opintotukiryhmään (ks. Laskutus). Jos yhteydenoton tai laskuttajan selvityksen perusteella todetaan, että yksittäisen opiskelijan osuus laskusta on virheellinen, laskuttajalta pyydetään uusi lasku ja erittely. Jos laskua ei ole ehditty vielä maksaa, laskuttajan kanssa voidaan sopia, että virheellistä osuutta ei makseta.

Jos lasku on ehditty maksaa ennen virheen havaitsemista tai jos laskuttajan kanssa niin sovitaan, koulutuksen järjestäjä palauttaa liikaa maksetun määrän Kelan ilmoittamalle tilille. Jos laskuttaja palauttaa oma-aloitteisesti koulumatkatukea Kelalle, laskuttajan on ilmoitettava palautuksesta vakuutuspiirille joko pankin välityksellä viestitiedoissa tai erillisellä ilmoituksella. Jos palautus tehdään Kelan pyynnöstä, Kela lähettää tilillepanokortin ja palautuksessa käytetään toimiston ilmoittamaa viitenumeroa tai muuta viestitietoa.

Koulutuksen järjestäjän kanssa on neuvoteltava koulumatkatuen laskutukseen liittyvistä erimielisyyksistä. Jos laskuttajan kanssa ei päästä sopimukseen yksittäisen opiskelijan laskutettavasta osuudesta, on opiskelijan haettava muutosta saamaansa koulumatkatukipäätökseen.

Katso Laskua maksetun tuen palautus (Koulumatkatuen tekninen ohje > Laskujen käsittely > Laskulla maksetun tuen palautus).

1.16 Muutoksenhaku

Kaikille etuuksille yhteinen Muutoksenhaku-ohje.

Yhteisen muutoksenhaku-ohjeen lisäksi opintotuen muutoksenhakulautakunta toivoo, että valitusasiakirjoissa tulisi olla ainakin seuraavat liitteet:

Etuuspäätökset

- hakemukset ja ratkaisut -tuloste
- aiempi päätös / aiemmat päätökset, jos koulumatkatukea on tarkistettu tai oikaistu valituksenalaisella päätöksellä
- yhteydenotot -tulosteet niistä yhteydenotoista, joilla on merkitystä valituksenalaisen päätöksen kannalta

Koulumatkatuen takaisinperintäpäätökset

- koulumatkatuen myöntöpäätös / myöntöpäätökset ajalle, jota takaisinperintä koskee
- koulumatkatuen tarkistuspäätös / lakkautuspäätös, johon takaisinperintä perustuu; lausunnossa maininta siitä, onko tähän päätökseen haettu muutosta
- opiskelijan selvitys liikamaksusta; mikäli selvitystä ei ole annettu, maininta siitä lausunnossa
- asiaa koskevat kuulemiskirjeet, suostumuspyyntökirjeet tms. sekä opiskelijan niihin antamat vastaukset
- jos koulumatkatukea peritään takaisin muun myönnetyn matkakorvauksen vuoksi, muun etuuden myöntöpäätökset kyseiselle ajalle

- jos kyseessä on muun laitoksen maksama etuus, riittää kuvaruutukopio Kelalle sähköisesti saadusta etuustiedosta
- koulumatkatuen hakemukset ja ratkaisut -tuloste
- koulumatkatuen maksutiedot ajalta, jota takaisinperintä koskee
- yhteydenotot -tulosteet niistä yhteydenotoista, joilla on merkitystä valituksenalaisen päätöksen kannalta
- jos takaisinperintä on muodostunut alle 10 km:n matkasta, kopio reittihakupalvelun matkan mittauksen tuloksesta

Kaikki opintotuen muutoksenhakulatakunnalle lähetettävät valitusasiakirjat lähetetään tiedoksi myös opiskelijalle. Näin muutoksenhakulautakunta tietää, että sen ei tarvitse kuulla opiskelijaa erikseen asiakirjasta, joka on jo mennyt tiedoksi opiskelijalle.